

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

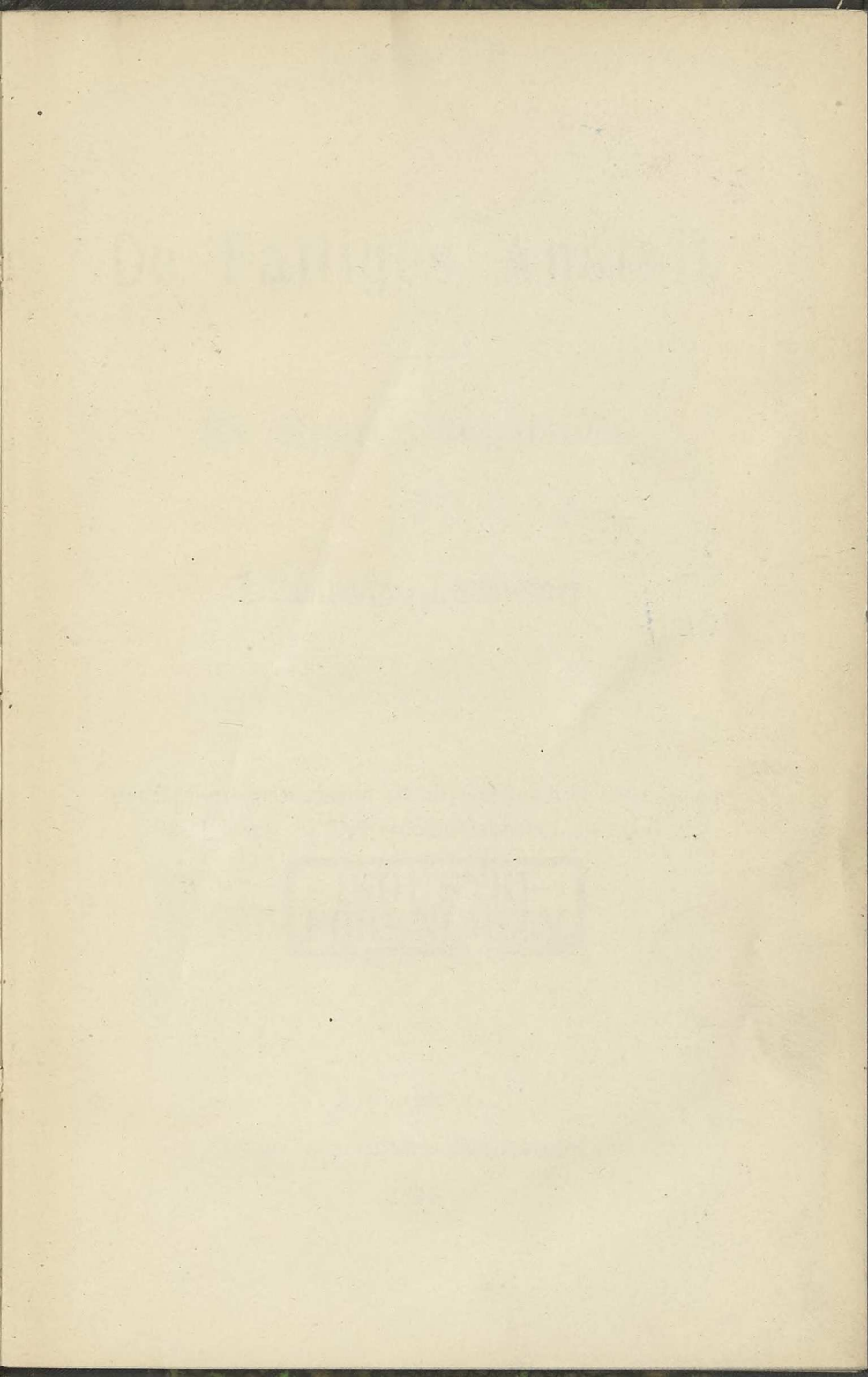
Castberg og Schierner.
De Fattiges Anstalt.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

~~306~~⁶

361 1B

361

De Fattiges Anstalt.

Et Fremtidsbillede

af

E. Castberg og J. Schierner.

Det forventede Overskud vil blive anvendt til Realisation
af Hjelpe- og Oplysningsselskabets Formaål.

**INDUSTRI-
FORENINGEN.**

Kjøbenhavn.

Axel Andersens Boghandel.

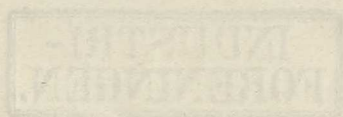
1894.

De Fattiges Anstalt

Et Frøydsselskab

F. Caspersen & J. Schønning

Forfatteren har søgt at gøre sit Billed af de fattiges Tilværelse i et enkelt og klart Billede, som kan give en smule af den fattiges Tilværelse.

Trykt hos Th. Nielsen, St. Regnegade 26.

For at en stor Bys Velgjørenhed kan opfylde sin Mission, maa dens Grundprincip bestaa i at hjælpe paa rette Sted og paa rette Maade. Den mere og mere omsiggribende Fattigdom og Befolkningens levende Trang til at lindre Nøden og Elendigheden har ganske vist mangfoldiggjort Velgjørenhedens Former og Virkeomraader paa en Maade, der giver vor By en høi Rang blandt de velgjørende Stæder, men rigtignok ogsaa paa en Maade, der mere og mere vanskeliggjør Grundprincipets Bevarelse.

Plattenslageriet og det professionelle Tiggeri har voxet sig stærkt under disse Former og truer med at tilrane sig Broderparten af de Gaver, som milde og kjærlige Hjærter have tiltænkt den virkelig Ulykkelige.

Befolkningens Tilvæxt, Tilstrømningen af fremmede Arbeidere, Forretningslivets Stagnation og mange andre Aarsager forøge navnlig om Vinteren Fattigdommen og Nøden i en saadan Grad, at det nu mere end nogensinde bliver nødvendigt kun at hjælpe paa rette Sted og paa rette Maade.

Den Klasse af Mennesker, der uden egen Skyld er ramt af Ulykke, Sorg og Nød, Enkernes, de Syges, de stræbsomme og ædruelige Familiefædres Klasse, maa befries fra dens farligste Fjende, Plattenslagernes og de professionelle Tiggeres Klasse. Velgjørenheden maa

sættes istand til hurtigt, klart og skarpt at drage Skjællet imellem disse tvende Klasser. Først da er den istand til at hjælpe paa rette Sted, først da formaar den med Held at tage Kampen op mod Fattigdommen.

Ligesaa vist som der her i Byen findes Tusinder af Individer, der hellere tigge end arbeide, Tusinder, der praktisere den Kunst at leve paa Velgjørenhedens Bekostning, og som uden at skamme sig spise den Fattiges Brød, ligesaa vist findes der mangfoldige stræbsomme og hæderlige Mennesker, der, fordi de hellere ville sulte end bede om Hjælp, føre en tung og haabløs Kamp for at skjule den bitre Nød. Der findes Tusinder af arbeidsføre og arbejdsvillige Mænd og Kvinder, der paa Grund af Arbeidsmangel, i Begyndelsen kun nødtigt, men senere lettere og lettere, bede om Hjælp, og som ende med at gaa tilgrunde, fordi man ikke har hjulpet dem paa den eneste for dem naturlige Maade — igjennem Beskæftigelse.

Derimod findes der ikke et eneste arbejdsvilligt Menneske, hvor fintfølende han end er, der vil skamme sig ved at bede om Arbeide eller føle det som en Nedværdigelse at blive hjulpen igjennem Arbeide.

Velgjørenheden maa derfor, naar den vil hjælpe paa rette Maade, komme den arbejdsvillige Fattige imøde med hele sin rige Kjærlighed og sin aldrig svigtende Offerberedvillighed; den maa skaffe Arbeide, og den kan det, dersom den vil det.

At hjælpe paa rette Sted og paa rette Maade bliver ikke nogen ny Beskatning, ikke nogen ny Vexel, der trækkes paa det varme Hjerte og den aabne Haand, men kun en Ompostering. Det bliver en Velgjørenhedsform, der inden føie Tid vil være istand til at bære sig selv, idet de Summer, der frigjøres ved kun at hjælpe paa rette Sted, ville være fuldt ud tilstrækkelige til at skabe det Arbeide, der udfordres for at hjælpe

paa rette Maade. Hertil kommer, at de velgjørende Foreninger ved at frigjøres for de arbeidsføre Personer, som de nu nødes til at hjælpe, blive istand til at lægge en ganske anderledes Kraft ind i Hjælpen til de Stakler, der trods god Villie ikke ere istand til at hjælpe sig selv.

Den Omstændighed, at man paa Grund af Forholdene er bleven tvungen ind paa en Fjernelse af Grundprincippet, har i de senere Aar bragt stærkt Røre i Velgjørenhedsforholdene hele Verden over. Det kunde ikke længere skjules, at man ikke var langt fra at være prisgiven de professionelle Tiggeres og Plattenslageres Forgodtbefindende, saa at selv de bedst organiserede Foreninger, hvis Forretningsgang for femten Aar siden var fuldt ud betryggende, nu vare ude af Stand til at sikre sig mod Bedragerier fra de Søgendes Side.

I Verdensbyerne Paris, New-York og London har man, for at komme de usunde og demoraliserende Forhold tillivs, etableret en virksom Kontrol med de Hjælpsøgende og et indgaaende Samarbejde imellem alle Velgjørenhedsfaktorerne.

Herhjemme blev der, med det samme Formaal for Øje, paa Phønixforsamlingen i Februar 1893 nedsat et Udvalg til at undersøge og forberede Sagen, hvorefter Phønixforsamlingen i Februar d. A. dannede et Velgjørenhedsraad, der paa Basis af Udvalgets Indstilling skulde udarbejde direkte Forslag til Sagens Gjennemførelse.

Velgjørenhedsraadet har efter moden Overveielse tilraadet Dannelsen af et „Almindeligt Hjælpe- og Oplysningsselskab for Kjøbenhavn og Frederiksberg“, hvis Valgsprog vil være: „Hjælp paa rette Sted og paa rette Maade“.

Ifølge Selskabets Vedtægter staar Oprettelsen af et Oplysningskontor som dets første og vigtigste Op-gave; det vil dernæst virke for Oprettelsen af et Ar-

beidsanvisningskontor, for Selvsikring mod den almindelige Vinterarbejdsløshed, og om muligt søge Tanken om en Arbejderkoloni realiseret.

Oplysningskontoret, om hvis Nødvendighed saagodt-som alle ere enige, og som allerede nu er akcepteret af flere af Byens store, velgjørende Foreninger (deriblandt „Kjøbenhavns Understøttelsesforening“), er let at etablere. Det er planlagt efter et saa enkelt og simpelt Princip, at det passer ind i alle Byens Velgjørenhedsformer, uden at gribe forstyrrende ind i Nogens Forretningsgang. Netop paa Grund af det simple Princip arbejder det let, hurtigt og sikkert, vil simplificere Arbeidet ved Undersøgelserne i en meget betydelig Grad og derved spare baade Tid og Penge, ikke alene for Foreningerne, men ogsaa og ikke mindst for de private Velgjørere, der overlæsses med Tiggerbreve, og som nu, meget imod deres Villie, ofre store Kapitaler aarlig paa Plattenslagerne. Oplysningskontoret forlanger kun at blive brugt for at gjøre sig nyttigt, og den Dag, det bruges af alle dem, der ønske at øve Velgjørenhed paa rette Sted og paa rette Maade, er Plattenslageriet umuligt og Samarbeidet mellem alle Velgjørenhedsfaktorerne etableret.

Kontoret vil koste 4, maaske 5000 Kr. om Aaret, men tages der Hensyn til Nyttens, det vil gjøre, ved at dæmme op for den Demoralisation, der er en Følge af de Søgendes Kapløb mellem Foreningerne, og det kolossale Beløb, der ved dets Hjælp vil blive flyttet fra Plattenslagerne til de virkelig Nødlidende, saa maa det vistnok erkjendes, at disse Penge ere godt anvendte.

Oplysningskontoret skal være til Tjeneste for alle velgjørende Foreninger — ogsaa for saadanne, der ikke ere direkte knyttede til Selskabet — for enhver offentlig eller privat Institution, der maatte ønske at benytte det, samt for saadanne Privatfolk, der enten udøve en omfattende privat Velgjørenhed, eller som staa de velgjørende Foreninger nær som store Bidragydere, kort sagt for alle, der i velgjørende Øiemed henvende sig til det.

Kontoret maa ikke øve nogensomhelst Kritik over Sagernes Behandling og Afgjørelse.

Betjeningens hele Optræden skal være præget af den strængeste Diskretion, Høflighed, Velvillie og redebon Hjælpsomhed i alle Forhold ligeoverfor dem, der søge Kontorets Hjælp, saavel Rige som Fattige.

Betjeningen maa ingensinde give den Trængende Grund til at føle sig saaret eller krænket ved dens Optræden.

Expeditionen skal være hurtig og korrekt, saaledes at Kontoret aldrig kommer til at bære Skylden for, at en Trængende kommer til at vente paa fornøden Hjælp. I det hele skal Kontoret ledes saaledes, at det kan udvikle sig til at blive en nyttig og paalidelig Tjener for Velgjøreren i Kjøbenhavn.

Det er godtgjort, at de velgjørende Hovedforeninger uddele 500,000 Kr. aarlig, heri ikke indbefattet Juletræerne, Juleforeningerne, Konfirmationsforeningerne, Frimurerlogens og særlige Korporationers Uddelinger; lægger man dette til, og lægger man til de betydelige Summer, der uddeles af Kongefamilien, af det Classenske Fideikommis og andre Institutioner, af Legatbestyrelserne, Privatfolk, Fattigvæsenet og mange andre, samt hvad der udgives ved Dørene, saa stiger denne Sum utvivlsomt til 4000,000 Kroner aarlig.

En Uddeling af 4 Millioner i en By som Kjøbenhavn burde fornuftigvis medføre, at der ikke fandtes andre Nødlidende end dem, der selv ville være det og derfor ikke ere til at hjælpe. Forholdet er imidlertid dette, at der, bortset fra de Tilfælde, hvor Hjælpen virker opmuntrende og befrugtende, efter Anvendelsen af denne kolossale Sum, i det hele og store ikke spores nogen paaviselig Formindskelse af Fattigdommen. Aarsagen til dette sørgelige Faktum kan kun søges i Velgjørenhedens planløse, usammenhængende og forvirrede Tilstand, der afgiver det fortrinligste Virkefelt for Plattenslageriet.

Det er jo en bekjendt Sag, at der i denne By, ligesaavel som andre Steder, findes en stor og udbredt Klasse af Plattenslagere i forskellige Afskygninger og med forskellige Virkeomraader, der tildels eller alene leve af de Penge, som de ret beset bedrage den Fattige og Ulykkelige for. Nu og da faar man Leilighed til at kaste et Blik ind i det Væv af Løgn, Forstillelse, slet skjult Frækhed og forløren Gudfrygtighed, der benyttes af den begavede, veltalende og skrivekyndige Plattenslager, derved at velgjørende, rige Privatfolk, efter i lange Tider at være blevne overhængte og bedragne af en saadan Person, omsider miste Taalmodigheden og sende Sagen til Understøttelsesforeningen for at blive undersøgt. Det viser sig da ofte, at Grændserne for den Godmodighed, hvormed Folk lade sig binde de største Løgne paa Ærmet, kun overskrides af Grændserne for den Frækhed, hvormed de fremsættes.

Man har havt Exempel paa, at en dygtig Plattenslager af en enkelt Velgjører har udbragt 2—300 Kr. aarlig i flere Aar. Tænker man sig nu, at en saadan Person har 5—10 maaske 20 andre, mere eller mindre letflydende Kilder at øse af, og tænker man sig alle hans Kaldsfællers Indsamlinger, lige ned til deres, der

gaa fra Dør til Dør, saa bliver det mange Penge, der imellem Aar og Dag anvendes for at holde denne hæderlige Stand vedlige.

Hvormeget denne Sum løber op til er umuligt at at sige; men ved at anstille en Sandsynlighedsberegning, kommer man til over „en halv Million Kroner aarlig“.

Naar en Mand, der har lidt mere end Dagen og Veien, nu og da lader sig narre for 10 Kr., saa trækker han paa Skuldrene og siger: „Naa! Ulykken er ikke saa stor, jeg savner jo ikke disse Penge“. Men han glemmer, at der er andre, der savne dem.

Sætter man, for at stille Regnestykket op, 10 Kr. som Enhed, saa holder man sig paa den sikre Side; thi der er jo mange, der i Aarets Løb give 10—50 Gange saa meget bort paa denne Konto, og der er jo en Uendelighed af Mennesker, som selv sidde smaat i det, der betragte det som en Gevinst, naar de i det enkelte Tilfælde kunne slippe med at bøde 1 à 2 Kr., og som ere fornøiede, naar Prelleriet ikke gjentager sig altfor ofte. Man tør derfor nok gaa ud fra, at der her i Byen paa et Antal af 15,000 Velgjørere i Aarets Løb falder mindst 50,000 Plattenslagertilfælde à 10 Kr., men $10 \times 50,000$ er = 500,000 Kr.

Denne Sum forøges desuden betydelig, ved at skikkelige og ellers værdige Trængende vænnes til at gaa fra Forening til Forening for at søge Hjælp og af den herskende Forvirring ligefrem opfordres til at lægge Skjul paa den Hjælp, de fra anden Side have modtaget, og derved lidt efter lidt føres over i de professionelle Tiggeres Rækker.

Man kan egentlig ikke bebreide den fattige Mand, at han tager, hvad han kan faa, og at han, for at faa saa meget som muligt, fremstiller sin Sag saa ren som mulig, saa meget mere som han, hvad enten Nøden er uforskyldt eller selvforskyldt, handler under et økonomisk Tryk. Denne Handlemaade er jo saa aldeles

menneskelig og møder os i det daglige Liv saagodtsom i alle Forhold, hvor den ene vil opnaa noget hos den anden. Men det sørgelige ved Sagen er, at der kun er et ganske lille Skridt fra denne let forklarlige Stræben efter at tage sig godt ud og til, ved en lille Glemsomhed, en lille Besmykkelse og — en lille Løgn, at tilegne sig en Fordel, man frygter for at gaa glip af ved at følge Sandheden.

Naar man er inde i de paagjældende Forhold og altsaa ved, hvor godt hver enkelt velgjørende Forening er organiseret, hvilken uendelig Kjærlighed der udfoldes, hvilket kolossalt Arbejde der præsteres af Bestyrelserne og de Medvirkende, naar man er Vidne til den ligefrem storslaaede Maade, hvorpaa Pengene strømme ind, naar det kniber, saa er det pinligt at maatte erkjende, at selv om hver enkelt Faktor staar som ulastelig, saa er det dog Velgjørenheden som Helhed og ene den, der bærer Skylden. Det er pinligt at maatte erkjende, at den ved sin Ordning lægger Fristelsen tilrette og ligefrem giver den Fattige Anvisning paa, hvorledes han skal føre den bag Lyset.

Der er to Maader at øve Velgjørenhed paa. Man kan enten paa Samaritanvis sige: „Kom og spis“, eller man kan efter en forudgaaende Undersøgelse tildele enhver, hvad der efter Forholdenes Natur er ret og billigt. At den første Fremgangsmaade er umulig i den store Almindelighed, vil selv den varmeste Samaritanven erkjende, og der bliver da kun den sidste Fremgangsmaade tilbage. Der maa anvendes Kontrol, men denne Kontrol maa da være virkelig, ikke som den nuværende i mange Tilfælde kun en Skinkontrol, som næsten er værre end slet ingen. Undersøgelsen maa være bygget paa rigtige Forudsætninger, thi ellers bliver dens Facit galt og skadeligt, ikke mindst for den Fattige selv.

Hjælpen skal jo i de fleste Tilfælde kun være en Udjævning af det uforskyldte Misforhold mellem den

Søgendes Indtægter og Udgifter, som en Følge heraf staar og falder Undersøgelsens Betydning med Forudsætningens Rigtighed : Indtægtens Størrelse, der under de nuværende Forhold kun kan konstateres, hvor den Søgende er fuldtud hæderlig og sanddru; men da dette sørgeligt ofte ikke er Tilfældet, kan man kun ved at gennemføre Samarbejde mellem de forskellige Velgjørenhedsfaktorer bringe de Indtægter for Dagens Lys, der stamme fra Velgjørenheden.

Trangen til et saadant Samarbejde voxer selvfølgelig i Forhold til Foreningsantallets Stigning og var allerede for otte Aar siden saa levende, at „Kjøbenhavns Understøttelsesforening“ gjorde store, rigtignok frugtesløse Anstrængelser for at tilvejebringe det ved Hjælp af et Oplysningskontor. I de senere Aar har denne Trang givet sig Udslag i en primitiv Ordning, der imidlertid har vist sig baade besværlig og utilfredsstillende. Hvor man tror at staa ligeoverfor en ærlig og sanddru Hjælpsøgende, tages hans Ord for godt, naar han nægter at have søgt eller modtaget Hjælp hos andre; men hvor man har Fornemmelsen af at staa ligeoverfor en løgnagtig og dreven Udnytter af Velgjørenheden, men frygter for at begaa en Uretfærdighed ved at slaa sit eget Indtryk fast som en Kjendsgjerning, søger man ved Forespørgsler hos Foreningerne i det Kvarter, hvor den Søgende opgiver sin sidste Bopæl, at skaffe sig Oplysninger, men som oftest uden det ringeste Udbytte. En Hjælpsøgende, der f. Ex. i Borgergade-Kvarteret har udtømt Velgjørenhedens Taalmodighed og gjort sig umulig til videre Hjælp, behøver blot at flytte om i Adelgade og der foregive, at han kommer fra et hvilket-somhelst andet Kvarter af Byen — helst et, der er dygtig langt borte — og paastaa, at han aldrig har søgt Hjælp, for igjen at kunne give den værdig Trængende, indtil han opdages og maa drage videre.

At et saa ufuldkomment Undersøgelsessystem demoraliserer, skaber Fattige, fremmer Dovenskab, Drikkeri, Løgn og Bedrag, er indlysende. Det lider desuden af den Skavank, at det virker sløvende og deprimerende paa Undersøgeren, idet det forleder denne, naar det kniber med Tiden, og naar han ikke er ganske overordentlig energisk og samvittighedsfuld, til at bygge sin Indstilling om Hjælp eller Afslag alene paa det Indtryk, han har faaet af den Søgende igjennem dennes mere eller mindre farvede Opgivelser.

Spørgsmaalet er nu, om man ved Hjælp af et Oplysningskontor kan fjerne Misbrugene, simplificere Arbeidet ved Undersøgelserne, gjøre disse saa sande og nøiagtige, som det overhovedet er menneskeligt muligt, paa samme Tid som der ikke i fjerneste Maade paalægges Foreningerne noget forøget Arbeide eller i mindste Maade røres ved deres Organisation, Selvstændighed eller Selvbestemmelsesret.

Velgjørenheden kan naa dette Maal ved Hjælp af Oplysningskontoret, saasnart dette kommer i et saa intimt og venskabeligt Forhold til de bestaaende Velgjørenhedsfaktorer, af hvad Navn nævnes kan, at disse anerkjende det som en Institution, der med samme Kjærlighed, Offerberedvillighed og Dygtighed, som de selv udfolde, vil virke for og med dem i det Godes Tjeneste.

Der maa dog her tages det udtrykkelige Forbehold, at Frugterne af Samarbeidet og Oplysningskontorets Samlervirksomhed ikke strax ville falde fuldmodne i Skjødet paa os; thi det er jo klart, at det fordrer sin Tid, inden al den Viden, hver enkelt Faktor sidder inde med, og som nu kun er tilgængelig for den selv, kan tilflyde det fælles Bassin, for at den derfra igjen, mange Gange fordoblet, kan komme sit Ophav tilgode.

Kontorets Nyttevirkning kan selvfølgelig ikke vise sig, før en Førsteudvexling af Oplysninger har fundet Sted imellem de forskellige Velgjørenhedsfaktorer, men den vil da til Gjengjæld ogsaa være i bestandig Stigning. Der vil jo saaledes allerede efter et Aars Forløb i Kontorets Arkiver findes Tusinder af Undersøgelser, der stamme fra „Kjøbenhavns Understøttelsesforening“, hvoraf Størsteparten ere prøvede og supplerede af andre Foreninger, og maaske ligesaamange Førsteundersøgelser fra disse, der gennem Rundreisen i Velgjørenhedslivet have gjort deres Nytte og faaet forøget Værdi.

Et Par Exempler ville godtgjøre, hvorledes Forholdet vil udvikle sig, naar Kontoret er bragt i Funktion.

1) Alle Velgjørenhedsfaktorerne ere i Besiddelse af Henvisningskort, hvorpaa er trykt:

/ 18

Aflever dette Kort paa Oplysningskontoret
N. N. Gade Nr. N. N. Opgiv der Navn, Stilling,
Bopæl, Fødested og Forsørgelsessted, Deres og
Hustrus Fødselsaar og Dag samt uforsørgede
Børns Antal og Alder.

2) Et Korrespondancekort med Oplysningskontorets
Adresse, indeni er trykt:

/ 18

Behag at fremsende

Oplysningsbog

for

Løbe-Nr.

Nr.

Navn

Stilling

Tidligere Bopæl

Nuværende Bopæl

Underskrift.

Oplysningskontoret er forsynet med:

1) Protokoller i Registerform, hvis Skema passer til Foreningernes Bøger, og hvoraf det let kan ses, for hvem der er udstedt Oplysningsbøger, og hvor disse befinde sig.

2) Legitimationskort, paa hvis ene Side er trykt:

K. O. K.

Løbe-Nr. Nr.

(Navn)

(Stilling)

(Bopæl)

Bestyrer.

Vend om!

Paa Kortets anden Side er trykt:

Dette Kort

skal forevises, hver Gang der søges Hjælp.

Dets Forkommen kan medføre Afslag. For-

tielse eller Nægtelse af at have modtaget

Kortet vil medføre Afslag.

3) Oplysningsbøger, hvis Skema er i Overensstemmelse med Kontorets Protokoller, Foreningernes Bøger og Undersøgerblanketter.

4) Navne- og Bopælsfortegnelser over samtlige Foreningers Medvirkende.

Ved Hjælp af ovennævnte faa og simpelt indrettede Apparater vil Samarbeidet mellem Foreningerne ved Kontorets Hjælp foregaa saaledes:

En Familie, der paa Grund af forskellige ulykkelige Omstændigheder er kommen i Betyrk, henvender sig til en af Kredsbestyrerne i „Kjøbenhavns Understøttelsesforening“ om Hjælp.

Paa Mandens Udsagn: ikke tidligere at have søgt Hjælp, sendes han til Oplysningskontoret med Henvisningskortet, der er forsynet med Kredsbestyrerens Underskrift.

Kontoret efterser, om Mandens Udsagn: ikke tidligere at have søgt Hjælp, er rigtigt, foretager den paa Kortet angivne Overhøring, indfører denne i sin Protokol og i en Oplysningsbog, der forsynes med Løbe-Nr. og Bogstav-Nr., hvorefter den uopholdeligt sendes til Kredsbestyreren.

Samtidig forsynes Ansøgeren med Legitimationskortet.

Efter at have modtaget Oplysningsbogen, lader Kredsbestyreren Undersøgelsen foretage.

Denne godtgjør, at Familien er uden Skyld i sin Ulykke, at den fortjener at hjælpes, og at der er al Grund til at antage, at den, een Gang hjulpen tilstrækkelig, vil være istand til i Fremtiden at klare sig selv, og der bevilges en Hjælp af 200 Kr.

Efter at Undersøgelsen og den udbetalte Hjælp er tilført Oplysningsbogen, sendes den tilbage til Oplysningskontoret.

Dersom Familien svarer til Forventningerne, bliver denne Bog maaske aldrig mere brugt; men det kan ogsaa hænde, at Familien igjennem Kamp og Møie klarer sig endel Aar og da atter nødes til at henvende sig til Velgjørenheden. Den Forening, som den da henvender sig til, behøver ikke at betænke sig længe paa at hjælpe; thi den aargamle Førsteundersøgelse og Bogens øvrige blanke Blade ere et Hædersdiplom, der ikke kan lyve.

En anden Familie, hvis gode Egenskaber ikke ere slet saa stærkt udviklede, hjælpes paa ovenanførte Maade første Gang af Menighedspleien. Manden har hørt noget om „Kjøbenhavns Bispisningsanstalt“ og henvender sig ogsaa der om Hjælp, og da han har en

Fornemmelse af, at det gaar glattere, naar han ikke taler om, at Menighedspleien har hjulpet ham, saa fortier han dette, men kommer, saasnart han henvises til Oplysningskontoret, i Tanker om, at han har sit Legitimationskort i Lommen. Dettets Paalydende, der jo kun bestaar af nogle faa Ord, overføres paa Korrespondancekortet, der sendes til Oplysningskontoret, eller — hvad der er endnu lettere — Bogen tilkaldes ved Hjælp af Telefonen, i hvilket Tilfælde der da ikke benyttes andet end Løbe-Nr. og Bogstav-Nr. Nogle Timer efter har Bispisningsanstalten Ansøgerens Oplysningsbog med Menighedspleiens Undersøgelse og Afgjørelse. Den giver Bogen en lille Vedtegning om Mandens Fortielse af den tidligere Hjælp, men skjønner iøvrigt, at Familien godt kan trænge til i Vinterens Løb at faa saa og saamange Portioner Middagsmad, hvilket anføres i Bogen med Bispisningens omtrentlige Værdi. Søges derefter „Friskolebørns Bispisning“, saa ved altsaa Bestyrelsen, at Familien hjælpes af andre, og at der Vintren igjennem er Middagsmad i Huset, og den kan indrette sig derefter. Saa kan „Diegivende Mødres Bispisning“, Understøttelsesforeningen eller hvilke andre Foreninger, der søges, gjøre ganske som de ville, enten hjælpe eller give Afslag, men de bør alle give Bogen Vedtegning om deres Afgjørelse. De have let ved at tage Bestemmelse, da Familiens Forhold efter de 3—4 første Undersøgelser ligger saa klart belyst, at der ingen Feiltagelse er mulig.

En Bog, fuld af Vedtegninger om mere eller mindre ubegrundede Ansøgninger, stempler selvfølgelig Vedkommende som en Søgende, der er paa Veie til at faa Smag for at lade sig forsørge af Velgjørenheden, men dermed er jo Hensigten naaet; thi den Søgende selv har bedst af at blive stoppet paa Skraaplanet, og de velgjørende Foreninger blive ved deres gjensidige Hjælp istand til at regulere deres Udgifter paa en ganske

praktisk Maade. De dele simpelthen til Gavn for det hele saavel Arbeidet som de Fattige imellem sig paa den venskabeligste Maade af Verden.

Det ligger i Sagens Natur, at den Fattige saavel i moralsk som materiel Henseende er bedst tjent med at faa den tilstrækkelige Hjælp af een Forening istedetfor af flere. Det vilde derfor alene af den Grund være en ideal Ordning, dersom Foreningerne i vid Udstrækning formaaede at dele de Fattige imellem sig. Naar der hersker et kollegialt og venskabeligt Forhold mellem de forskellige Foreninger i en Bydel, saa kan der gjøres Aftale om en ganske simpel Formel for Henvisning af Trængende fra den ene til den anden. For Exempel: „Kjøbenhavns Bespisningsanstalt“ skønner i et givet Tilfælde, at dens egen Hjælp ikke formaar at holde en søgende Familie oven Vande, hvorimod Understøttelsesforeningen ved sin Hjælpemaade er istand dertil. Den sparer da sin egen Hjælp og giver Bogen Paategning: „Bespisningsanstalten anbefaler ifølge ovenstaaende Undersøgelse Familien til Understøttelsesforeningens Omsorg“.

I andre Tilfælde, hvor Understøttelsesforeningen skønner, at den Søgende kan være tilstrækkelig hjulpen og bedst tjent med Bespisningsanstaltens eller Menighedspleiens Hjælp, henviser den til vedkommende Forening paa lignende Maade.

Det vil hurtigt gaa op for de Hjælpsøgende, at de velgjørende Foreninger ikke ere saa lette at føre bag Lyset som hidtil, og at det betaler sig bedst at være ærlig og sanddru. Demoralisationen vil herved være hæmmet paa en ganske forsvarlig Maade; thi denne Forretningsgang forbyder, hvad der er passeret under den gamle: En Familie, der var hjulpet fuldt ud af Understøttelsesforeningen, formaaede Menighedspleien til at yde en lige saa kraftig Hjælp. Paa samme Tid bleve Børnene bispiste i Skolen, endvidere modtog den

15 Kr. af „Arbeidernes Værn“, 10 Kr. af en Arbeiderforening, Kul af Brændselsforeningen, søgte baade Hs. Majestæt Kongen og Hs. kgl. Høihed Kronprindsen om Hjælp, og endelig, da den fandt ud af, at den havde Brug for 70 Kr. til at etablere en lille Handel for, søgte den om Tilladelse til at kolligere i offentlige Blade, i det stille Haab, at der ad denne Vei kunde indbringes 4—500 Kr.

Jo bedre Værktøi der arbeides med, desto hurtigere og smukkere kan Arbeidet udføres. Dette gjælder ogsaa her; Undersøgelsesapparatet er let at haandtere, det arbejder sikkert og nøiagtigt og sparer derved baade Tid og Arbeide.

De Medvirkende i de velgjørende Foreninger, og navnlig Afdelingsformændene, Kredsbestyrerne og Undersøgerne i „Kjøbenhavns Understøttelsesforening“, der utvivlsomt præstere det største Antal Undersøgelser (ca. 10,000 aarlig), ville føle det nye System som en meget betydelig Lettelse.

Afdelingsformanden maa nu, for at have Materialet til sin Raadighed, naar Blanketterne ved den Søgendes Bortflytning slippe ham ud af Hænderne, indføre i sine Bøger et udførligt Resumé af Undersøgerens Indstilling, hvilket er et kjedsommeligt og opslidende Arbeide, der efter et større Bevillingsmøde godt kan koste 12—15 Timers Skriveri. Ved Benyttelsen af Oplysningskontoret kan han — om han vil — nøies med at indføre, hvad der er nødvendigt for Pengeregnskabet og den aarlige Statistik, hvilket Arbeide han vil være istand til at udføre i mindre end en Time, da det kun dreier sig om nogle faa Ord, i mange Tilfælde kun om et Par Tal for hver Sag.

Kredsbestyreren spares for det første for Besværet med Opbevaringen af Sagerne, der meget ofte bestaa af et Utal af gamle, iturevne, paa Kryds og tværs beskrevne Blanketter, Breve og Attester, som man

skal have en ligefrem englelig Taalmodighed for at give sig ikast med. Dernæst spares han for de ved de Søgendes Til- og Fraflytninger ofte rent gyselige Rekvisitions- og Forsendelsesbryderier, hvis undertiden uendelige Skriverier nu afløses af Telefonbrug paa et Minut eller et 4-Øres Korrespondancekort, og endelig faar han og Undersøgeren ved Bogens bestemte og udførlige Oplysninger Fornemmelsen af at have den faste Grund under Fødderne, det klare Blik paa Forholdene, uden hvilket det er umuligt at præstere en sand, klar og retfærdig Indstilling om Hjælp eller Afslag.

For den Hjælpsøgende medfører den nye Forretningsgang den store Lettelse, at han, hvor ofte han end søger, kun en eneste Gang behøver at gaa til Oplysningskontoret og end ydermere fritages for den ofte pinlige Sag jævnlgt at maatte henvende sig til Distriktsforstanderen for at skaffe Fattigattest.

Selv smaa Foreninger, der virke aldeles periodisk, som „Fattiges Juleglæde“, Juleforeningerne, Konfirmationsforeninger og lignende, kunne have stor Nytte af Oplysningskontoret.

Foreningen „Fattiges Juleglæde“ uddeler, saavidt os bekjendt, saalænge Beholdningen strækker til, en Gave af 10 Kr. til hver Fattig, der er indstillet af et Medlem. Dersom Bestyrelsen nu ikke har Penge nok til at give alle de indstillede 10 Kr. hver, saa maa de overtallige jo skydes ud; men da det er aldeles vist, at Julen giver „Kjøbenhavns Understøttelsesforening“ Anledning til at strække sig videre end ellers, da det er sandsynligt, at dette ogsaa er Tilfældet med andre Foreninger, og da endelig de eksisterende Juleforeninger uddele Spisevarer paa samme Tid, saa følger deraf, at

Listerne komme til at indeholde to Klasser af Ansøgere, nogle, der, veldækkede ved Understøttelsesforeningens Hjælp, ogsaa have aflagt Visit hos Menighedspleien og Bospisningsanstalten, og som maaske desuden ere opførte paa 2 à 3 af Juleforeningslisterne, og andre, der kun staa paa denne Liste, som maaske ere dem, der trænge mest, og som maaske — det ligger jo rent i Tilfældighedens Haand — ende med at blive over-tallige her og saaledes intet faa.

Meningen med Uddelingen er jo at skabe Juleglæde, just dér, hvor der er tomt Bord, og ikke at skabe Jule-løier ved at kaste Gaverne igrans, saa at de stær-keste, behændigste og hensynsløseste gaa hjem med Lommerne fulde.

Ved at brede Dugen og tænde Lysene i Fattig-mandsstue den hellige Juleaften har man ikke alene til Hensigt at mætte den hungrige — det kan hvem-somhelst gjøre til daglig Brug — men man føler Trang til at bringe et Takoffer for sin egen Lykke ved efter Evne at sprede de Slagskygger, der i den strænge Vinter kastes over de fattige Hjem, og som ved Julens straalende Lysskjær gjøres endnu mørkere. Man vil gjerne give den Fattige og Ulykkelige en Part i den milde, kjærlige og taknemmelige Stemning, man selv er opfyldt af, og man vil gjerne gjøre det saaledes, at alle Fattige, alle uden Undtagelse, blive delagtige deri — og man stifter en Juleforening. Dersom nu denne kunde blive saa stor og saa rig, at den formaaede at sprede sine Gaver over alle Byens Fattige, saa var Maalet jo naaet, enhver fik sin Part, alle fik noget, og ingen maatte savne. Men dette formaar Foreningen ikke; der er endnu mange Kvistkamre, hvor der ingen Julestemning er, der er intet Lys, ingen Varme og intet at spise.

Man vil de mørke Pletter tillivs og stifter den ene Forening efter den anden, men uden synderlig

Nytte; de mørke Pletter ville ikke forsvinde. Hvorfor? Fordi man ved at handle iblinde giver Signal til Kapløbet. Listerne befolkes med Gjengangere. En Sammenligning af 2 Lister gav til Resultat, at 81 vare opførte paa begge Lister.

Der er ingen Tvivl om, at en Del af disse 81 meget godt kan have Brug for to Portioner, lad dem da i Guds Navn faa dem begge paa eet Sted istedetfor at friste dem til at tilsnige sig den ene; men lad dem ikke faa to Portioner, saalænge der er Fattige, maaske mere forladte, sultne og ulykkelige, der intet faa.

En Mand, vi kalde ham H., der var begeistret for Juleuddelingen, havde været med til at samle ind; han havde sammen med andre anstrængt sig for at købe billigt og havde været heldig. Der var Masser af Fødemidler: Ærter, Gryn, Flæsk, Ris, Kaffe, The, Sukker, Brød o. m. m. Man begyndte den tidlige Morgen at pakke, og med fornøiet Sind arbeidede han som en Tærsker til den sene Aften. Hvor ventede han ikke med Længsel paa Uddelingen, der skulde finde Sted næste Dag — Juleaftensdag — hvor skulde han ikke glæde sig over de smilende, glade og taknemmelige Ansigter, han vilde faa at se. De Fattige vare stillede op, Uddelingen begyndte og gik rask fra Haanden. Ja, vel fik han mangt et mildt Blik og venligt Haandtryk, vel lyste Taknemmeligheden ud af mangt et Øie, vel saa han Glæden blusse op i mere end eet forgræmmet og forknyt Ansigt, vel saa han Kvinder, der stille og beskedent holdt sig tilbage, Mænd, der gjorde Plads for Børnene; ja, glad var han — rigtig glad. Men han blev ogsaa Vidne til Brutalitæt, Begjærlighed, Misundelse og List, blev Vidne til, at en Kvinde — grim og smudsig var hun — der havde faaet sin rigelige Part, vrissende af Arrigskab gik i Rette med Uddelerne, da Resterne bleve omdelte, idet hun mente at have faaet en mindre Portion heraf end andre.

Han gik hjem, dygtig træt og ikke just i den aller-
gladeste Stemning; han havde begyndt saa freidig om
Morgen, og saa havde han næsten sat sin egen Jule-
glæde overstyr. I Nærheden af sit Hjem kom han i
Tanke om, at han havde lovet sin Hustru at bestille
Fisk til Middagen den næste Dag; end mere fortrædelig
gik han tilbage og traadte ind til Fiskehandleren. Der-
inde stod en gammel Kone med et fint og mildt Ansigt;
det hvide Haar tittede frem under en skinnende ren
Kappe, hun saa næsten fornem ud i sin mere end tarve-
lige Dragt: et tyndt Shavl, en gammel ulden Kjole og
et tærnet Bomuldsforklæde, der, skjøndt dygtig lappet,
i sin nyvadskede og nyrullede Tilstand saa helt pynte-
ligt ud. Han gav Fiskehandleren Besked, og medens
denne var ifærd med at udføre Ordren, stod den gamle
og saa til, dreierende sine faa Skillinger imellem de
magre Fingre. — Med et var Hs Fortrædelighed forbi;
— „Naa, gamle!“ sagde han, „De skal nok have kocht
Helleflynder til Aften“. „Ja saamænd“, svarede hun, „jeg
havde tænkt at købe et lille Stykke der helt oppe ved
Hovedet, det er saa rart billigt; naar Pengene blot ville
slaa til“. „Aa, hvad“, sagde han, „tag et Pund eller
halvandet, der hvor jeg har faaet mit; det er det bedste
Sted paa Fisken, og Pengene slaa nok til“. Den gamle
indrømmede smilende, at det var et lækkert Stykke
Fisk, men mente, at hun dog blev nødt til at holde sig
til Hovedstykket. H. gav Fiskehandleren et Vink, hvor-
til denne nikkede forstaaende. Imidlertid spurgte han
Konen, om hun ingen Julemad havde faaet, der var
dog saamange Foreninger, der uddelte. — „Jo, Gudske-
lov og Tak!“ sagde hun; „Fru Petersen paa 1. Sal, hvor
jeg bor, skaffede mig en stor Pakke, men den gav jeg
min Datter; hun sidder Enke med fire Børn og har
ligget syg nogle Dage, saa hun fik ikke hentet Blan-
ketten, før det var forsent, og saa fik hun ingenting.“

Fiskehandleren havde imidlertid skaaret et stort Stykke ud af det fedeste og bedste Sted paa Helleflynderen, han lagde det over til den gamle og sagde: „Da Herren der vil betale halvandet Pund for Dem, saa vil jeg lægge et halvt Pund til; saa har De jo noget til Middag imorgen!“ „Gud velsigne Dem! er dette delige Stykke Fisk til mig, det maa jeg sige, jeg havde rigtignok ikke ventet, at det skulde blive saa lyst for mig iaften“, udbrød den gamle. „Men hvorledes gaar det nu med Smør og Kartoffler?“ spurgte H.; „lad os engang se Kassebeholdningen efter“. „Det gaar nok, jeg har jo 18 Øre“, svarede hun. Men da hun saa nøiere efter, var der kommen en Krone til. Hele det gamle Ansigt straaled af Glæde og Taknemmelighed, hun sagde ikke et Ord, men greb Hs Haand for at trykke et Kys paa den. Han lod den sagte glide henover hendes Kind og skyndte sig bort.

Han var helt underlig til Mode; saa havde han jo dog været med til Juleuddeling; han var blot ikke rigtig paa det Rene med, hvem der var Modtageren og hvem Giveren; det kom ham for, at han havde faaet en Julegave af den gamle, tusinde Gange større end den Bagatel, han selv havde ofret. Han havde aldrig tilbragt en saa velsignet Juleaften. Alting syntes ham lysere, finere og smukkere; det gamle, milde Ansigt havde jaget alt det grimme ud af hans Erindring, og Dagens Indtryk fødte hos ham et levende Ønske om, at alle de, der have det lyst og godt, maatte enes om at finde Veien til at brede Dugen og tænde Lysene i Fattigmands Stue den hellige Juleaften, saaledes at de mørke Pletter svandt, og der blev lyst og varmt, ikke alene paa Kvistkamrene, men ogsaa i Menneskehjærterne, hos den Rige og hos den Fattige. Det stod imidlertid nu klart for ham, at Juleforeningerne ligesaa lidt som den øvrige Velgjørenhed formaaede dette, formaaede at virke op-

dragende og opløftende, saalænge det demoraliserende Element, der dræber Aanden og Tanken i det hele, faar Lov til at brede sig. Først naar den Fattige igjennem Omsorgen for ham faar Øiet op for, at der bydes ham noget mere end den materielle Gave; naar han faar Følelsen af, at han ikke er ladet alene i Kampen, men at der er Mennesker, der ere bedrøvede, fordi det ikke staar i deres Magt at rydde alt det bort, der trykker ham, og som i Kjærlighed til ham ofrer ikke alene Penge og Arbeide, men ogsaa deres reneste, smukkeste og bedste Tanker, først da kommer Velsignelsen.

Man kan sige, at der er to Slags Fattige, hvoraf egentlig kun den ene Slags hører til de Ulykkelige. Den brutale, raa, misundelige og snedige Fattige, der meget ofte selv er Skyld i at han intet eier, han be-
tragter Hjælpen som en Ret, der tilkommer ham, han faar aldrig nok og er altid misfornøiet, og den ned-
bøiede, beskedne og tilbageholdne Fattige, der er glad for lidt, og som taalmodig finder sig i at blive trængt tilside; det er denne ulykkelige Fattige, der altid kommer bag-
efter i Kapløbet, som trænger saa haardt til Beskyttelse.

Det vil være en ren Bagatel for Oplysningskontoret at hjælpe Juleforeningerne henimod det Maal at sprede Gaverne over alle Byens Fattige.

Foreningerne behøve blot at sende deres Lister til Kontoret, der giver de Ansøgere, der ere hjulpne af andre Foreninger, en Vedtegning herom samt om Hjæl-
pens Størrelse; det sammenligner dernæst Listerne og bemærker ved Gjengangerne: „Ogsaa opført paa N. N. Liste“.

Foreningerne kunne nu, om de ville, ved Delegerede samles paa Oplysningskontoret eller andetsteds for enten at udskyde eller dele Gjengangerne imellem sig. Denne Konference vil jo ganske vist være en ringe

Forøgelse af Arbeidet, men Goderne, der opnaas, ere til Gjengjæld saa store, at det vilde være uforsvarligt at give slip paa dem.

Oplysningskontoret er her som overalt rent tjenende; det stiller sin Viden til Foreningernes Disposition uden at gjøre nogen egen Mening gjældende. Foreningerne blive ved dets Hjælp seende, hvor de før vare mere eller mindre blinde, men kunne selvfølgelig handle, ganske som de ville, uden den ringeste Pression.

Konfirmationsforeninger, der ville sikre sig imod, at nogen faaer mere end een Klædning, gjøre rigtigst i at benytte Oplysningsbogen. De ville af denne erfare, hvem der i Anledning af Konfirmationen ere hjulpe f. Ex. af Understøttelsesforeningen, og bør selvfølgelig skrive i den, hvem de hjælpe. At Kontraproven for Understøttelsesforeningen ogsaa har sin Interesse er indlysende, da den derved bliver istand til at spare Penge der, hvor Konfirmationsforeningen hjælper, hvilke Penge da kunne anvendes der, hvor denne Forening ikke hjælper.

Hvorledes kan man ved Hjælp af Oplysningskontoret komme det professionelle Plattenslageri tillivs?

En Person, der efter Skattebogen eller Veiviseren udsender Tiggerbreve i snesevis, er snart opdaget. Modtagerne behøve blot at sende Brevene til Kontoret, for Dagen efter at faa Underretning om, hvormange Exemplarer Skrivelsen er udkommen i, om Forfatteren er kjendt og da hvorledes, eller — hvad der ofte er Tilfældet — skjuler sig under falsk Navn og Adresse.

I Tilfælde, hvor Ansøgeren melder sig personlig, fremstiller sin Sag godt og gjør et Indtryk, der giver Vedkommende Lyst til at hjælpe, naar ellers alt er i nogenlunde Orden, kan denne ved Henvendelse paa Kontoret faa Underretning om, hvorvidt Ansøgeren er kjendt, hvad han i de fleste Tilfælde vil være, dersom

Navn og Adresse er rigtig. — Der vil da foreligge en Oplysningsbog, efter hvilken Vedkommende med Letthed kan tage sin Bestemmelse om Hjælp eller Afslag. Er Ansøgeren ikke kjendt af Kontoret, vil dette beredvilligt foranstalte den fornødne Undersøgelse.

Der gives Folk her i Byen, der ere saa søgte og give saameget bort, at de med fuld Ret komme ind under Begrebet Velgjørenhedsfaktorer.

Saadanne Mænd ere trods deres Intelligens, deres sunde Blik paa Livet, deres Menneskekundskab og mange andre gode Egenskaber, meget ofte paa Grund af deres varme Hjærte, støttet af Evnen til at hjælpe, et let Bytte for Plattenslagerne. De have egentlig altid mest Lyst til at sige Ja; naar de alligevel betænke sig, er det ikke saameget af Hensyn til, om Pengene i det foreliggende Tilfælde blive godt eller daarligt anvendte, de bryde sig maaske slet ikke om at faa Tak, men de ømme sig ved at tage Skam for Tak. Og de skamme sig over at være blevne rørte til Taarer af en Fyr, der, naar han har naaet sit Maal, morer sig kosteligt og siger ved sig selv eller til sine Kaldsfæller: „Der fik jeg en Tosse til at gaa i Vandet“.

For at undgaa dette, kunne de indrette sig med Oplysningskontoret aldeles som de velgjørende Foreninger. De henvise Ansøgeren til Kontoret paa samme Maade som Foreningerne, og dersom denne ikke allerede er kjendt der, saaledes at der foreligger Oplysningsbog, saa udsteder Kontoret en saadan, besørger Undersøgelsen, gjør motiveret Indstilling om Hjælp eller Afslag, sender Bogen til Giveren, der da tager sin Bestemmelse, giver Bogen Vedtegning herom og sender den tilbage til Kontoret.

Et mellem Giveren og Kontoret aftalt Mærke er tilstrækkeligt til, om ønskes, at holde Giveren unævnt.

Iøvrigt vil Praxis under Iagttagelse af gjensidig Imødekommenhed snart anwise lette og bekvemme Veie

til at udvikle Forholdet imellem Velgjørenhedsfaktorerne og Kontoret, der jo kun nærer det Ønske at udvikle sig til at blive en nyttig og paalidelig Tjener for Velgjørenheden i Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn har hidtil, lad os sige det i en god Tid, været fritaget for saadanne Katastrofer, som andre Storbyer have været Vidne til. Men Nøden kan en Dag med hele sin Rædsel staa for Døren; da gjælder det at være forberedt, da maa der handles og der maa handles hurtigt. Men vi ere destoværre aldeles uforberedte og fuldstændig ude af Stand til at tage Kampen op; vi ere ikke et Skridt videre end i 1885, da Velgjørenheden, skjøndt Forholdene ikke i nogen synderlig Grad overskred den almindelige Vinternød, gjorde Fiasko. Der er ganske vist, foranlediget ved Begivenheden i 1885, gjort Forsøg paa at danne en Organisation, der skulde tage Affære under extra-ordinære Nødstilstande, men dette Forsøg strandede paa, at man begik den besynderlige Feil at basere Organisationen paa fremmede, uøvede Kræfter istedetfor paa de bestaaende Foreningers Medlemmer, der jo sad inde med gode Betingelser for at føre Sagen igjennem. Maskineriet var desuden saa vidtløftigt og kompliceret, at det selv med øvede Kræfter næppe havde staaet sin Prøve.

Selv om der under en ekstraordinær Nødstilstand strømmede Penge ind i Millionvis, saa vilde den kjøbenhavnske Velgjørenhed i sin nuværende Form være prisgivet Fjenden, hvorimod den i samme Form, men med et Oplysningskontor til sin Raadighed, kunde være vis paa at seire.

En saadan Nødstilstand stiller to Fordringer til Velgjørenden:

Der maa handles hurtigt, næsten øieblikkeligt, alt-saa uden Omsvøb, og
der maa absolut intet gaa tilspilde.

Under en extraordinær Nød ville Foreningerne rimeligvis komme til at skifte Klienter, idet en stor Del af deres nuværende Trængende ville synke et Trin ned og glide over i de hungriges og hjemløses Rækker; deres Pladser ville derpaa blive indtagne først og fremmest af alle dem, der under almindelige Forhold med Kamp og Møie lige ere istand til at klare sig selv, senere maaske af Befolkningen et Lag høiere. Der vil da rimeligvis blive dannet forskellige Komiteer til Indsamling af Penge og Klædningsstykker, der vil rimeligvis blive indrettet Kjøkkener, hvorfra der kan uddeles varm Mad til de forkomne. Det vil maaske blive nødvendigt at indrette Exerccer- og Ridehuse, ja maaske Skoler til at huse de hjemløse. Alt dette er der ingen Ben i, det gaar ganske af sig selv. Disse Foranstaltninger behøve ikke at forberedes; de fødes i det Øieblik, Nøden melder sig, og blive, takket være den kjøbenhavnske Offerberedvillighed, i samme Nu udrustede med de fornødne Midler. Men saa kommer Uddelingen. Erfaringen har viist, at de Trængende, navnlig de kun tilsyneladende, men ikke virkelig Trængende, først igjennem Opraabene lære at vurdere Nøden. Bidragenes Størrelse animerer yderligere, navnlig de daarlige Elementer, og der vil blive en Stormen paa uden Lige. De Søgendes Masser og Nødvendigheden af at hjælpe strax udelukker paa Forhaand enhver Tanke om nogen- somhelst Undersøgelse. Det hele vil være en eneste stor haabløs Forvirring. Tilstanden fra 1885 vil vende tilbage, mange Gange forværret. Man vil blive Vidne til, at den raa, brutale, hensynsløse Fattige vil trænge den beskedne, nøisomme og svage tilbage. Man vil faa at se, at Folk fra Malmø og Helsingborg reise til Kjøbenhavn for at forsyne sig med billig Mad. Man vil faa at se, at Familier, efter at have afsøgt Understøttelsesforeningen, Menighedspleien, Bispisningsanstalten og

Friskolebørns Bispisning, fordele sine Medlemmer paa det størst mulige Antal Uddelingssteder, for at bjerge saa meget som muligt. Man vil faa at se, at enlige, fordrukne Personer, agerende Familiefædre med mange Børn, formaa at tilvende sig Portioner, som de ingen Brug have for, og som derfor sælges i Kjælderen lige over for. Man vil dernæst se dem spise til Middag i et Par af Køkkenerne og svire Pengene op om Aftenen for endelig at sove Rusen ud i et gæstfrit Herberg. — Det vil gjentage sig, hvad der skete i 1885, at en haardt trængende ugift Kvinde, efter en lang Ventetid, i Forvirringen og Hastværket faar kastet sig i Armene en Pakke Klæder, der ved nærmere Eftersyn viser sig at indeholde en laset Opvartertrøje, en do. Vest og et Par Mandsbuxer, hvor det ene Ben mangler, hvis Kludeværdi ikke overstiger 5 Øre.

Under saadanne Forhold bliver Samarbeidet imellem Velgjørenhedsfaktorerne tusinde Gange mere nødvendigt end til daglig Brug. Man kan ganske vist handle hurtigt og uden Omsvøb, men man kan ikke med sin bedste Villie handle godt, retfærdigt og human, og der gaar meget tilspilde, mere end de fleste ane, saa meget, at der, trods Millionerne, der uddeles, alligevel sidde Mennesker i Krogene og dø af Sult og Nød.

Nu er der vel nok dem, der ville paastaa, at der her er malet med altfor stærke Farver, at saa galt vil det da heller ikke gaa mere; saa meget desto bedre, thi mindre kan gjøre det. Men hvem tør paastaa, at saa galt kan det ikke gaa igjen? Hvem har maalt den Nød, der, maaske snarere end vi ane det, staar for Døren?

Hvor er da Ansaret?

Man stiller den udtrykkelige Betingelse for fortsat Hjælp i adskillige velgjørende Foreninger, at Familie-faderen skal være i Sygekasse, naar han med Hensyn til Alder og Helbred er kvalificeret dertil, og man gjør Ret deri, thi intet er saa skjæbnesvangert for en Familie, der kun har fra Haanden i Munden, som at staa indtægtsløs, naar Manden kastes paa Sygeleiet. Personlig dække vi vore nærmeste mod Nød og Trang i Ulykkes- eller Dødstilfælde ved Assurance, Livsforsikring o. lign. Men Velgjørenheden som Helhed, der dog til daglig Brug betragter sig som den Fattiges Forsorg og Tilflugt, er ikke saa forsynlig, som den forlanger, at andre skulle være. Den gaaer tilsøs med Pumperne i Uorden i den letsindige Tro, at det nok, selv om der kommer en lille Byge engang imellem, vil vedblive at være Magsveir Reisen igjennem over det aabne Hav; men en skønne Dag tager Skibet en Braadsø og springer læk, saa nytter det ikke at springe til Pumperne, man gaar simpeltvæk tilbunds med Mand og Mus.

Oplysningskontoret kan alene og af sig selv intet-somhelst gjøre, men det kan blive et let og håndigt Redskab i Velgjørenhedens Haand. Velgjørenheden kan ved dets Hjælp gjøre Nat til Dag; den kan ved dets Hjælp styre Forholdene saaledes, at der handles hurtigt, næsten øieblikkeligt og uden Omsvøb, paa samme Tid, som der handles godt, retfærdigt og human, uden at der gaar nogetsomhelst tilspilde.

For at opnaa dette, kan der gaas forskjellige Veie. Bedst og naturligst turde det være, om der mellem Foreningerne og Kommiteerne skete Aftale om en Fællesoptræden med Kontoret som Mellemlid.

Oplysningskontoret vil i saa Tilfælde faa et strængt Arbeide og maa selvfølgelig udvide sit Personale betydeligt; men der er ingen Tvivl om, at de Medvirkende i

Foreningerne, der jo ere fuldstændig fortrolige med Kontorets Forretningsgang, da de selv have skabt dets Materiale, beredvilligt ville melde sig til Tjeneste og løse hverandre af, saa at der om fornødent kan arbeides baade Dag og Nat.

Naar Kontoret blot et Aar har fungeret som Velgørenhedens Expeditionskontor, vil det med det samme være bleven dens Arkiv, og der vil paa dets Reoler staa 12,000 Oplysningsbøger, ordnede efter Alfabet og Nummer, hvorefter man paa staaende Fod, uden nogen som helst Undersøgelse, kan uddele Fødemidler sikkert og nøiagtigt efter hver enkelt Trængendes Behov.

Lad os antage, at der danner sig fem Kommiteer, der hver for sig indsamler Penge, køber Fødemidler, afveier disse i ti-Dages Portioner til 8, 6, 4, 2 og 1 Person.

Lad os antage, at „Kjøbenhavns Understøttelsesforening“ gaar ind paa at yde sin Bistand ved Uddelingen, og at der er etableret Telefonforbindelse imellem Kommiteerne, Foreningerne og Kontoret.

Oplysningskontoret vil nu have til Opgave at fordele Byens Fattige imellem Kommiteuddelingene. Ifølge sit Kjendskab til Forholdene grupperer det Understøttelsesforeningens Afdelinger og Byens Sogne omkring Kommiteerne, dog ikke fastere, end at der let kan ske Forandring heri, naar forøget Tilgang af Penge paa et Sted og større Tilstømning af Fattige paa et andet Sted maatte fordre det.

Lad os antage, at Kommite Nr. 1, der har Sæde i St. Paulskvarteret, telefonerer til Kontoret, at den fra den næste Morgen indtil videre kan uddele 500 ti-Dages Portioner daglig. Kontoret lader denne Besked gaa videre til Understøttelsesforeningens Borgergades, Rosenborg og Østervolds Afdelinger.

De Fattige i disse Kvarterer, der alle kjende de Medvirkende og ere kjendte af disse, have allerede

meldt sig hos Kredsbestyrerne, der efter Legitimationskortene kun behøve at notere hver enkelt's Løbe-Nr. og Bogstav-Nr., altsaa kun et Bogstav og to Tal paa en Liste.

Herefter faar Kredsbestyreren eller en Under søger paa hans Vegne paa Kontoret Underretning om, hvormange ti-Dages Portioner han kan disponere over til hver Dags Uddeling — lad os antage 50; han tager da, blandt de mest Trængende paa Listen, Bøger ud med et samlet Personantal af 50, udfylder trykte Udliveringskort saaledes:

Løbe-Nr. 1.

A. Nr. 1.

Andersen,

Salvigade 15.

8 Personer.

Afhentning 11/1294 Adelgade 15.

Derefter krydser han de udfærdigede Kort af paa Listen og kan paa denne Maade gjøre saamange Dages Uddeling færdig, som han lyster. Kortene tager han med til Uddeling efter deres Paalydende og Listen til videre Udfyldning med Trængende, hvorefter han efter Tid og Leilighed kan fortsætte Udtagningen paa Kontoret.

Da det, der skal skrives, saavel paa Listen som paa Kortet, ere rene Ubetydeligheder, og da Bøgernes Nedtagning af Hylderne saagodtsom ingen Tid koster, er Uleiligheden ikke større, end at enhver Medvirkende med Lethed kan og med Glæde vil paatage sig den. I Sammenligning med det Besvær, som f. Ex. de extraordinære Brændselsuddelinger have voldet de Medvirkende, er den for aldeles intet at regne.

For Afdelinger, der ligge meget fjærnt fra Kontoret, kan Apparatet meget godt virke pr. Telefon og Bud.

Kontoret sender de udtagne Bøger i bestemte Hold til Kommiteerne, der ved Uddelingen giver dem Vedtegning „Bespist fra $11/12$ — $21/12$ 94“, hvorefter de gaa tilbage til Kontoret for at indtage deres Pladser i Reolerne, eller der gjøres den Aftale, at Kontoret paa Kommiteernes Vegne paategner Bøgerne, hvorved spares Frem- og Tilbagesenden.

De Søgende give nu Møde paa den bestemte Dag, i det bestemte Antal paa det bestemte Sted, modtage deres bestemte Portioner og aflevere deres Kort som Kvittering. Alt foregaar med Orden og Ro, der er ingen Grund til Begjærighed, Prelleri eller Misundelse, da enhver ved, at han faar det tilstrækkelige, hverken mere eller mindre. Der er ikke noget at slaas om, da ingen behøver at frygte for at gaa forgjæves. Der handles hurtigt, retfærdigt og human, uden Omsvøb, og der gaar intet tilspilde.

Velgjørenhedsfaktorerne dele ligefrem de Fattige imellem sig, og Virksomheden er fra en blind, ukontrolleret og demoraliserende Kasten i Grams gaaet over til at blive en ligelig Fordeling af Gaverne blandt alle Byens Fattige.

Foreningernes, navnlig Understøttelsesforeningens og Menighedspleiens Hjælp, vil for de Familiers og Personers Vedkommende, der modtage Kommiteernes Hjælp, nærmest blive regulerende ved at raade Bod paa de Ujævnheder, som Sygdom, uforudsete Uheld o. lign. kunne fremkalde mellem ellersigestillede Familier. Foreningerne ville derved utvivlsomt spare en Del Penge, som de imidlertid have rigelig Brug for til de Trængende, der ikke nyde godt af Kommiteuddelingen, og til at dække de rimeligvis betydelige Krav, der ville blive stillede til dem af Familier, der ikke tidligere have søgt Hjælp, men som nu af de ekstraordinære Forhold nødes til at melde sig.

Da det her kun gjælder om at bevise Oplysningskontorets absolute Nødvendighed under en extraordinær Nødstilstand, men ikke om at gøre Forslag til Reglementer for Uddelingerne, skulle vi ikke komme ind paa Detailspørgsmaal som Kontorets Forhold til Kjøkkerne, eller det ukontrollerede Samaritanprincips Indflydelse paa eller Forhold til den øvrige kontrollerede Velgjørenhed.

At en extraordinær Uddeling vil kunne udføres paa en endmere rationel Maade, dersom Velgjørenheden foruden Oplysningskontoret har et Arbeidsanvisningskontor, en Selvsikring mod Vinterarbejdsløsheden og en Arbejderkoloni eller lignende Anstalter til sin Raadighed, skal her kun antydes.

Man forbauses undertiden ved at se, hvor stor Uvidenheden f. Ex. i Frankrig kan være om Forholdene i et Land som Danmark, og dog er det ikke saa underligt; Danmark er et lille Land, der ligger langt borte fra Frankrig, og selv ere vi jo ikke bedre end Franskmanden; hvor megen Besked ved f. Ex. en jævn Kjøbenhavner om Slavonien. Men dersom man fortalte os, at to Stormagter, der boede Dør om Dør, ikke kjendte hinanden, saa vilde man ikke tro det, og dog finder dette Sted i Velgjørenhedslivet her i Byen.

Bestræbelserne for at skabe et Oplysningskontor have paa forskjellig Maade bragt et sundt og aldeles nødvendigt Røre ind i Velgjørenhedsforholdene, og dette Røre har fremkaldt Erkjendelsen af, at Foreningernes Ukjendskab til hinanden er langt større, end man hidtil har troet.

To Herrer — lad os kalde dem A og B — som kun flygtigt kjendte hinanden, men som begge vare Bestyrelsesmedlemmer i to af Velgjørenhedsstormagterne,

traf en Aften sammen i en privat Kreds. Talen kom snart til at dreie sig om den nye Plan, og det viste sig da, at A var en varm Tilhænger af den, hvorimod B stillede sig afventende, næsten kjølig til den. Samtalen faldt tilsidst saaledes:

- A. „Hvorfor gaar en Mand som De, der dog ofrer baade mange Penge og megen Tid paa Velgjørenheden, ikke med Glæde ind paa Tanken og støtter den med Deres Indflydelse?“
- B. „Fordi jeg ikke er fuldt ud overbevist om dens Nødvendighed eller har nogen stærk Tro paa, at den kan gennemføres; forøvrigt ser jeg meget godt i den. Men jeg mener, at Foreningerne ikke ønske nogen Forandring; vi arbeide jo efter vidt forskellige Regler og paa forskjellig Maade, hver Forening for sig er tilfreds med sin Maade at virke paa, og ingen af dem ønsker nogen fremmed Indblanding i sine Forhold. De skal faa at se, De naar ikke at faa alle Hoveder ind under een Hat. Det gaar ikke i vore Dage.“
- A. „De har fuldkommen Ret; naar det kun kommer an paa, at hver Forening er tilfreds med sin Maade at virke paa, at hver lille Kommite af Herrer og Damer have det hyggeligt og godt ved deres Sammenkomster og ere glade over deres Indsamlinger og Uddelinger, saa er Tilstanden aldeles superb, men naar der skal være Tale om, hvad der tjener Samfundet og den Fattige bedst, saa er den aldeles gyselig; saalænge Foreningerne ikke se den absolute Nødvendighed af en Reform, saalænge slaar Deres ganske almindelige og dagligdags Grunde til. Men er der først sket en Ulykke, fordi man for sent fik Øiet op for denne Nødvendighed i hele dens nøgne Virkelighed, saa falde alle disse bekvemme Grunde til Jorden. Smaa, som de ere, passe de kun til

Smaating, men der skal mere til, naar det dreier sig om dyre Interesser. Vi have jo alle det samme Maal, Bekjæmpelse af Fattigdommen. Vi staa ligeoverfor en mægtig og ubarmhjerterig Fjende, der Skridt for Skridt trænger os tilbage. Var det nødvendigt — hvad det heldigvis ikke er — at man, for at seire eller for idetmindste at vinde lidt ind paa Fjenden, maatte bringe alle Hovederne under een Hat, saa var det en daarlig Soldat, der ikke forstod sin Pligt, men som i barnlig Forfængelighed satte den til Side for en indbildt Uafhængighed. Forøvrigt vil det nok komme til at gaa op for alle, at en Reform er nødvendig, bare det da ikke er forsent.

Hvorom alting er, det har tidt forbauset mig, at Deres Forening ikke hjælper de Fattige i mit Kvarter; jeg troede, at den virkede over hele Byen.“

- B. „Det gjør den ogsaa! I hvilket Kvarter virker De?“
- A. „I N. N. Kvarteret; der have vi i de sidste femten Aar uddelt 10,000 Kr. aarligt, men vi have aldrig havt Fornøielsen at træffe Deres Forening i de Huse, hvor vi hjælpe.“
- B. „Det er jo et af Byens fattigste Kvarterer, hvor vi hjælpe mangfoldige Familier!“
- A. „Det var da mærkværdigt! Maa jeg spørge, har De paa Deres Vei i Kvarteret nogensinde truffet os?“
- B. „Nei!“
- A. „Har De da heller ikke truffet paa N. N. Forening? Jeg hørte forleden til min Forbauselse, at den ogsaa uddeler over 10,000 Kr. i det samme Kvarter.“
- B. „Saavidt jeg ved, er det ikke hændet.“
- A. Saa have vi været heldigere; vi have hele tre til fire Gange i alle de mange Aar truffet sammen med N. N. Men ser De nu, det er jo klart som

Dagen, at ikke alene vi tre, men flere til, have bragt Hjælp ind ad de samme Døre. Den ene er kommen, naar den anden er gaaet, hver af os har gladelig passet sit uden at bryde sig om andre. I al vor Elskværdighed have vi gaaet omkring og gjort vel. Men dersom vi i en Række saa opstillet, hvormange Familier vi paa denne ufornuftige Maade have bragt tilbage istedetfor frem, ned istedetfor op, dersom det stod rigtig klart for os, hvormegen Dovenskab, Drikfældighed, Hyckleri og Løgn vi imod vor Villie have fristet de stakkels Mennesker til, som det var vor Hensigt at opdrage, opreise, støtte og hjælpe, saa kan det hælde, at Forgyldningen gik af vor Stolthed, og at vi begyndte at indse, at Samarbejde er en Nødvendighed. Og naar dette kan naas, uden at man behøver at bøje alle Hoveder ind under een Hat, men at enhver kan gaa med sin egen og sætte den, som han vil, naar dette kan naas, uden at man behøver at gjøre sig den ringeste Uleilighed dermed, men Midlet dertil bliver bragt en lige ind ad Døren, saa forstaar jeg ikke, at man kan stille sig afventende og kølig.

Tror De ikke nok, at der vilde komme et andet Resultat ud af vort Arbejde, naar vi tre, sammen med de andre tre, fem eller syv Velgjørenhedsfaktorer, der efter al Sandsynlighed arbejde i vort Kvarter, enedes om en nem og praktisk Maade til Fordeling af vore 30—35 eller 40,000 Kr., hvormange det nu er, blandt de Fattige.“

- B. „Jeg skal ikke nægte, at Deres Udtalelser lader mig se Sagen under en anden Synsvinkel end tidligere, men ser De ikke noget for mørkt paa Tingene? Er De f. Ex. overbevist om, at Mislig-

hederne ved den nuværende Undersøgelsesmaade ere saa store, som det almindelig antages?“

- A. „Jeg skal tillade mig at svare Dem med et lille Exempel: En Kone, der i det daglige Liv hed Madam Svendsen, fordi hun havde boet sammen med en nu afdød Sømand Svendsen, var en mangeaarig Sparer*) i Understøttelsesforeningen, indtil en Dag den Undersøger, der tog sig af hendes Sager, traf hende oppe i Magistraten som fast Almisselem, førende Navnet „Ugift Karen Christensen“ ifølge Daabsattesten.“

Her endte Samtalen; de to Herrer trykkede hinanden i Haanden, idet B udtalte, at han vilde tænke nærmere over Sagen.

Skjøndt man fra alle Sider ere enige om den nuværende Tilstands absolute Umulighed, og ingen, ikke en eneste, er fremkommen med endogsaa det svageste Forsvar for denne Tilstand, og skjøndt man ved gjentagne Afstemninger i Forsamlinger, der bestode af Mænd, der alle havde det klareste Blik for og den fuldeste Forstaaelse af Sagen, har erklæret sig for, at Frelsen ene kan søges i Samvirken mellem Velgjørenhedsfaktorerne ved Hjælp af et Oplysningskontor, har dog den foreliggende Plan til Trods for alt dette havt sine Modstandere, der have reist Anker imod den. Nu kunde man vel med Rette forlange af disse Mod-

*) Sparere ere de Trængende, der om Sommeren faa Lov til at indbetale et vist Beløb, som de om Vinteren faa udbetalt igjen, forøget med et forholdsvis betydeligt Tilskud. De ere saaledes Eliteklienter. Man havde feilagtigt anset det ufornuødent hvert Aar at sende denne Trængende til Distriktsforstanderen for at skaffe Fattigattest.

Med et Oplysningskontor vil sligt ikke kunne passere.

standere, at de, naar deres Anker kun angik Planens Form, men ikke dens Realitet, burde foreslaa en anden Form, der var bedre og hvor disse formentlige Mangler vare afløste af ligesaamange Fortrin; men dette have de ikke gjort. Vi driste os selvfølgelig ikke til at paastaa, at den foreslaaede Form er Fuldkommenheden selv, hvor der intet er at rette eller ændre; tvertimod erkjende vi, at denne Plan lige saavel som ethvert andet menneskeligt Foretagende har sine Mangler — vi have selv et aabent Øie for en saadan, som vi i det Følgende skulle komme nærmere ind paa — men vi ere paa den anden Side glade over, at de fremsatte Anker ved nærmere Eftersyn ere særdeles lette at imødegaa.

Naar vi nu underkaste disse Anker en nærmere Prøvelse, maa vi bestemt fastholde, at vi ikke ønske at fremkalde nogen Disput, endmindre er det vor Agt at sige de Mænd, der have fremsat Ankerne, endog den ringeste Ubehagelighed, tvertimod vi ere besjælede af det mest levende Ønske om at vinde dem for Sagen, da den kun kan lide ved at have dem til Modstandere.

Vi skulle først omtale vor egen Betænkelighed, der gaar ud paa, at Oplysningskontorets Nyttevirkning tildels — men rigtignok ogsaa kun tildels — er afhængig af den Velvillie, hvormed det modtages og benyttes.

Denne Betænkelighed formindskes imidlertid betydeligt ved Forvisningen om, at Kontoret med den Tilslutning, det allerede nu er i Besiddelse af, hurtigt vil være istand til at overbevise enhver, der giver sig af med Velgjørenhed, om, at de tjene sig selv, den Gjerning, de have viet deres Kræfter, og de stakkels Mennesker, for hvem de virke, bedst ved at modtage dets Hjælp; thi det maa atter og atter siges, at Kontoret kun vil tjene, tjene uden Løn eller Tak.

Ligesaa vist som det er, at Kontoret kun kan blive, hvad det bør og skal være, naar det har vundet fuld og udelt Tilslutning, ligesaa sikkert er det, at det kan bestaa og gjøre sin Nytte ved at benyttes af en enkelt eller nogle faa af Velgjørenhedens Hovedfaktorer, til Exempel de private Velgjørere. Det vil da ikke komme til at koste 4—5000 Kr. aarlig, men rimeligvis kun 12—1500 Kr. Man har sagt os, at en enkelt Rigmænd her i Byen giver 30,000 Kr. — tredive tusinde Kroner — bort aarlig; lad være, at en betydelig Del heraf udbetales gennem de velgjørende Foreninger, der bliver dog en klækkelig Sum til Rest, som gaar ind under Begrebet „privat Velgjørenhed“, og vi kjende ikke saa faa, der komme op til de Titusinde. Tager man alle dem med, der gjerne og villigt aabne Haanden for de bedende, saa bliver det en Sum Penge, større end nogen aner det. Man forstaar nok, selv om man ikke personlig har været Vidne dertil, at der findes Snyltgjæster, der ønske at drage Nytte af en saa storartet Gavnildhed; men naar man atter og atter har været med til at finde Rede i de Underfundigheder, Vedkommende have udviklet for at komme i Besiddelse af Broderparten deraf, saa føler man sig overbevist om, at den Besparselse, som Kontorets Virksomhed, rent økonomisk set, vil fremkalde, kan blive meget betydelig.

Som Kontoret kan bestaa og gjøre Nytte ved og for de private Velgjørere alene, saaledes kan det ogsaa bestaa og gjøre Nytte ved og for en eller flere Foreninger uden de private Velgjøreres Tilslutning.

„Kjøbenhavns Understøttelsesforening“ har, som tidligere nævnt, allerede for flere Aar siden gjort ærlige Bestræbelser for at tilveiebringe Samarbejde ved Hjælp af et Oplysningskontor — se denne Forenings attende Aarsberetning for 1891—92 — selvfølgelig i Haab om Tilslutning fra de andre Foreningers Side. Forsøget beviser Planens Nødvendighed, og at Nødvendigheden

Aar efter Aar bliver mere paatrængende, vil ingen nægte; at det mislykkedes dengang, beviser kun, at man ikke var heldig, og at Forstaaelsen af Nødvendigheden ikke var levende nok hos dem, der i Sagens og deres egen Interesse burde have støttet den.

At Planen nu er fremkommen, om man saa maa sige fra en helt neutral Side, er vistnok heldigt og turde varsle om livligere Tilslutning, end naar den atter var fremkommen fra en Forening. Dersom den ikke var fremkommen nu, vilde Understøttelsesforeningen ganske naturlig have trykket sig ved at vove Forsøget igjen; men den stigende Nødvendighed vilde trykke stærkere og en skjønne Dag tvinge den dertil, og selv om dens store Medbrødre, Menighedspleien, Bospisningsanstalten, Friskolebørnsbospisning m. fl. undslog sig for at gaa med, vilde det kunne betale sig for Foreningen at indrette Kontoret for sig selv alene, ialtfald foreløbigt; Tid efter anden vilde de andre Foreninger nok komme med. Det vilde da koste ca. 1600 Kr. om Aaret; forøget Hjælp paa Hovedkontoret 800 Kr. og Telefonforbindelse mellem dette og Afdelingerne 800 Kr. Til Gjengjæld vilde Foreningen faa en stor Besparelse gennem mere korrekte Undersøgelser, og de Medvirkende vilde faa en Lettelse i Arbeidet, der repræsenterer en meget stor Sum; thi Tid er ogsaa Penge for frivillige Arbeidere i Velgjørenhedens Tjeneste, og den nuværende Ordning trækker uhyre Vexler paa deres Tid og Arbeidskraft. At de andre store Foreninger i saa Tilfælde vilde gjøre Understøttelsesforeningen en stor Tjeneste ved at slutte sig til den og faa deres Løn ved Andelen i Udbyttet, er en ganske selvfølgelig Ting. Det gaar her som i Handelen; naar den lille Omsætning har dækket Administrations-Udgifterne, saa giver den store Omsætning — uden i synderlig Grad at forøge disse — Overskudet.

En æret Samtidig fremsatte to Anker:

Han kaldte det inhumant at give den Fattige Nummer,

og han fandt det — vi huske i Øieblikket ikke det Udtryk, han brugte, men det har været saadan noget som — latterligt, at enhver Krone, der blev givet til en Fattig, strax skulde indføres i en Bog.

Til Anke Nr. 1 ville vi svare, at vedkommende Klager, i mange, mange Aar, ligetil han opfandt en Maade at indrette Registre, Protokoller, Konti o. s. v. uden Anvendelse af Nummere, har været saa inhuman at nummerere en Masse Fattige. Dersom Vedkommende vil gjøre os delagtige i sin Opfindelse, skulle vi gjerne tjene ham i at benytte denne humane Indretning. Iøvrigt kunne vi i Øieblikket ikke tænke os, hvor vi skulle søge et Menneske, der ikke paa en eller anden Maade har et Nummer. Desuden, vi have lige saa lidt givet den Fattige Nummer, som den ærede Klager bliver Nr. 25, fordi han kører i Droske Nr. 25, eller bliver Nr. 999, fordi hen spiller paa en Lodseddel, der har dette Nummer; det er virkelig kun den Søgendes Konto i Hovedbogen og Udskriften heraf — Oplysningsbogen —, der har Nummer, og hermed ville vi tillade os at gaa over til Nr. 2: Det latterlige i, at enhver Krone, der gives til en Fattig, skal indføres i en Bog.

Det vil næppe falde noget tænkende Menneske ind, heller ikke Klageren selv, at sætte Oplysningsapparatet i Virksomhed, fordi han giver en Fattig en Krone; dette er jo en aldeles privat Sag. Foreninger, der pinde deres saakaldte Hjælp ud, saaledes at en Fattig maa møde adskillige Gange, inden han har faaet Kul eller lign. til en samlet Værdi af en Krones Penge, have selvfølgelig heller ikke Brug for Oplysningskontoret, lige-saalidt som dette har noget med dem at gjøre, da de ikke med Rette komme ind under Begrebet: Velgjørenhedsfaktorer. Men dette er noget, den ærede

Klager selv har været paa det Rene med for flere Aar siden.

Man vil se, at vi ikke have taget disse to Klager alvorligt; vi ere nemlig overbeviste om, at de bleve fremsatte for Spøg, da den ærede Klager er os bekjendt som en Mester i at skematisere, registrere, opstille i Nr.-Orden o. s. v., og dersom den ærede Klager vil tænke sig om, saa vil han mindes, at vi mere end een Gang have bøiet os for hans umiskjendelige Talent i saa Henseende. Vi gaa endogsaa saa vidt, at vi tro, at den ærede Klager i sit stille Sind giver vort lille skematiske Arbeide Karakteren Ug.

En anden æret Modstander vilde ikke tilraade at skabe et Oplysningskontor og det deraf flydende Samarbeide i Kjøbenhavn, fordi man i hans eget Kvarter havde det hyggeligt og godt i saa Henseende. Understøttelsesforeningen, Betspissningsforeningen, Brændselsforeningen og Juleforeningen arbeidede saa godt sammen, at Uregelmæssigheder fra de Søgendes Side næsten vare utænkelige. Samarbeidet fremkom ved, at man egentlig dannede et Oplysningskontor paa den Maade, at tildels de samme Mænd havde Sæde i de forskjellige Foreningers Bestyrelse.

Idet vi meget beklage, at denne Mand, som vi af flere Grunde just vilde sætte overordentlig Pris paa at have til Meningsfælle, staar os saa haardt imod, ere vi paa den anden Side glade over, at han og vi ere saa fuldstændig enige. Ja, det ser underligt ud, men det forholder sig alligevel saaledes.

Vi have allerede for flere Aar siden paavist den fortrinlige Ordning af Velgjørenhedsforholdene i vedkommende Kvarter, paa samme Tid som vi beklagede, at andre Kvarterer savnede Betingelserne for at indrette sig paa samme Maade. Vi have derfor netop havt denne Bydels Ordning for Øie ved Udarbeidelsen af den foreslaaede Plan; men da det ganske naturligt

ikke stod li vor Magt at omforme Bestyrelsesforholdene i de fleste af Byens Foreninger, saa maatte vi følge en noget anden Vei for at naa det samme Resultat. At vi have været heldige, og at vor ærede Modstander er ganske enig med os, beviser Motiveringen af hans Indsigelse.

Naar man sidder godt og risikerer at faa en daarligere Plads ved at flytte sig, saa bøier man sig ikke for andres urimelige Luner. Men naar man er den eneste, der sidder godt og kan hjælpe alle sine Venner til at faa en god Plads, blot ved at flytte sig nogle faa Tommer hen til en endnu bedre Plads, saa er man mere end umedgjørlig, naar man paa en høflig Anmodning nægter at flytte sig; man er hensynsløs og ufornuftig. Det er det, den ærede Bydel er i dette Tilfælde; thi dersom Planen kunde strande paa denne Grund, hvad den nu heldigvis ikke kan, saa vilde dette lille Magelighedshensyn bære Ansvarer for en stor Ulykke.

Dersom vedkommende Bydel kunde omgive sig med en kinesisk Mur, var dens Modstand nogenlunde forklarlig; thi den har Rigmænd nok til at holde sin Velgjørenhed oppe. Den øvrige Del af Byen kunde da ganske rolig lade denne Bydel skotte sig selv og gennemføre Ordningen uden dens Tilslutning. Dette er imidlertid ikke muligt, thi de Fattige flytte som bekjendt oftere end andre Mennesker, og denne Bydels Foreninger have tilmed ikke Grændser fælles. Dens Fattige hente undertiden Hjælp i andre Bydele, og andre Bydeles Fattige hos dens Foreninger.

Da vi imidlertid kjende vore Venner i vedkommende Kvarter godt nok til at vide, at de ere altfor klartseende og varmthjertede Mænd til i Længden at holde sig tilbage, naar det gjælder en god Sag, saa haabe vi, at de med Beredvillighed ville opfylde vort Ønske og flytte sig blot saa meget henimod os, at det bliver muligt at skaffe Byens øvrige Fattige de samme Fordele, som

deres Fattige have; og vi ere overbeviste om, at de ville faa Glæde af Føieligheden.

En tredie æret Modstander havde i London set 7 Oplysningskontorer i Virksomhed, om hvilke han udtalte sig meget rosende. Han saa alligevel helst at vi herhjemme ikke fik et saadant Kontor, blandt andet fordi det nødvendiggjorde Stiftelsen af en ny Forening, der vilde komme til at genere en anden nystiftet Forening — den vi ikke have lagt og ikke agte at lægge et Halmstraa iveien for. Skulde vi endelig have Oplysningskontor, saa duede efter hans Formening den foreliggende Plan ikke; thi saa var eet ikke nok, saa skulde der mange til.

Den ærede Modstander udtalte, saavidt vi huske, ikke, hvormange han mente, der vilde blive Brug for; men flere end i London kan han vel næppe have ønsket. Det er imidlertid undgaaet den ærede Modstanders Opmærksomhed, at der her i Byen findes et sandt Utal af Oplysningskontorer. Enhver Forening er jo et Oplysningskontor; Menighedspleien har et for hvert Afsnit og Understøttelsesforeningen et for hver Afdeling, og af dem er der 16. Hvormange det bliver i det hele er ikke nemt at regne ud i en Fart, men under 70 bliver det ikke, hvilket er 10 Gange saamange som i London. Dette kan vel nok siges at være lidt formeget af det gode. Vi ere mere beskedne; vi mene, at kan London lade sig nøie med 7, saa maa 1 være tilstrækkeligt for Kjøbenhavn. Vi foreslog dette ene Kontor, fordi det faldt lidt trættende, naar man havde Brug for en Oplysning, at løbe om paa 70 forskjellige Steder, hvor man da kunde faa alle mulige Oplysninger, kun ikke den ene, man søgte; den er ganske sikkert paa et af Stederne, men man kan bare ikke finde den. Denne resultatløse Løben om efter Oplysninger, der vilde bevirke, at man rent opgav at søge, bragte os paa den Tanke, at det var nemmere, naar man lod dette ene Kontor hente

Oplysningerne hos de andre 70, lod det ordne dem efter Bogstav og Nr. og derpaa lod det opstille dem paa Hylder og Reoler, saaledes at man, blot ved at ringe paa sin Telefon, i en Haandevending kunde faa dem, man i det givne Øieblik havde Brug for til Expediton af den Fattige, der venter med Længsel paa en Afgjørelse.

Endelig ankede to af Hovedstadens Dagblade over, at Oplysningsbogen indeholdt en Passus om Arbeids-giverens Attest.

Da Selskabet har Formaal, der række langt udover Etableringen af et Oplysningskontor, kommer det sandsynligvis oftere til paa en kraftig Maade at appellere til Offentligheden. Det ønsker derfor, at alle og ikke mindst Hovedstadens Presse se med milde Øine paa dets Færd. Hvor det derfor kan opfylde fremsatte Ønsker uden at gjøre Brud paa sin Pligt, vil det gjøre det og gjøre det gjerne. I dette Tilfælde har det havt let ved at føie sig efter de fremsatte Ønsker, fordi Attesten i de aller fleste Tilfælde slet ikke kommer til Anvendelse og saaledes er delvis overflødig, hvorimod den i ganske specielle Tilfælde er saa uundværlig, at man, dersom den ikke stod til ens Raadighed, helt og fuldt vilde være prisgivet Bedragerne.

Blandt de ca. 7000 Mennesker, der aarlig søge Understøttelsesforeningen om Hjælp, findes der noget over 1000 Haandværkere, for hvem Attesten delvis kan komme i Anvendelse. Resten bestaar af Arbeids-mænd, Folk i andre Livsstillinger, Enker og ugifte Kvinder, for hvem den saagodtsom aldrig kan komme i Anvendelse, fordi de færreste af disse have nogen egentlig fast Arbeidsgiver. For de 1000 Haandværkeres Vedkommende falder Attesten bort af sig selv i alle de Tilfælde, hvor man er vis paa at have med en ærlig og sanddru Mand at gjøre, hvor Aarsagen til Trangen ligger klart for Dagen, samt i alle de Tilfælde, hvor

man iforveien er fuldt ud bevandret i Lønningssatsernes Størrelse. Attesten faar først Betydning, hvor man har Grund til at tro, at Ansøgeren søger at bedrage en, eller hvor man staar uden nogensomhelst Veiledning om den Søgendes Fortjeneste og ikke kan faa hans Levevis, hans Gjælds Størrelse og den tilsyneladende Nøds Omfang til at passe med hans Belastning som Familiefader. Dersom man i et saadant Tilfælde overhovedet skal indlade sig paa at afgive et fornuftigt Skjøn over, hvorvidt Vedkommende kan hjælpes, om han bør hjælpes og om, hvormeget der maa gives ham, forat han kan anses som hjulpen maa man have hans Indtægt som Grundlag, og da er Arbeidsgiverens Udsagn aldeles uundværligt. Til Forstaaelse heraf eller rettere til Bekræftelse herpaa, skulle vi tillade os at anføre et Par Exempler, der ogsaa i andre Henseender ere ganske lærerige.

En ældre, gift Mand uden Børn søgte og fik gjen- tagne Gange Hjælp. Han var tilsyneladende meget svagelig — han led af Gigt. Man havde Medlidenhed med de to gamle, der syntes at gaa en streng Alderdom imøde. Paa Grund af Svageligheden, der undertiden tvang ham til at holde Sengen i flere Dage, var Fortjenesten selvfølgelig ikke stor, undertiden gik den ned til kun 8 Kr. om Ugen; sommetider var den rigtignok noget høiere, men skralt var det altid. Svagheden til- tog snart i en foruroligende Grad, og et og andet tydede paa, at de to gamle ikke vare saa helt ærlige. Af- delingens Læge besøgte Patienten og Undersøgeren hans Arbeidsgiver. Lægen konstaterede kronisk Al- koholisme og Brændevinsflasken i Sengen. Mesteren udtalte, at Manden var udmærket dygtig, og at han med Lethed kunde tjene 25 Kr. om Ugen, naar han blot vilde passe sit Arbeide og lade være med at drikke.

Der kan vel næppe herske to Meninger om, at Til- veiebringelsen af disse to Attester var en simpel Nød-

vendighed. Uden dem kunde man jo ikke have afbrudt den Hjælp, der kun havde virket til at gjøre Manden mere doven og drikfældig og Konen mere løgnagtig, end de vare iforveien.

Følgende lille Tildragelse er 15 Aar gammel, men derfor ikke mindre god at faa Forstand af.

En Familie søgte en Forening om Hjælp. Alt tydede paa, at det var Folk, der sad ualmindeligt haardt i det; der var forholdsvis mange Børn, hvoraf et stadig var sygt, og der var en meget betydelig Gjæld.

Paa Mødet udviklede Undersøgeren, hvad der talte til Familiens Fordel, blandt andet fremhævede han Mandens ringe Fortjeneste, ca. 800 Kr., der var begrundet i hans store Svagelighed.

Tilfældigvis var Mandens Arbeidsgiver for ganske kort Tid siden blevet optagen i Foreningens Bestyrelse. Han vilde i Begyndelsen ikke rigtig tro, at det var en af hans egne Folk, der var Tale om; men da der ikke længer var nogen Tvivl i saa Henseende, udtalte han sin Forbauselse over, at Undersøgeren havde bygget sin Undersøgelse paa et saa løst Skjøn og spurgte ham, hvorfor han ikke havde søgt Veiledning der, hvor den var at finde. Undersøgeren svarede, at Manden og tildels ogsaa Konen havde gjort et saa tilforladeligt Indtryk, at han ikke et Øieblik havde tvivlet om Sandheden af den Søgendes Udtalelse.

Arbeidsgiveren paaviste nu, at Fremstillingen indeholdt 9 Dele Løgn og 1 Del Sandhed. Manden var gjældbunden, han selv var sparsommelig nok, han var meget ædruelig, saalænge ingen traktered ham, men heller ikke et Øieblik længere, han var ganske dygtig, men over al Maade lad og ligegyldig, han var noget astmatisk, men benyttede dette til i en utilbørlig Grad at knibe ud fra sit Arbeide, indtil det blev betydet ham, at i Fremtiden vilde Sygdommen ikke skaane ham for Afkortning i Lønningen, fra hvilket Øieblik,

der indtraadte en saa heldig Vending i Sygdommen, at han ikke mere behøvede at ligge; han lod ikke nogen Leilighed til at stifte Laan gaa tabt og havde efterhaanden opnaaet megen Dygtighed heri, haardt presset af sin over al Maade ødsle Kone, af hvem han var en villieløs Slave. Hans Løn var ikke som opgivet 800 Kr., men mindst 2500 Kr. *)

Se, det var nu ren Besked; saa ren, som man kunde ønske, at den altid maatte foreligge, naar der skal tages Bestemmelse om Hjælp eller ikke. I dette Tilfælde gik det den Søgende imod, hvilket var heldigt nok, da denne „**Fattige**“ ellers vilde have set sig istand til at sikre sig en bekvem lille Biindtægt i nogle Aar.

I mange Tilfælde har man af Arbeidsgiverne eller andre faaet en lige saa ren Besked, der varmt, indtrængende og overbevisende talte den Fattiges Sag.

En Forespørgsel til Arbeidsgiveren eller andre, hvor man tror at kunne faa Veiledning, er en Konduitesag for Undersøgeren, som, anvendt med Takt og Omsigt, gjør en uberegnelig Nytte, og som i visse Tilfælde umuligt kan undværes; men derfor behøver den naturligvis ikke at have Form af Attest i Oplysningsbogen.

I de aller seneste Dage er følgende lille lærerige Historie passeret.

En Familie søgte og fik Hjælp. Manden ernærede sig tilsyneladende som Skomager; men da han først havde begyndt paa denne Erhvervsgren, efter at han ved at komme tilskade i sin tidligere Livsstilling var bleven vanfør, følger det af sig selv, at Fortjenesten kun kunde være ringe. Han gjorde et særdeles godt Indtryk og vandt fuldstændig Undersøgerens Hjerte. Konen var en net, takkelig og noget svagelig Kvinde,

*) Der var destoværre dengang ingen Oplysningskontor.

der holdt sit Hus i en meget smuk Orden. Af Hensyn til disse gode Egenskaber lagde man mindre Vægt paa, at hun var i Besiddelse af megen Veltalenhed. Der var et Barn.

Alt tydede saaledes paa, at Forholdene vare af den Beskaffenhed, at Velgjørenheden burde træde til, hvilket den ogsaa gjorde; kort efter søgte Familien imidlertid en større Hjælp hos det Classenske Fideikommis; dette i Forbindelse med noget andet gav Anledning til, at man saa nøiere efter.

Man havde erfaret, at den Søgende var nær beslægtet med en meget velhavende og meget godgjørende Mand. Man henvendte sig til denne Mand for at søge Veiledning og blev udmærket godt modtaget.

„Jeg har“, sagde han, „to Gange sat disse Mennesker i Vei og derpaa ofret flere Tusinde Kroner. Der er imidlertid intet at stille op med dem, de maa alle Dage vedblive at være fattige Folk. De ere efterhaanden komne i Vane med at søge Hjælp overalt, skjøndt de aldeles ikke behøve det, da jeg sørger for deres Ophold ved ugentlig at lade udbetale til dem 15—20 Kr. Dette Beløb sammen med Mandens Fortjeneste er fuldtud tilstrækkeligt til at sikre Familien mod Nød, og trænges der til mere, er jeg Mand for at kunne yde det, saaledes at Nøden holdes fra deres Dør. Jeg takker Dem for Deres Besøg og beder dem forhindre, at der bliver givet denne Familie, hvad der tilkommer de virkelige Fattige.“

Her fik man altsaa atter en Attest med ren Besked, der gjorde god Nytte. Her er en Velgjørenhedsfaktor, paa hvem man egentlig ikke har tænkt ved Oprettelsen af Oplysningskontoret, men som dog kan have udmærket Nytte af det.

Dersom det maa anses for en Nødvendighed, at en saadan Familie stoppes i at udnytte Velgjørenheden, saa meget den lyster, maa det ikke overlades til

en ren Tilfældighed, at dette kommer for Lyset; men der maa Kontrol, Sammenhold og Samarbejde til. Den her nævnte Velgjører vil vistnok benytte Oplysningskontoret, saasnart det er etableret.

Hjælpe- og Oplysningsselskabet vil ved Etableringen af Oplysningskontoret indlægge sig stor Fortjeneste af Samfundet og af de velgjørende Foreninger. Dets Hensigter ere fuldstændig fri for Bagtanke og Egennytte, og det stiller sig til Disposition uden nogetsomhelst Vederlag. Det tør derfor vente, at dets udrakte Haand maa blive modtagen med Forstaaelse og Erkjendtlighed, naar det om føie Tid appellerer til de Institutioner og Foreninger, som det endnu ikke har haft Leilighed til at konferere med.

Vi ønske og haabe derfor, at det maa lykkes Selskabet at blive det Led, der slutter alle Velgjørenhedsfaktorerne sammen om den Tanke, at gjøre det gode paa den rette Maade.

Efter i det foregaaende at have godtgjort den absolute Nødvendighed af et Oplysningskontor og gjort udførlig Rede for, hvorledes dette kan virke, skulle vi forsøge paa at give et Billede af, hvorledes Situationen vil blive, naar det i Praxis har bevist sin Levedygtighed.

Vi tænke os altsaa, at Kontoret til almindelig Tilfredshed har virket en Vinter, at det har vundet alles Hjerter, og at der paa dets Reoler staa 10—12,000 Oplysningsbøger.

Selskabet vil da rimeligvis med Kraft søge Tanken om et Arbeidsanvisningskontor realiseret. Man vil formentlig søge at sætte sig i Forbindelse med de Kræfter, der vides at være i Virksomhed for Løsningen af

dette Spørgsmaal, der hidtil har havt Ord for at være af en yderst vanskelig Beskaffenhed.

Vi skulle af let forklarlige Grunde afholde os fra at udvikle, hvorledes dette Kontor skal være og maa blive, men kun forsøge paa at antyde, hvorledes det fremstiller sig for vor Tanke.

Vi skulle til en Begyndelse tillade os at tro, at Oplysningskontoret kan blive den Nøgle, der lukker Spørgsmaalets vanskelige Dør op.

Vi lade simpelthen Oplysningskontoret fungere som Arbeidsanvisningskontor; det har jo i sine 10—12,000 Bøger Materialet i Orden. De velgjørende Foreninger, der personligt kjende en Mængde af dem, der succe efter Arbeide, henvise i Oplysningsbogen den Søgende til Arbeidsanvisningskontoret, eller den Søgende melder sig selv med sit Legitimationskort.

Kontoret indretter en Bog med Afsnit for de forskjellige Fag i Bogstavorden, saasom: Arbeidsmænd, Kogekoner, Kontorister, Smede, Snedkere o. s. v.

Henvises der nu f. Ex. en Snedker til Kontorets Omsorg, behøver man blot i Snedkernes Afsnit at notere hans Bogs Løbe- og Bogstav-Nr., for paa staaende Fod at kunne fremlægge den Søgendes Kvalifikationer for den, der ved Kontorets Hjælp søger en Snedker.

Kontoret fører en lignende Bog for dem, der søge en Arbeider, ligeledes inddelt i Afsnit i Bogstavorden for Handlende, Fabrikanter, forskjellige Haandværk o. s. v., hvori der foruden Navn og Bopæl indføres det nødvendige med Hensyn til de Fordringer, der stilles, og det Vederlag, der bydes. Søger saaledes en Gartner en Mand til Reparationsarbeide ved Mistbænke eller lign., opføres han i Snedkernes Afsnit; søger han en Mand til almindeligt Gartnerarbeide, opføres han i Gartnerens Afsnit.

Selvfølgelig bør Kontoret ikke indskrænke sig til at skaffe de af Foreningerne henviste Arbeidere eller

Arbeidersker Plads, men gjøre sig Umage for at hjælpe ethvert arbeidssøgende Menneske tilrette paa bedste Maade, saasnat der er Garanti for, at Vedkommende er en hæderlig Person, som man kan forsvare at anbringe i Andenmands Hus.

Ved den ovenomtalte Ordning er der selvfølgelig ingenlunde tænkt paa Indblanding i Forholdet mellem Arbeidsgiver og Arbeider i de regulære Fag; men man har kun havt saadanne Existenser for Øie, der enten aldrig have fungeret, eller som ialtfald ere ophørte med at fungere i Faget, og som der derfor kun er Tale om at skaffe Sysselsættelse paa bedste Maade. Nogen stor Betydning vil denne Form af Arbeidsanvisningen derfor hellerikke faa, skjøndt der jo nok kan udrettes noget, naar det bliver bekjendt, at man ved Henvendelse paa Kontoret om Arbeidskraft kan gjøre en god Gjærning, paa samme Tid som man skaffer sig et anvendeligt Menneske til dette eller hint. Der skal jo selvfølgelig hverken fra den ene eller den anden Side ydes noget Vederlag for Kontorets Medvirkning.

Om Arbeidsanvisning til de Masser af Mennesker, der om Vinteren gaa ledige, kan der derimod ikke være Tale, før der skabes en Anstalt, der kan optage og foreløbig beskæftige disse. Men en saadan Arbeidsanvisning vil da ogsaa faa en Betydning og en Udstrækning, der vil være istand til at bringe Lægedom for mange dybe Vunder.

Det har som sagt ikke været vor Opgave at konstruere et Arbeidsanvisningskontor, men kun at klare Begreberne for Muligheden af at etablere det. Det er os derfor en stor Glæde, at vi hos vort Yndlingsbarn — Oplysningskontoret — har fundet ogsaa denne Spire til en smuk og nyttig Plante i Velgjørenhedens store Have. Men atter her stiller det sig klart frem, at der maa Enighed, Sammenhold og Samarbejde til for at naa noget godt og fuldkomment. Hvad enten man

hedder Menighedspleie, Bispisningsanstalt eller Understøttelsesforening, saa bliver den Hjælp, man yder igjennem Beskjæftigelse af Mand eller Kone i et fattigt Hjem, dog den fyldigste, smukkeste og bedste Hjælp, langt bedre end Penge, Mad eller Klæder som Gave.

Enkeltvis er der ingen af os, der formaar det, men for Velgjørenheden, som en enig og stærk Magt, er det en Bagatel at udvikle Arbeidsanvisningskontoret af Oplysningskontoret, og det maa vel indrømmes, at disse tvende Kontorer i Forbindelse med en Anstalt til Optagelse af arbeidssøgende Mænd og Kvinder kan blive et udmærket Redskab i denne Magts Haand til Fremme af Arbeidet for den store og gode Sag: Bekjæmpelse af Fattigdommen.

Idet vi nu forlade den slagne Landevei — Oplysningskontorets Omraade — og begive os ind paa mere vildsomme Stier, hvor den Vei, der skal søges og følges, de Midler, der skulle prøves og anvendes for at naa det tilsigtede Maal, først kan bestemmes i det givne Øieblik, finde vi det rettest at bemærke, at, naar det i det foregaaende var temmelig ligegyldigt, om man ved det paa mange Steder anvendte Ord „vi“, forstod „Hjælpe- og Oplysningsselskabet“ eller „Forfatterne“, saa maa der i det følgende, hvor dette Ord anvendes, kun forstaas „Forfatterne“, da vi selvfølgelig ikke kunne vide, om vort Standpunkt til og Opfattelse af Situationen i et og alt deles af Selskabet og dets Medlemmer, men det vilde naturligvis være os kjært, om ikke alene Selskabet, men hele det store Publikum delte vor Mening, saaledes at dette lille Skrift kunde give Stødet til en bedre Ordning af Velgjørenheden. Vi skulle i det efterfølgende tillade os at anwise de Veie, der muligvis kunne føre til Maalet.

Naar man i en lang Række af Aar har viet en god Sag sine bedste Tanker og lagt et betydeligt Arbeide ind deri, knyttes man stærkere og stærkere til den og faar den mere og mere kjær; man lærer meget ved at sysle med den og høster mange Erfaringer, der imidlertid ikke alle ere lige opmuntrende, mange af dem ere endogsaa af en meget bitter Natur.

ere blevne for korte. Hatten ser ogsaa sær og underlig ud, den er meget lavpuldret og dygtig udbuet med en vældig Skygge. Denne sære Person med den underlig gammeldags Dragt kunde godt være skikket til at fremkalde et Smil, dersom den ikke i al sin Underlighed gav tilkjende, at det var en Mand, der vidste hvad han vilde, og hvad han kunde, en fri Mand, der vel ikke eiede meget, men som gik i sit eget Tøi, og som ikke skyldte nogen noget. For Familiens Medlemmer var Hjemmet eet og alt; derfor var Livet inden Døre i al sin Tarvelighed præget af en Poesi og en Ynde, hvortil man nu skal søge Mage. Om Vinteren samledes hele Familien Søn- og Helligdags-Aftener foran den blussende Kakkelovnsild, fordrivende Tiden inden Aftensmaaltidet med at synge Rahbek, Weyse og Bellman, undertiden ledsaget af Violinspil. Efter Aftensbordet, naar de smaa vare komne i Seng, Husfaderen havde faaet sin Pibe tændt og sin Punsch lavet og Husmoderen og Døttrene Haandarbeidet frem, blev der læst høit enten af Faderen eller af en af Sønnerne, og Oehlschläger kunde ved en saadan Leilighed faa en Fortolkning, der var al Ære værd. Hvor meget ondt dette Hjemmeliv bevarede den opvoxende Slægt for, behøver ikke nærmere at beskrives.

Tiderne skifte, nu er det anderledes; hvad der dengang var Regel er nu Undtagelse, hvad der dengang var Undtagelse er nu ikke langt fra at blive Regel.

Maskinerne, Samfærdselsmidlerne, Telegraf og Telefon har vendt op og ned paa Erhvervslivet; der er kommen Fart og Flugt i alting, men ogsaa Feber, Nervøsitet, Lethed, Løshed og Slaphed. Alting puster, stønner, iler og kjæmper for at komme foran og ovenpaa. Det hurtigste, dygtigste, mest energiske og mest hensynsløse gaar af med Seiren; det jævne og middelmaadige distanceres, og det svage bukker under. Man slipper det ene for at tage fat paa det andet og lader

igjen dette ligge for at vende tilbage til det første; man søger at stramme sig op og opnaar kun at afslappes. Man opgiver sig selv og gaar tilbunds.

Brydnings- og Overgangstiden, der bragte Flugt og Fart i det hele, skabte nye og for en Tid rige Erhvervs-kilder, der fremkaldte Fordringer til Livet, som det i Længden var ude af Stand til at honorere, og som derfor kun vare til at opretholde ved en kunstig og usund Kredit. De nye og mere indbringende Erhvervs-kilder fortrængte Husfliden og Hjemmearbeidet, forrykkede Børnenes, navnlig Pigebørnenes Opdragelse, og mange Hjem sank efterhaanden ned til mere at være Familiens Natteløis end dens Bolig.

Indtil noget ind i Halvfjerdserne gik imidlertid alting nogenlunde godt; der var meget at bestille og høi Løn. Den dygtige, flittige og nøisomme eller blot fornuftige Arbeider havde endnu let ved at klare sig, men saa kom Tilbageslaget; Overproduktion, Arbeidsstandsninger og Falliter slog ned for Fode, saaledes at det blev mere og mere besværligt at slaa sig igjennem. Man var bleven afvænt med at være sparsommelig, og der blev Nød der, hvor der før var forholdsvis Velstand, og havde der hidtil været Fart og Flugt i Erhvervs-livet, begyndte der nu at komme Fart og Flugt i de velgjørende Foreninger, hvis Antal kom i permanent Stigning. Der blev mere og mere Brug for disse Ambulancevogne til Opsamling af saarede og udmattede, og Bevidstheden om deres Tilstedeværelse bragte flere og flere af Bagtroppen til at se tilbage, flere og flere opgav sig selv langt tidligere, end de burde, troede sig trætte og lode sig befordre af Vognene, og efterhaanden udviklede der sig en saadan Masse, der bad om Op-tagelse paa Vognene, at det var umuligt at skaffe Plads og umuligt at skjelne mellem Simulanterne og de virkelig saarede.

Det er saaledes en tung Erfaring, naar man en skønne Dag kommer til den Erkjendelse, at man er gaaet vild, at man befinder sig paa en Vei, der ikke kan føre til Maalet. Man har gaaet alle de mange, mange Skridt under lyse Forhaabninger, man har kjæmpet sig igjennem Hede og Støv, Regn og Storm den lange, lange Vei, og saa staar man der med bristede Forhaabninger, uden at vide, hvorhen man skal vende sig. Minderne om, hvad godt og smukt man har mødt, om Blomsterne paa Veikanten, om hvad andet, der ellers har kunnet virke opmuntrende, formaa ikke at dæmpe den knugende Stemning, der er en Følge af Erkjendelsen: „omsonst, forspildt“. Vel anse vi ikke Velgjørenheden som Helhed for at være omsonst og forspildt, men der gaar saameget tilgrunde af Menneskeværd, der gjøres til Tider en saa ubodelig Skade, der falder en saa umaadelig Del af Hjælpen virkningsløs til Jorden, og der bliver saameget røvet bort, at man har god Grund til at fortvivle over Tilstanden, just naar det staar saa aldeles klart for en, hvorledes denne sørgelige Tilstand kunde ændres blot ved Hjælp af en Smule Sammenhold.

Vi vide meget godt, at en Del af vore Medarbeidere ikke se slet saa mørkt paa Forholdene som vi; men vi vide ogsaa, at det ikke er saa grumme længe siden, at vi stode saa godt som ene med vore Anskuelser, og at Antallet af dem, der nu i mere eller mindre Grad dele dem, er ret betydeligt og voxer Dag for Dag, og vi føle os overbeviste om, at vort Syn paa Sagen inden ret længe vil paatrænge sig enhver, der har et aabent Øie for dens Betydning. Grunden til, at vi se den mørkere end mange andre, turde ligge i, at vi have beskæftiget os mere med den og derfor set mere indtrængende paa den end de fleste.

Stiftelsen af „Almindeligt Hjelpe- og Oplysnings-selskab for Kjøbenhavn og Frederiksberg“ er jo i og for sig Bekræftelse paa, at der er Fare paa Færde, og

man maa vide Selskabet Tak for, at det har havt Mod til at optage nye og uprøvede Opgaver paa sit Program; Opgaver, der i de senere Aar have trængt sig paa med stedse stigende Vægt, men som imidlertid alle indtil nu ere gaaede af Veien for. Der hører Mod til at tage dem op; thi intet er mere vist, end at Forsøget paa at bringe dem ud i Livet vil komme til at koste et umaadeligt Arbeide. Det er store og smukke Opgaver, der ikke alene kunne blive til den rigeste Velsignelse for de Fattige, men som, naar de lykkes, ville faa vidtrækkende Betydning for vort Samfundsliv.

De Forhold, som have godtgjort Nødvendigheden af et Oplysningskontor, og som i anden Linie kræve Oprettelsen af et Arbeidsanvisningskontor, en Selvsikring mod Vinterarbeidsløsheden og Oprettelsen af en Anstalt, hvor Hjælpen kan ydes igjennem Beskæftigelse, ere ikke fremkomne pludseligt, men ere en simpel Følge af Tidernes Skiften.

Vil man kaste Blikket 50 Aar tilbage, saa vil man se, at en Haandværksmand, til Exempel en Tømmermand i Marinen, hvis maanedlige Gage og Emolumenter androg 11 Rdl. 72 Sk., altsaa næppe nok, hvad en dygtig Haandværkssvend nu tjener om Ugen, kunde ernære sig selv, Kone og 7—8 Børn uden at ømme sig. Han kunde det, fordi han maatte det. Der var ingen Foreninger at ty til, ingen Besisning i Skolerne. Men der var en Jernvillie, en Æresfølelse, der ikke gik paa Akkord med Forholdene, men som overvandt dem.

Manden gik til sit Arbeide om Morgenens Kl. 4—5 og kom hjem Kl. 4 om Eftermiddagen, og Gud hjælpe Konen, om Middagsmaden ikke stod paa Bordet. Rap til sit Arbeide og rap til at spise, var han snart færdig med sit tarvelige, men solide Maaltid. Han var lidt af en Tusindkunstner, han kunde mure, male, smede, skomagerere, hvidte Lofter og tapetsere Vægge, alt selvfølgelig til Husbehov. Ude i Byen havde han Hus-

værter, Bagere, Garvere og andre, som han arbeidede for fra Kl. 5 om Eftermiddagen til Kl. 11—12 om Natten. Fra 9—10 Aars Alderen maatte Sønnen eller Sønnerne gaa ham tilhaande, og det var ikke noget ualmindeligt, at en Dreng paa 14 Aar var fuldstændig bevandret i at bruge Høvl og Sav. Slap Arbeidet ude i Byen op, saa tyede han til Værkstedet paa Loftet, hvor han havde sin Bænk og sit Dreielad. Han dreiede Kosterkaster, lavede Fuglebure, Skibskister eller Borde til Møbelhandlere og Marskandisere. Vare Priserne trykkede, saa lavede han paa Oplag, for at realisere i et beleiligt Øieblik. Han kasserede intet, gamle Søm, Skruer, Bolte, Tøndebaand og Mursten, alt blev lagt tilside, rensed, rettet og eftersat, for ved Leilighed at finde sin Anvendelse. Han var kraftig, energisk, flittig og nøisom — altid i straalende Humør. En saadan Mand var aldeles ikke blottet for Kunstsands; han var en flittig Gjæst i Musæerne og kunde undertiden være en lidenskabelig Elsker af god Komædie; naar „Hakon Jarl“ eller et andet af hans Yndlingsstykker gik, ventede han nede paa Torvet, til første Akt var halvt spillet, og kjøbte sig da for Spotpris en Billet til Galleriet.

Konén med et halvt Dusin Børn om sig havde Tid til alting, Huset var som blæst, Mandens og Børnenes Tøi altid helt og rent, hun syede for en Kræmmer og havde fin Vask. Men hun var rigtignok heller ikke alene om alt dette; thi fra Børnene kunde gaa alene, bleve de vænnede til at gjøre Nytte. Drengene maatte besørge Byærinder eller havde Herrer at passe; de større Døttre maatte hjælpe Moderen med, hvad der forefaldt og saa for Resten sy Skjorter til 8 à 10 Sk. Stykket, hvilken Fortjeneste blev opsparet til Konfirmationen og var fuldt tilstrækkelig baade til Klæder og Gilde; de yngre Døttre strikkede Strømper, paa samme Tid som de passede de mindste Børn. Efter Konfirmationen kom Døttrene ud at tjene. Sønnerne bleve sendte tilsøs

eller kom i en Lære, i hvilket Tilfælde de da strax begyndte med at betale for Kost og Logis i Hjemmet.

En saadan Kone var som Regel sirlig og takkelig. En lille koket Kappe, en hjemmesyet og hjemmevasket Bomuldsjole og et Shavl over Skuldrene var Klæde-dragten.

Søndagene bleve brugte paa forskjellig Maade; havde man travlt, saa arbeidede hele Familien; var dette ikke Tilfældet, gik man i Kirke. En af Døttrene maatte efter Tur blive hjemme for at passe de smaa og lave Middagsmaden, hvilket den Gang var en Bagatel for en tolvaars Tøs.

Undertiden er hele Familien tidlig paa Benene en saadan Søndag Morgen. Fa'er skal i Skoven med Drengene. Mutter og Pigebørnene have travlt med Madposen. Stadsfrakken kommer frem, den er femten Aar gammel, men saa god som ny; Silkehatten faar en Omgang med Øl, den har ikke været i Hattemagerhænder, siden den, paa samme Tid som Frakken, saa Dagens Lys. Den er vel ikke helt moderne, men bliver dog sat ligesaa høit som hvilken som helst anden Hat i Verden. Støvlerne blive pudsede, Kravetoiet bundet, det gamle Arvestykke af et tykmavet Spindeluhr med vedhængende Signet kommer op af Dragkisteskuffen, bliver trukket op, meget omhyggeligt stillet efter Bornholmeren og stukket i Lommen.

En af Drengene har imidlertid hos Urtekræmmeren paa Hjørnet hentet fem til fire. Ild paa Ceruten, og ud gaar det ad Strandveien.

Han ser sær ud, denne lidt rundryggede Kavalier, der skridter saa rask ud med de fem Dreng springende omkring sig. Frakken er noget kortlivet, meget for høi paa Skuldrene, Kraven for stor, Ærmerne høit op-skaarne, altfor snævre og meget for korte. At den forlængst har glemt, hvad det vil sige at blive knappet, ses af to lange Spændestropper, der imidlertid ogsaa

ere blevne for korte. Hatten ser ogsaa sær og underlig ud, den er meget lavpuldet og dygtig udbuet med en vældig Skygge. Denne sære Person med den underlig gammeldags Dragt kunde godt være skikket til at fremkalde et Smil, dersom den ikke i al sin Underlighed gav tilkjende, at det var en Mand, der vidste hvad han vilde, og hvad han kunde, en fri Mand, der vel ikke eiede meget, men som gik i sit eget Tøi, og som ikke skyldte nogen noget. For Familiens Medlemmer var Hjemmet eet og alt; derfor var Livet inden Døre i al sin Tarvelighed præget af en Poesi og en Ynde, hvortil man nu skal søge Mage. Om Vinteren samledes hele Familien Søn- og Helligdags-Aftener foran den blussende Kakkelovnsild, fordrivende Tiden inden Aftensmaaltidet med at synge Rahbek, Weyse og Bellman, undertiden ledsaget af Violinspil. Efter Aftensbordet, naar de smaa vare komne i Seng, Husfaderen havde faaet sin Pibe tændt og sin Punsch lavet og Husmoderen og Døttrene Haandarbeidet frem, blev der læst høit enten af Faderen eller af en af Sønnerne, og Oehlschläger kunde ved en saadan Leilighed faa en Fortolkning, der var al Ære værd. Hvor meget ondt dette Hjemmeliv bevarede den opvoxende Slægt for, behøver ikke nærmere at beskrives.

Tiderne skifte, nu er det anderledes; hvad der dengang var Regel er nu Undtagelse, hvad der dengang var Undtagelse er nu ikke langt fra at blive Regel.

Maskinerne, Samfærdselsmidlerne, Telegraf og Telefon har vendt op og ned paa Erhvervslivet; der er kommen Fart og Flugt i alting, men ogsaa Feber, Nervøsitet, Lethed, Løshed og Slaphed. Alting puster, stønner, iler og kjæmper for at komme foran og ovenpaa. Det hurtigste, dygtigste, mest energiske og mest hensynsløse gaar af med Seiren; det jævne og middelmaadige distanceres, og det svage bukker under. Man slipper det ene for at tage fat paa det andet og lader

igjen dette ligge for at vende tilbage til det første; man søger at stramme sig op og opnaar kun at afslappes. Man opgiver sig selv og gaar tilbunds.

Brydnings- og Overgangstiden, der bragte Flugt og Fart i det hele, skabte nye og for en Tid rige Erhvervs-kilder, der fremkaldte Fordringer til Livet, som det i Længden var ude af Stand til at honorere, og som derfor kun vare til at opretholde ved en kunstig og usund Kredit. De nye og mere indbringende Erhvervs-kilder fortrængte Husfliden og Hjemmearbeidet, forrykkede Børnenes, navnlig Pigebørnenes Opdragelse, og mange Hjem sank efterhaanden ned til mere at være Familiens Nattelogis end dens Bolig.

Indtil noget ind i Halvfjerdserne gik imidlertid alting nogenlunde godt; der var meget at bestille og høi Løn. Den dygtige, flittige og nøisomme eller blot fornuftige Arbeider havde endnu let ved at klare sig, men saa kom Tilbageslaget; Overproduktion, Arbeidsstandsninger og Falliter slog ned for Fode, saaledes at det blev mere og mere besværligt at slaa sig igjennem. Man var bleven afvænt med at være sparsommelig, og der blev Nød der, hvor der før var forholdsvis Velstand, og havde der hidtil været Fart og Flugt i Erhvervs-livet, begyndte der nu at komme Fart og Flugt i de velgjørende Foreninger, hvis Antal kom i permanent Stigning. Der blev mere og mere Brug for disse Ambulancevogne til Opsamling af saarede og udmattede, og Bevidstheden om deres Tilstedeværelse bragte flere og flere af Bagtroppen til at se tilbage, flere og flere opgav sig selv langt tidligere, end de burde, troede sig trætte og lode sig befordre af Vognene, og efterhaanden udviklede der sig en saadan Masse, der bad om Op-tagelse paa Vognene, at det var umuligt at skaffe Plads og umuligt at skjelne mellem Simulanterne og de virkelig saarede.

Vel er der endnu Arbeidere, der kunne opdrage 7—8 Børn uden at ømme sig, som have et smukt Hjem og gaa i egne Klæder uden at skylde nogen noget. Men hvor dette er Tilfældet, kan man ogsaa være vis paa, at Manden har bevaret den gamle Slægts Traditioner. Han gaar ikke paa Akkord med Forholdene, han overvinder dem. Han er dygtig, energisk, flittig og nøisom, og han er glad og tilfreds, fordi han er en fri Mand.

Men en saadan Mand har ogsaa en god Medhjælp; man kan være vis paa, at hans Hustru i sit Barndomshjem har lært at gjøre Nytte fra ganske lille, har lært at frede og hygge om Mand og Børn. Hun forstaar at bringe meget ud af lidt, noget ud af alting. Hun er sirlig og takkelig, proper, flittig og nøisom.

Naar Manden har en Fridag, ligger han ikke paa Sofaen og ryger Tobak, han har ondt ved at være ledig; hvad enten han er Haandværker, Kontorbetjent, Bud eller Arbeidsmand, er han lidt af en Tusindkunstner. Han kan sy paa Maskine omkap med Konen, han kan stoppe en Sofa og betrække den, han kan, om det skal være, i en snæver Vending stryge sine Flipper og Masketter, og han er ikke bange for at give Gulvet en Omgang med Skruppe og Børste, til det skinner som Elfenben, naar Konen er optaget af Børnene eller ifærd med at lave hans Frokost. Han holder aldrig blaa Mandag.

Et saadant Liv tilfredsstiller fuldtud baade ham og Konen, og det udvikler blandt mange andre gode Egenskaber i høi Grad Sparsommelighedssandsen og Skønhedssandsen; derfor svarer Klædedragten ogsaa til deres Levevis, om Hverdagen er den tarvelig og solid, om Søndagen fin og smagfuld.

Hvormange Familier der leve saaledes, er ikke godt at vide; thi de gaa deres stille Gang igjennem Livet uden at komme i Berøring med Velgjørenheden; men at den gammeldags Anskuelse: at Manden —

Familiens Overhoved — uvægerlig vedkjender sig Forpligtelsen til at sørge for Kone og Børn, nu er ude af Kurs, er vist nok. I gamle Dage blev en Mand, der luskede sig fri for sine Forpligtelser, betragtet som æreløs. En Mand, der kneb ud, naar det gjaldt om at tage fat, og lod Kammeraterne arbeide for sig, blev kaldet en Lurendreier; han mistede sin Stemme i Kammeraternes Lag og blev regnet for en Pjalt, som ingen behøvede at tage Hensyn til. Den gammeldags Mand var en kontant Mand, der ikke tillod sig nogen Udgift, før han havde de fornødne Penge i Lommen. Nu er alt dette forandret. Familiefaderens Ansvar lige over for Kone og Børn er nu ifærd med rent at forsvinde; vil han sørge for dem, er det godt, vil han ikke, lader han dem simpelthen lide Nød, til andre forbarmer sig over dem og gjøre hans Arbeide. Nu betragtes det næsten som morsomt, naar den ene kan faa narret den anden til at udføre det, der paahviler ham selv. Nutildags regner man det ikke saa noie med at gjøre en Smule Gjæld. Det anses saaledes for prisværdigt, det siges, at han gjør sit yderste for Børnenes Fremtid, naar en Mand, der har Møie med at skaffe det aller nødtørftigste, sætter sig i en bundløs Gjæld, som han iforveien er paa det Rene med ikke at være istand til at tilbagebetale, for at lade Sønnen studere og Datteren læse til en eller anden Examen — en stakket Lykke, al den Stund, der er fattige Studenter og Lærerinder nok iforveien. En gammeldags Mand vilde under samme Forhold have ladet Sønnen blive Murer og Datteren Kokkepige. Man har nutildags Exempler paa, at Familier med en saa stor fast aarlig Indtægt, at de med Lethed kunde leve et anstændigt Liv, paa Grund af lidt Ladhed, lidt Uorden, lidt Griseri, lidt Kræsenhed, men med megen Tilbøielighed til at gjøre Gjæld, dømme sig selv til aldrig at have et ordentligt Stykke Tøi paa Kroppen, til altid at

leve paa Sultekur, til aldrig nogensinde at have en Styver i Lommen. Paa en ligefrem genial Maade omsætte de den sikre, faste, næsten rigelige Indtægt i — **Renteydelse.**

Vi have fulgt en saadan Families Levevis i en Del Aar. Trods Raad og Veiledning, trods Tilskud, saa at den gjentagne Gange blev sat paa fast Grund, trods al den Ydmygelse, den maatte døie og de ofte meget haarde Savn, den maatte lide, formaaede den ikke at tilegne sig et fornuftigt Greb paa Livet, før en af Døtrene blev voxen og tog Styret.

De bleve meget tidligt gifte, de vare hverken værre eller bedre end saa mange andre; Manden var noget lad — at ligge paa Sofaen og læse Romaner, var hans største Nydelse — og meget kræsen, Konen meget upraktisk, med lidt Tilbøielighed til Griseri og lidt af en Slikmund. Hun begyndte med at tilfredsstille sin egen og Mandens Lyst til at leve godt og med at pleie hans Magelighed, og hun blev hans Tjenestekvinde. Der blev stegt og braset i fjorten Dage, den femtende var Kassen tom, saa laante man, brasede videre, og saa blev der sat ud, og der blev spist og atter sat ud. Tilsidst var Huset tomt, Stegepanden kom sjeldnere over Ilden, og der blev knurret og vrisset. Den Smule Mod og Energi, der fra Begyndelsen havde været tilstede, var ogsaa opspist og sat ud. Der kom Børn, og det blev værre og værre. Manden begyndte at snapse, dog uden at blive egentlig fordrukken, men nok til at blive et Vrøvl. Konen var sunken saa dybt, at hun havde glemt, hvorledes Kam og Sæbe saa ud — det var rent galt.

Man gjorde Forsøg paa at rette disse Mennesker op, dels af Godhed for dem, dels som Experiment. Man tog dem for hver for sig. Manden forklarede man, hvorfor det var saa galt fat med ham, foreholdt ham, hvor elendigt et Liv han havde ført, og viste ham, paa hvilken Maade det i Fremtiden kunde blive ander-

ledes. Skikkelig, som han var, indrømmede han det hele, men paa en saa slap, sløi og villieløs Maade, at man paa Forhaand vidste, at Bedringen blev derefter. Konen kunde ikke indse, at hun bar sig galt ad; hun græd og jamrede sig, mente, at hun kjæmpede som ingen anden, at hun var det ulykkeligste Menneske paa Jorden, og at alle vare onde imod hende.

Man skaffede dem nu et saa stort rentefrit Laan, at Gjælden blev betalt, og at Hjemmet og Garderoben blev nogenlunde ordentlig udhalet. Man satte dem paa fast Grund, helt og fuldt.

Man underrettede dem om, at Afdraget paa Gjælden ikke oversteg Sjetteparten af de Renter, de hidtil havde betalt; man beviste dem, at de vare fuldt ud istand til at betale alt kontant i Fremtiden, og at de, af Hensyn til dem selv, deres Børn og til den Godhed, der var vist dem, ikke alene vare forpligtede til at ophøre med at gjøre Gjæld, men ogsaa, naar Gjælden engang var betalt, hver Maaned at lægge Afdragets Størrelse op, for at de fra elendige Stympere ved deres egen Hjælp kunde blive forholdsvis velhavende Folk.

Deres Glæde og Taknemmelighed havde ingen Grændser; men hvorlænge varede det. Faa Dage efter vare de gode Forsætter glemte, man brasede videre paa den gamle Vis, og ned ad Bakke gik det i susende Galop. Man trængte til lidt Klæder og tog dem paa Afbetaling hos Marskandiseren ligeoverfor; man fik dem hjem og var henrykt over dem. Da man nu imidlertid havde saadanne pæne Klæder, maatte man virkelig ogsaa engang have noget ordentligt at spise, men Penge var der ingen af, og Høkeren gav ikke længere Kredit. „Det er jo den 1ste paa Lørdag, saa faa vi Penge; vi skulle ikke bruge Klæderne før Søndag, vi sætte dem ud, og saa spise vi.“ — Altsaa: Klæder tages paa Afbetaling til 40 Kr., de sættes ud for 15 Kr.; de 15 Kr. spises op med det samme, og der er

stiftet en Gjæld til ublu Renter, stor 55 Kr.; Pantet fornyes saalænge, at der betales tre Gange Beløbets Størrelse i Renter; endelig lader man det forfalde, og det bliver solgt ved Auktion. Med andre Ord: en fattig Familie betaler for en Gangs Skyld sin Aftensmad med 100 Kr.

Den 1ste kommer Manden hjem med sin ganske ordentlige Gage. Hele Familien glæder sig over de rare, nye Guldpenge. Nu skal Budgettet for den kommende Maaned lægges til Rette, da man jo er ordentlige Mennesker; enhver skal saavidt mulig have sit, thi man er jo ærlige Mennesker. Det aller nødvendigste løses hjem, de Panter, der ere ved at forfalde, fornyes, Marskandiseren faar næsten hele sit Afdrag, Høkeren en stor Del af sit, lidt kontant Klatgjæld betales, den ene Urtekræmmer, som man foreløbig har forladt, fordi hans Varer paa den senere Tid bleve noget simple, og fordi han ligeledes paa den senere Tid var bleven saa sært uvillig, naar man vilde „unde ham sin Søgning“, faar lidt af sit; den anden, der er meget flinkere, faar noget mere; endelig kjøbes der lidt ind til Aften. Dermed er det Slut. Den 2den i Maaneden begyndes der forfra med at tage paa Kredit, den 3die med at sætte ud.

Igjennem Velgjørenheden er det umuligt at hjælpe en saadan Familie; den kan kun hjælpes igjennem Korrektion. Nøden lærer nøgen Kvinde at spinde; den maa ogsaa lære slige Mennesker at bære sig fornuftigt ad. Om Velgjørenheden gik saavidt, at den ydede denne Familie et maanedligt Tilskud af 200 Kr., vilde der ikke gaa et Aar, inden den ogsaa havde omsat disse Penge i Renteydelse. Den vilde da være ligesaa sulten og langt mere gjældbunden end tidligere.

Denne Mand var ærlig, og man kunde paa en Prik regne hans Indtægt ud; man havde altsaa det faste Grundlag for Undersøgelsen, og man behøvede blot at have Forstand paa, hvad man havde mellem Hænder,

for at komme til det rette Facit. Men dersom man under lignende Omstændigheder har en snild Mand for sig, der under det store økonomiske Tryk er bleven uærlig, og som er istand til at skjule sine Indtægter, vil Velgjørenheden med dens nuværende Organisation ikke undgaa at blive narret paa en følelig Maade.

Endnu et Særkjende paa Tidernes Skiften afgiver vore fattige Kvinders Klædedragt; den gamle, solide, hjemmegjorte Almuesdragt er saa godt som forsvunden. Man kan ganske vist nu og da se en gammel Portnerkone iført denne Dragt, men man kan da ogsaa ganske roligt gaa ud fra, at hun er af Bondeslægt. Nu bruges der udelukkende enten imiterede eller aflagte Dameklæder. Lutter godtkjøbs Afbetalingsvarer, der paa Grund af deres Uholdbarhed, Upraktiskhed og Anskaffelsesmaade blive meget kostbare. Selv meget fattige og meget sjudskede Kvindedragter bestaa ofte af Garneringer, Hatte, Slør og Fjer.

Tidernes skifte, Stenalderen er forlængst forbi; igjennem forskellige Stadier ere vi komne til Ansøgningsalderen. Hvorvidt denne er en Overgangsperiode til Guldalderen ville vi lade staa hen, men det synes, som om denne Anskuelse paa sine Steder er ved at slaa igjennem; ialtfald gaa Ansøgninger altid ud paa at gjøre Guld. Alle Mennesker ansøge nuomstunder om et eller andet. Ansøgeriet er bleven en Feber, hvis ondartede Karakter daglig føles af Legatbestyrelserne, det Classenske Fideikommis og andre velgjørende Institutioner. Sygdommen har vel alle Dage været tilstede, men blev først ondartet, da den gamle Læresætning: „En Mand bør klare sig selv“ blev ændret til: „Der er saamange, der faa Hjælp, hvorfor skulle saa vi holde os tilbage? Der er jo nok at tage af, og det er jo vore Penge, der uddeles!“

Ikke sjældent kommer en ung, rask og dygtig Mand og søger Hjælp; han har faaet at vide, at Kammeraten,

som han bór Dør om Dør med, er bleven hjulpen; han har en Gjæld af 10 Kr., som han gjerne vilde have ud af Verden.

Vi have undertiden „hjulpet“ en saadan Mand ved at sige til ham: „Skam Dem, Mand! Stryg en Baier og to Cigarer om Dagen og betal Deres Gjæld selv, istedetfor at gjøre Dem til en usselig Stymper, der ikke kan klare en saadan Bagatel.“

„Ja! det er godt nok, men Værten vil skam have sine Penge strax.“

„Vel! saa gaa hen til Distriktsforstanderen og faa disse 10 Kr.; saa vidt jeg kan se paa Dem, har De betalt dem tilbage inden fjorten Dage, og saa er De en langt stoltere Karl, end om De nu fik 10 Kr. af Velgjørenheden.“

Det har hændet, at en saadan Mand har været praktisk nok til at indse, at man, ved at tage lidt brydsk paa ham, har gjort ham en virkelig Venskabs-tjeneste; men det er et sørgeligt Tidens Tegn, at Forstaaelsen af Velgjørenheden, baade fra Ydernes og Nydernes Side, glider ind i et saa fordærveligt Spor; thi mangfoldige Mennesker ere ved et saadant umotiveret Tilskud ført over i de uselvstændiges og umyndiges Række, hvorfra de lidt efter lidt ere gledne ned ad Bakke for at ende som Vanesøgere.

Denne Forrykkelse af Begreberne „Forpligtelse til at yde Hjælp“ og „Berettigelse til at nyde Hjælp“ er medvirkende Aarsag til, at mange begynde for tidligt og uden tvingende Grunde at søge Hjælp. Antallet af Søgende er i bestandig Stigning. Slapheden i Anskuelserne og Erhvervslivets stigende Tryk kaste efterhaanden et saa voldsomt Procentantal af Ungdommen over paa Velgjørenheden, at Forholdene ikke ere langt fra at være uhyggelige.

Dersom man vil undersøge, hvilke Arter af Trængende, der i størst Antal søge Hjælp, saa vil man

erfare, at der for hvert Tilfælde, hvor Trangen har sin Aarsag i Sygdom, Ulykkestilfælde, stor Børneflokk i Forbindelse med lidet eller slet intet Arbeide, eller hvor den Søgende er Enke med mange Børn, findes mindst fem—sex Tilfælde, hvor de Søgende ere pur unge Folk, enten med et eller slet ingen Børn, undertiden uden Arbeide, ofte med jævn god Fortjeneste. Og det viser sig da næsten altid, at disse unge Mennesker leve langt mere usselt og elendigt end de andre, hos hvem de store Ulykker have sat sit Mærke.

Hvorledes kan det være anderledes, naar en ung, daarligt ernæret Mand, der hverken i aandelig eller legemlig Henseende er fuldt udviklet, og hvis manuelle Færdighed i Faget staar paa et saadant Lavmaal, at han knapt kan ernære sig selv, gifter sig med en ung Pige, der er ligesaa slet ernæret, lige saa daarligt udviklet, der lige fra sin tidligste Barndom har løbet om og solgt Blomster og som efter Konfirmationen har tjent sit Livsophold paa en Fabrik.

Ingen af dem eier noget; der sættes Bo paa Kredit. De ere maaske begge to skikkelige og hæderlige Mennesker, der have den ærligste Villie til at kjæmpe sig frem. Hun beholder sit Arbeide paa Fabriken, og da Fortjenesten er ganske ordentlig, blive de første Maaneders Møbelafdrag betalte i rette Tid. Men hvor bliver Hjemmet af? Om Morgenens gaar hver til sit, medtagende Frokosten; men en skønne Dag mangler der Smør, og man enes om at købe Frokosten ude, og dermed er den Forretningsgang slaaet fast, den er saa nem og næsten lige saa billig som at tage Maden med hjemme fra. Saa kommer Konen hjem om Aftenen, træt og slap. Luften er indelukket og beklumret, der er hverken Vaadt eller Tørt, Ild eller Lys. Sengen staar endnu uredt fra om Morgenens; den skulde redes, men iaften har hun hverken Lyst eller Mod til at gjøre noget som helst, og Manden bliver borte, det haster

jo ikke med at komme hjem, thi der er jo ingen Mad til ham; en Kammerat har inviteret paa en lille Sort.

Møbelhandleren, der ikke i længere Tid har faaet noget Afdrag, henter sine Sager, kun noget værdiløst Skrammel er tilbage; Vinteren nærmer sig, Konen venter sin Nedkomst. Syg og elendig som hun er, opgiver hun sit Arbeide. Manden, der paa Grund af Sløihed, Uorden og Mangel paa Dygtighed er kommen ud af sit oprindelige Fag, forsøger at ernære sig ved tilfældigt Arbeide, hvortil han paa Grund af Keitethed og Mangel paa Kraft og Øvelse er ganske uskikket. Han, der aldrig naaede at blive Mand, er nu kun et Vrag.

Disse to eller rettere tre stakkels elendige Menne-sker trænge saa godt som nogen til at tages under Armene. De have intet som helst. De trænge til alt, til Bohave, Mad og Klæder, til Trøst og Hjælp, til at oplæres og opdrages i den Kunst at staa paa egne Ben.

Samfundet kan ikke skaffe Aarsagerne til denne Art af Nød ud af Verden, men det kan og bør lindre Virkningerne deraf. At forsøge paa at hjælpe dem igjennem Velgjørenhedens nuværende Former er ensbetydende med at dræbe den lille Rest af Menneskeværd, der endnu er tilbage hos dem; thi her er der ikke Tale om Hjælp, men om fuldstændig Ernæring, og den maa de, om de ellers kunne frelses, læres til at besørge selv.

Fattigdommen er en Sygdom, der har sin Rod i mange forskellige Aarsager; den maa derfor ogsaa bekjæmpes paa mange forskellige Maader.

Man lærer meget ved i en Aarrække at arbejde i Velgjørenhedens Tjeneste. Vi ere igjennem vort Arbeide komne til den urokkelige Overbevisning, at saalænge man kun har een Maade at hjælpe paa, nemlig ved det direkte Tilskud til Indtægterne, hvad enten dette bestaar i Penge, Klæder eller Fødemidler, kan man kun i enkelte Tilfælde hjælpe paa

rette Maade, hvorimod Hjælpen i de fleste andre Tilfælde falder betydningsløs til Jorden eller gjør ligefrem Skade. Dersom dette er en Sandhed, der ikke kan gjendrives, saa er dermed Velgjørenhedens Uformuenhed til i sin nuværende Form at opfylde sin Mission slaaet fast, og den maa da enten ændre og supplere sine Former efter Tidens Krav eller finde sig i at bukke under for Omstændighedernes Magt.

At hjælpe en Enke, der med sine Hænders Gjøring skal ernære fem—sex Børn, en Familie, hvor Manden ligger fængslet til et langt, haabløst Sygeleie, og hvor det derfor paahviler Konen baade at pleie den syge Mand og skaffe Mad til de sultne Munde, paa samme Tid som hun er bøiet til Jorden af Sorg over Nutiden og af Frygt for Fremtiden, at træde trøstende og opmuntrende til den syge Moders Leie, at sørge for hendes Smaa, der tulle forladte omkring, at støtte en Familie, hvis Virksomhed bliver hæmmet af blinde, vanføre eller abnorme Børn, det er den store og vel-signelsesrige Virksomhed, der ganske naturlig er anvist Velgjørenheden med det direkte Tilskud. Der behøver den aldrig at frygte for at gribe feil, der bør dens Tilskud være rigeligt, aldrig under det tilstrækkelige; der opmuntrer, trøster og styrker den, der skaber den Mennesker, sande og gode Mennesker, og der handler den i Overensstemmelse med Menneskets ædleste og bedste Følelser.

Hvor en prøvet Mand med stor Familie, om hvem man ved, at han ikke med sin gode Villie gaar ledig, melder sig, der kan det direkte Tilskud endnu anvendes uden Fare. Men bedre vilde det selvfølgelig være, om man kunde være istand til at anvise en saadan Mand Arbeide.

Men til Folk, der om Sommeren have saa rigtig Fortjeneste, at de med Lethed ere istand til at lægge

saa meget til Side, at Familien er sikret mod Nød, naar Arbeidet om Vinteren holder op, der er det direkte Tilskud en Forbandelse, fordi det fremmer alt det onde og slette, som det skulde bekjæmpe. Dersom Velgjørenheden med det direkte Tilskud ikke vil paatage sig hele Familiens — ogsaa Mandens — fulde Forpleining hele Vinteren og hver Vinter, maa den ikke blande sig i disse Folks Forhold; thi den opnaar kun at gjøre Konen til en Tiggerske og føre hende dybere i Nød.

Der findes mange af denne Art Trængende*), der hidtil har tynget haardt paa Velgjørenheden. Manden ligger altid ledig om Vinteren, men har til Gjengjæld en betydelig Indtægt om Sommeren. Det er engang bleven Skik, at disse Folk købe deres Kost i Nærheden af Arbejdsstedet. De have næppe mere end andre Friluftsarbejdere nogen særlig Grund hertil, men det er nu engang saa og lader sig næppe ændre. Denne Skik har, hvor der er Mangel paa Karakter og Pligtfølelse, den uundgaaelige og meget sørgelige Virkning, at Mandens Interesse for Hjemmet og Familien fuldstændig afstumpes. Han ser ikke Hjemmet og bekymrer sig ikke om, hvad der foregaar, han kommer hjem sent om Aftenen og gaar tidlig om Morgen, han passer sit Arbejde og lader Hjemmet skotte sig selv. Han forsyner det ikke med, hvad det behøver, men afgiver kun ugjerne og under Pression, hvad han faar tilovers, naar hans egne betydelige Fordringer ere skete Fyldest. At dette aldrig bliver noget stort Plus, men endog kan synke ned til Minus, har man Erfaring for. Mandens anstrængende Arbejde fordrer en kraftig Ernæring, og Livet paa Værtshus sammen med Kammeraterne skjærper Appetiten og øger Trangen til at

*) Mange af disse Trængendes Kammerater ere næsten velstaaende Folk.

drikke. Fra troværdig Kilde er der sagt os, at man i Retning af Spisevarer ikke nægter sig noget som helst og at der drikkes for 3 Kr. — tre Kroner — Ø1 pr. Mand om Dagen. Følgen heraf er et fuldstændig tomt Hjem. Naar Vinteren kommer — ikke naar den er forbi, men strax naar den melder sig — er der hverken at bide eller brænde, hverken at ligge eller sidde paa, og Velgjørenheden anraabes om Hjælp.

Der er dem, der mene, at Konen og Børnene absolut maa hjælpes ved det direkte Tilskud. Saa smukt dette end er, og saa uskyldig Konen og Børnene end kunne være, saa er og bliver det umuligt at yde disse Stakler en virkelig Hjælp under de nuværende Forhold. Der trænges nemlig til alt, lige fra Sengklæder til Skeer og Gaffer. At montere Huset fra Grunden, vilde blive for kostbart og kun være Galgenfrist. Det vilde blive lige saa hurtigt tomt, som det blev fyldt. At indskrænke sig til at bespise Konen og Børnene, er jo kun et Forsøg paa at afhjælpe en forsvindende Del af deres Nød. Man indskrænker sig imidlertid hertil, og man mener at være istand til at forhindre, at Manden kommer til at høste Nytte af Hjælpen, men man tager fuldstændigt feil, man hjælper Manden to Gange og Konen og Børnene slet ikke. Enhver, der er lidt af en Menneskekjender, vil vide, at Konen, hvor haard Manden end er, ikke vil undlade at gjemme en rigelig Portion til ham, og gjør hun det ikke, skal han nok lære hende dertil. Enhver Menneskekjender vil ogsaa vide, at naar Manden om Sommeren, naar han har Penge nok, kun ofrer det mindst mulige paa Hjemmet, saa vil han om Vinteren, naar det kniber for ham, saaledes at han ofte selv maa leve paa Kredit, tage Anledning af andres Hjælp til Konen til selv slet intet at yde, og engang kommen i den Vane, bliver han sen til igjen at begynde med sit Tilskud. Naar han foruden at være letsindig og egenkjaerlig tillige er raa og ond, kommer han let i Tanke

om at tvinge Konen til at skaffe tilveie, ja driver det saavidt, at han pryglar hende dertil. Jo mere Hjælp Konen faar, desto mere fordringsfuld bliver han, og desto længere drives han bort fra sin Forsørgelsespligt. Velgjørenheden opdrager ham ligefrem til at bruge hele Fortjenesten selv; den bringer ham til at betragte det som den naturligste Ting af Verden, at andre overtage hans Forpligtelser, tænde Ilden paa hans Arne, dække hans Bord, sørge i et og alt for dem, han har sat i Verden og holde Livet i hans Hustru, for at hun som en Tjenerinde kan opvarte ham. Trods dette yder Staten en saadan Mand gennem Alderdomsunderstøttelsen Anerkjendelse for smukt opfyldte Borgerpligter, naar han har naaet den lovbestemte Alder.

Sygdommens Aarsag er her Mandens Mangel paa Forstaaelse af sin Pligt eller udpræget Uvillie til at gjøre den; den Medicin, der passer paa Sorgen over at se dem, man elsker, lide den bitre Nød, er virkningsløs her, og da den desuden er meget kostbar, bør den ikke engang forsøgsvis anvendes; der maa skrappe Midler til.

Vi vide meget vel, at vort Syn paa denne Art Trang kan udlægges som Haardhed; men dette er en fuldstændig Misforstaaelse af vore Motiver. Vi staa ikke haarde og udeltagende overfor disse Forhold, tværtimod, vi regne disse Mænd, der mange Gange af Mangel paa Villie og Selvkritik, men ogsaa ofte med velberaad Hu lade Kone og Børn lide Nød, for Mennesker, der trænge til Hjælp, men rigtignok af en anden Art end den nuværende. Det er derfor ikke Haardhed, der fører vor Pen, men Sorg over at vor Gjærning mislykkes, Sorg over, at det gode her virker i det ondes Tjeneste, saaledes at Hjælpen øger Nøden istedet for at mindske den.

En Mand, der ønsker andres Hjælp — altsaa deres Arbeide og deres Arbeides Frugt —, maa ikke have Lov til at øde Penge og drive Tiden bort paa et Værtshus; han maa bestille noget, og dette „noget at

bestille“ maa man tilbyde ham — at Velgjørenheden meget godt kan indrette sig herpaa, komme vi senere tilbage til. Nægter han at modtage Arbeide, er Sygdommen uhelbredelig, og der er intet at gjøre; gaar han derimod ind derpaa, kan Velgjørenhedens direkte Tilskud roligt anvendes paa hans Kone og Børn.

Dersom man nu har Selvsikring mod Vinterarbeidsløshed til sin Raadighed, fortsættes Kuren ved Hjælp af denne, og Helbredelsen er sikker.

Ligeoverfor Ungdommen er det direkte Tilskud i næsten alle Tilfælde — undtagen Sygdom — aldeles forkasteligt, og dog nødes vi ofte til at bringe det i Anvendelse, fordi vi ikke have nogen anden Maade at hjælpe paa.

De Medvirkende i Foreningerne, navnlig Afdelingsformændene og Kredsbestyrerne i Understøttelsesforeningen, ville give os Ret i, at det undertiden er saare svært at tage Bestemmelse om Hjælp eller Afslag. Folk, der tage Tingen saa let, at de betragte „en afgjort Sag“ for at være en afgjort Sag, hvorpaa man ikke mere behøver at tænke, føle selvfølgelig ikke Ansvaret; men for dem, der tage Sagen saa alvorligt, som et Medmenneskes Ve og Vel bør tages, kan mangt et Tilfælde godt have en søvnløs Nat tilfølge, hvad enten man har stemt ja eller nei.

Der melder sig en Dag et Menneske; bleg og elendig ser han ud. Man kommer til at fryse ved at se hans Paaklædning. En tynd Sommerfrakke, knappet helt op i Halsen, samt en smudsig Papirslip og et gammelt Kravat meddele, at det kun er smaat bevendt med Mandens Linned. Undertøi er utænkeligt. Et Par tynde, hullede Benklæder svøber sig om de magre Ben. En gammel Hat paa Hovedet og Resterne af et Par Støvler paa Fødderne. Saaledes er han kommen igjennem Snestjap og Kulde.

I Samtalens Løb erfarer man, at han er 22 Aar, er gift, at Konen venter sin Nedkomst, at han er oplært ved Bogbinderiet, men at han, da han havde udlært, blev fyret og senere ikke har kunnet faa Beskjæftigelse i Faget; nu har han gaaet ledig i et helt Aar, søgt at faa tilfældigt Arbeide, men forgjæves.

Paa Spørgsmaalet, hvad han og Konen da have levet af i den Tid, svarer han med et Skuldertræk, der nærmest maa fortolkes med, at de slet ikke have levet. Konen har fortjent lidt, han ogsaa nu og da en Kroners Penge; forresten have de taget det, som de have kunnet faa det.

Man gjør ham bekendt med — hvad han forøvrigt ved iforveien —, at det er en slem Historie, naar en Mand i hans Alder ikke kan klare sig, og man spørger ham, hvad han da vil stille op i Fremtiden, naar han faar flere, maaske mange Børn, hvilket han, som naturligt er, ikke har det ringeste Begreb om. „Det ved jeg ikke“, svarer han, „stjæle maa jeg ikke, og Arbeide kan jeg ikke faa; jeg har forsøgt overalt forgjæves, jeg vil tage fat paa, hvad det skal være, naar jeg blot kan faa noget at bestille.“

Det kan nu være Løgn fra Ende til anden, det oplever man saa ofte, han kan være en Vagabond, en doven, fortrukken, ondsindet og snedig Person, der kun gaar ud paa at dreie een en Knap. Man ved det ikke, og det er ikke saa let at komme under Veir med. Men Forstokkelse og Fortvivelse ligne undertiden hinanden paa et Haar, og det kan være sandt hvert eneste Ord. Det kan godt være skikkelige og brave Mennesker, der har lidt og stridt under en ond Skjæbne, som Tomme for Tomme ere trængte tilbage af Ulykken og som nu slaa Hænderne over Hovedet og lade sig synke. Evig Jammer vilde det være, om Samfundet lod det ske, uden at forsøge paa at frelse dem. Og dog maa det ske; Velgjørenheden under sine

nuværende Former kan forhale Afgjørelsen en lille Stund, men frelse dem, det kan den ikke.

Man undersøger Forholdene i Hjemmet; dette er som Manden og som Konen, saa fattigt, som det er muligt, hele Bohavet kan faa Plads paa en Trillebør. Sengen, hvori Kvinden om føie Tid skal føde sit Barn, er forlængst forladt af sine Klæder. I den er der ogsaa bar Bund. Noget egentligt kan man ikke faa at vide om eller af disse Mennesker, forkuede, forkomne og elendige, som de ere. Man faar Indtryk af, at de have været noget letsindige og at de ikke ere videre karakterfaste, men ellers skikkelige og saa ærlige og sanddru, som det under slige Forhold kan forlanges.

Undersøgeren er paa det rene med Sagens Haabløshed, og at det strængt taget er i Strid med Vedtægterne at træde til, baade fordi her ikke er Tale om Hjælp til Selvhjælp, og fordi det ganske simpelt af Hensyn til Pengemidlerne vilde være umuligt at hjælpe i de Tusinder af ganske lignende Tilfælde, der forekomme. Men greben af Elendigheden hos disse arme Mennesker vil han dog gjøre sit bedste.

Lad os sammen med Undersøgeren overvære det Afdelingsmøde i Understøttelsesforeningen, hvor denne Sag kommer for.

Formanden, Næstformanden, Sekretæren og Kredsbestyrerne, der danne Afdelingens Bestyrelse, have sammen med en stor Del af Undersøgerne givet Møde (Undersøgeren har sammen med Bestyrelsen Stemmeret i de af ham undersøgte Sager).

Formanden aabner Mødet, byder velkommen og spørger, om der er mange Sager til Behandling.

De forskellige Undersøgere melde: „Jeg har ti!“ „jeg syv!“ „jeg fem!“ „jeg to, men den ene er dyr!“

Formanden: „Det bliver altsaa baade et dyrt og langt Møde. Da vi ikke gjerne maa bruge mere end

800 Kr. i Aften, og vi helst skulde være færdige inden Sengetid, vil d'Hrr. forstaa, at det er nødvendigt at spare baade paa Pengene og paa Tiden."

Undersøgerne referere hver for sig deres Sager, støttede af deres Kredsbestyrer.

Den første Sag stiller store Krav, men er hurtigt afgjort, da Ansøgeren er vel kjendt og for ikke ret lang Tid siden har faaet Hjælp. Indstillingen er derfor ogsaa ganske kort og lyder saaledes: „Det ældste Barn død, Manden i sidste Stadium af Tæring, Konen flittig ved Vadsk og Rengjøring."

Denne Sag giver ikke Anledning til lange Forhandlinger; den er ren og klar. Efter at Formanden har spurgt Undersøgeren om, hvor stort et Beløb han ønsker, og hvorledes han agter at anvende det, gives Bevillingen med et stiltiende Nik fra hele Forsamlingen.

I et andet Tilfælde ligger Konen, der til daglig hjælper til i Erhvervet ved at gaa med Aviser, med et brækket Ben, Manden er svagelig og tjener kun ganske lidt, der er fem Børn. Saa kommer der en Enke med sex Børn, der paa Grund af dette eller hint, har været nødt til at sætte ud, deriblandt en Dyne o. s. v. Saaledes passere disse Armodens, Nødens og Elendighedens. men ogsaa Humbugens og Løgnens Repræsentanter Revue for os. Barmhjertigheden kommer ofte i Strid med den sunde, klare Forstand. „Hvad kan det nytte" gjøres ofte gjældende. Betaget af det personlige Indtryk taler en Undersøger undertiden varmt og indtrængende for en Sag, skjøndt det af hans Motivering skinner klart igjennem, at han selv ingen Tro har paa Muligheden af at holde Familien oppe. Enhver gjør sit bedste for paa den kjærligste, forstandigste og retfærdigste Maade at forvalte de betroede Midler.

Der har været flere Sager, hvor man trods Nøden, paa Grund af Familiens Ungdom og vitterlige Uværdig-

hed, har været tvungen til at sige nei, unge Folks Sager, hvor man med stor Betænkelighed har sagt ja, andre, hvor man med Beklagelse har maattet sige nei. Klokken er bleven mange, og Budgettet er overskredet — en Optælling viser, at man har brugt 900 Kr. — og der er mange Sager endnu.

Bogbinderens Sag kommer for:

Undersøgeren gjør sit yderste for at stemme Medlemmerne mildt for Sagen. Han ved saa godt, at den er haabløs, at mange lignende Sager have faaet nei, at der skulde mange Penge til, dersom Familien skulde sættes paa Fode; men Nøden er saa gribende, Elendigheden er saa stor. Hun var syg og lidende, han sad saa fortabt, Stuen var saa uhyggelig tom, og saa var der saa koldt. „Lad mig faa 20—30 Kr. til dem,“ siger han, „jeg skal bringe det mest mulige ud af Pengene, og der er dog en Mulighed for, at Manden paa en eller anden Maade kan faa noget at bestille“ — Undersøgeren gjorde sit bedste.

Saa komme de fuldt berettigede, aldeles logiske Indsigelser: Kassen — Vedtægterne — Hvad kan det nytte.

Der bliver sagt: Det gjør os ondt, at vi lige over for den Varme og Interesse, hvormed Undersøgeren har behandlet denne Sag, nødes til at sige nei. Det gjør os ondt for de stakkels Mennesker; ingen vilde hellere end vi hjælpe, om vi kunde. Men skulde vi hjælpe denne Familie, saa skulde vi ogsaa hjælpe alle deres Lidelsesfæller, og da nyttede 20—30 Kr. til hver ikke mere end at hælde en Draabe i Havet. 20—30 Kr. vil sige det samme som Husleie for to Maaneder, hvor der skyldes for fire, og Mad for en Uge, og hvad saa i næste Uge; dermed er Sengen lige tom, Stuen lige kold, og saa vil endda dette usle Tillob til Hjælp medføre, at Manden i mange Tilfælde slaar sig til Ro og ikke anstrænger sig for at faa noget at bestille. Med 200 Kr. til hver kunde der være Tale om at stoppe

Nøden for i Vinter; men saa maatte vore Ydelser til den syge Enke med de sex Børn og i alle de andre lignende Tilfælde jo fornuftigvis sættes saa meget op, at Retfærdigheden kunde ske Fyldest. Understøttelsesforeningen maatte da — om det iøvrigt forslog — have ti til tyve Gange saa mange Penge til sin Raadighed, som den nu har. Kunde man endda skaffe Manden saa meget at bestille, at han var istand til at brødføde sig selv, saa fandt Foreningen vel paa Raad til at hjælpe Konen.

Der opnaas ikke Enighed, og der afstemmes om Sagen.

Hvad enten der nu af ren og pur Barmhjertighed gives denne Familie en Almisse, eller man af Mangel paa Penge og af andre gyldige Grunde nødes til at sige nei, saa føler man, hvor tungt og svært det kan være at tage en Bestemmelse.

Vi vide, at der gaa Tusinder af saadanne unge Mennesker, ligefra Drengaalderen, gifte og ugifte, med eller uden Børn, omkring uden Subsistensmidler. Hvor mange af dem, der ere arbejdsvillige, kunne vi ikke vide; men vi kunne sige os selv, at de alle, alle uden Undtagelse, ville gaa tilgrunde. Gaa tilgrunde, hvad enten de Dag ud og Dag ind forgjæves vandre fra Dør til Dør for at finde Beskæftigelse, eller de, opgivende det hele, lade sig drive ned ad Strømmen. Dette sørgelige Faktum maner ikke alene Velgjørenhedsfaktorerne, men ethvert Menneske, der er fri for Næringsssorg; det maner os alle, hele Samfundet til at dæmme op for Strømmen. Vagabondantallets bestandige og uhyggelige Stigning og Fængslernes Overfyldning ere alvorlige Røster, der maa høres.

Naar Bogbinderen besvarede Spørgsmaalet om, hvorledes han og Konen havde levet det Aar, han havde gaaet ledig, med et meget sigende Skuldertræk og de ligesaa betegnende Ord: „Vi have taget det som vi

have kunnet faa det!" saa skjuler dette Svar en Bekjendelse, der i mange hundrede Tilfælde i sin nøgne Sandhed ser saaledes ud:

„Vi have solgt og pantsat, saalænge der var noget at sælge og pantsætte; derpaa have vi laant, hvor der var noget at laane; saa have vi tigget os lidt til hist og her; naar Husleiegjælden begyndte at blive generende, have vi taget vore Pakkenelliker under Armen og ere flyttede om Natten; vi have undladt at betale, hvad der var betroet os og tilsidst; vi have kort og godt slaaet os igjennem paa bedste Maade.“

Naar nu Bogbinderens Svar betyder, at han ikke er kommen længere ned ad Bakken, end til at tigge lidt hist og her, og man, paa Grund af Vedtægterne og af Hensyn til Midlerne o. s. v., nødes til at nægte ham en Haandsrækning, for at han kan komme op igjen, kan man ikke undgaa at blive Vidne til, at han langsomt men sikkert glider længere og længere ned, indtil han forsvinder i Afgrunden.

Det kan være svært at tage Bestemmelse om Hjælp eller Afslag; det kan godt have en søvnløs Nat tilfølge, hvad enten man har stemt ja eller nei.

Vi kunne ikke længere behandle disse umulige Sager; vi maa befries for dette unaturlige Ansvar! Samfundet maa igjennem Velgjørenheden eller paa anden Maade give den arbejdsvillige Fattige Leilighed til at tjene Føden.

„Umuligt!“ sige nogle, „hvor skulde alt dette Arbeide komme fra til de daarlige Individer, naar de sunde og stærke ikke have det tilstrækkelige?“ „Lad os blot ikke opstille nogen ny Konkurrence; det kan være galt nok iforveien!“ sige andre.

Hvor usselt alle disse Mennesker, der gaa for Lud og koldt Vand, end leve, saa leve de jo dog paa Samfundets Bekostning, og da vi nødes til at give dem

Føde og Klæder, fordi vi ikke kunne forsvare at lade dem dø af Sult og Kulde, hvorfor saa gjøre det paa en Maade, der nedværdiger baade dem og os? Hvorfor gjøre det slet paa den kostbareste Maade, naar denne endogsaa er en ubarmhertig Maade, der driver dem længere ned? Hvorfor ikke ernære dem bedre paa en billigere og værdigere Maade, der kan virke opdragende og opreisende, saaledes at ialtfald en stor Del af dem kan gøres til ordentlige og nyttige Samfundsmedlemmer? Saameget mere som dette lader sig gjøre uden at skabe nogensomhelst Konkurrence med den bestaaende Industri og Handel.

Hvorfor ikke søge Autoriteternes Tilladelse til — aldeles foreløbigt — at benytte f. Ex. endel af Kongeborgens Ruiner eller det nedlagte Søetatens Hospital eller et andet bekvemt Sted, hvor man uden altfor store Bekostninger kan indrette en midlertidig Anstalt, der indeholder Bade, Køkkener, Spiserum, Soverum, Vaskesteder og Lagerrum? Hvorfor ikke bede en Arkitekt og en Tømmermester om at være sig behjælpelig, en Tømmerhandler om at skjenke sig noget Træ? Vi kjende en Grosserer her i Byen, om hvem vi tro, at han, uden at vi behøve at bede ham derom, vil sende os de fornødne Søm, og som meget let kommer i Tanke om, at han paa sit Lager har en Del udrangeret Værktøi, der ikke kan sælges, men som prægtigt kan anvendes hos os. Vi kjende en saadan Mand; men vi tro, at der findes mange, der ligesaa villigt og ligesaa gjerne som han vil give deres Skjærv. Og der findes fattige hjælpsøgende Haandværkere nok, som aarevis forgjæves have søgt Arbeide, der ville betragte det som en Velgjærning, at blive benyttede til Indrettelse af disse Rum.

Hvorfor ikke paa den billigste og tarveligste Maade skabe denne de Fattiges Anstalt til Provesten for

Arbeidsvilligheden, til Lindring for Sorgen og til Oprettelse af det brudte Rør?

Ligefor vore Øine, rundt omkring os, paa vore Gader og Stræder vandrer der et Mylr af Pjalter og Klude, der aldrig blive vaskede, rensede eller reparerede, af forhenværende Fodtøi i alle Arter og Façon, Rester af Støvler, Sko, Tøfler, Pampusser, Kapsko og Træsko, der meget ofte maa bindes til Eierens Fødder for at hænge ved.

Hvorfor ikke betale Fattige, der intet have at bestille, for at fremstille nogenlunde ordentlige, ialtfald rene og hele Klæder af Fattiges saagodtsom ubrugelige Pjalter?

Hvorfor ikke lade den fattige Skomager, der har gjort det ene forgjæves Forsøg efter det andet for at faa Arbeide ved tilfældigt Sjøv, hvortil han aldeles ikke egner sig, hvorfor ikke lade ham gjøre et Par brugelige Støvler af tre Par ubrugelige Rester og give ham Mad og Drikke og maaske en Skillings Penge derfor? Hvorfor ikke lade en Skræder, der i lang Tid har levet paa Samfundets Bekostning, bringe noget anstændigt ud af Skomagerens hullede og smudsige Klæder og betale ham derfor? Hvorfor ikke? Der er jo ikke Spor af Konkurrence deri!

I vore Huse findes der hele Bjerge af gammelt Skrammel, som kun fylder op, samler Møl og Mug, som intet er værd, som vi undertiden have Møie med at blive af med — selv hos den fattigste Familie findes der saadanne Ting, der upaaagtede, henkastede i en Krog, skabe Uorden og Uhygge og som dog kunne finde deres Anvendelse. Lad os se Pulterkammeret, Loftet og Kjælderen efter. Der er et Bord, som mangler et Ben, en Stol, der mangler to, en kasseret Madrats, nogle gamle uldne Tæpper, et Stykke Gulvtæppe, nogle Skilderier og Gardiner; der er Skotøi, Klæder og Linned, Kjøkkentøi, en Lampe, gammelt Metal og Klude.

Det er intetsomhelst værdt, og dog kan hver Stump og Trevl anvendes.

Hvorfor ikke lade dertil egnede Fattige afhente disse Sager og bringe dem til de Fattiges Anstalt, for der at lade fattige Folk sortere, rense, rette og efterse dem?

Hvad kan der ikke bringes ud af al dette Skramleri. I hvor høi Grad kan ikke den forstandige Husmoders Princip: „At bringe meget ud af lidt, noget ud af alting“, komme i Agt og Ære?

Lad os f. Ex. tage den mest snavsede, fedtede, tjærede og lasede Stortrøie i hele Byen, som en Kludekræmmer slet ikke vil købe, og se, hvad den formaar. Den bliver sprættet op, befriet for Smuds og Pletter ved Vask og Afdampning; dernæst bliver den presset og skaaret i saa store Stykker, som Hullerne tillade det, for at finde sin Anvendelse som Lapper, til Fremstilling af Kludetæpper eller Pampusser. Af Hullernes Grændser laves Kradsuld. Dette før saa modbydelige Klædningsstykke har havt en opdragende og arbejdsgivende Mission, paa samme Tid, som det fra intet at være værd har faaet en vis Værdi. Lad os tænke os de fremstillede Pampusser paa Fødderne af fem ulykkelige Børn, der uden dem maatte gaa barbenede i den iskolde Stue.

En Arbeidsmands Bluse, der ved Ælde, Slid og Griseri er bleven til en Pjalt, ingen gider røre ved, kan lære een Kvinde at vaske, en anden at sy, for endelig at gaa ud i Verden i Form af en ren og hel Barnekjole.

Saaledes er der ikke den Ting, som der ikke kan bringes noget ud af, naar man har Tid og Lyst dertil, samt Forstand derpaa.

Da den arbejdsløse Fattige har Tid nok, da man tør vente, at han igjennem de Goder, Arbeidet vil bringe ham, faar Lyst nok, saa maa vi give ham For-

stand nok. Vi maa hjælpe ham til Rette og give ham Anledning til at lære at hjælpe sig selv.

Ingen fattig Kvinde, der gaar ind af Anstaltens Port for at stille sin Hunger, vil komme til at gaa ud deraf, uden at have lært noget godt. Enhver Mand eller Kvinde, der kommer under Anstaltens Paavirkning, vil, foruden at blive hjulpet ud af sin Nød, faa Indtrykket af, at Vindskibelighed, Renlighed, Orden og Akkurateesse bringer fremad og opad.

Hvorfor skulle vi ikke, ladende al Smaakjævl fare, i Kjærlighed, Samdrægtighed og Enighed gjøre et kraftigt og energisk Forsøg paa at hjælpe den Fattige paa en Maade, der baade er ham og os værdig; paa en Maade, der bringer opad, der ikke kan skade et eneste Menneſke paa Jorden, men som kan gavne Tusinder; paa en Maade, der er den billigste og barmhjertigste; der er jo ikke Spor af Konkurrence heri.

Dersom dette Hvorfor, der indeholder saamange Spørgsmaal, bliver skaffet ud af Verden ved en fuldbragt Kjendsgjerning i Form af de Fattiges Anstalt, saa er Bogbinderen frelst.

Understøttelsesforeningen betaler Husleien for en Maaned med 10 Kr., anbefaler Konen igjennem Oplysningsbogen til Bispisningsanstalten, der villigt og gjærne giver hende Mad, til Menighedspleien, der giver hende Kul, og til en Barselforening, der hjælper hende paa sit Omraade. Den sender Undersøgeren med 20 Kr. i Lommen og Bogbinderen ved Haanden ud til de Fattiges Anstalt. Der røres man ogsaa over Undersøgerens varme Interesse for Staklen; man lader ham her af Beholdningen udtage, hvad der er strengt fornødent til Montering af Bogbinderens Hus; man regner det ikke saa nøie med Priserne, det gaar jo fra den ene Haand i den anden og bliver i Familien. For de 20 Kr., der gaa i de Fattiges Kasse, faar han en Hømadrats, et Kludetæppe, varmt og godt, helt, rent og

uddampet, lad være, at det af en fattig Kvinde er syt af nogle gamle Buxer og Trøier; han faar endvidere to Par gamle, men hele, rene og stærke Lagener; han faar noget Linned og Uldtøi, et Bord og to Stole samt lidt andet Pilleri, der kan finde sin Anvendelse. En fattig Kone følger maaske med Vognen, der bringer Bohavet hjem til Bogbinderen. Der lægges i Kakkelloven, gøres rent, redes Seng. Huset er ikke længere tomt, Stuen ikke længere kold; en Solstraale, varm, lys og oplivende, har funden Vei til den Fattiges Stue.

Bogbinderen kjender ikke sig selv igjen; han er bleven klippet og barberet, thi der er ogsaa en fattig Barber paa Anstalten; han har faaet Skjorte paa Kroppen, en varm Stortrøie og et Par rigtig gode Buxer, hele og rene Strømper paa Benene, og saa har man givet ham et Par rigtig fine Kapsko istedetfor de bundløse Støvler. Kapskoene bleve rigtignok i sin Tid kasserede af en Skraldemand, fordi de vare blevne saa uforskammet skjæve; men den flinke Skomager havde ved Hjælp af nogle gamle Støvleskafter givet dem Façon og fixet dem op med Sværte, saa at de bildte sig ind at være splinternye. Det sølle Skrog af en Bogbinder, der med Papirflip om Halsen og Tærne ude af Støvlerne kom igjennem Snesjap og Kulde og fortalte os, at han forgjæves havde søgt overalt, havde nu fundet sig selv. Han syntes, at han var bleven større og sværere, at han pludselig havde faaet en hel Del Kræfter og var bleven en rigtig Mand, og saa havde han faaet Lyst til at gjøre sig nyttig, til at tage fat, ligesom de andre.

Paa de Fattiges Anstalt havde man opdaget, at Bogbinderen var vel begavet. Han var under den fornuftige Veiledning bleven en ordenlig, proper og flittig Mand, der punktlig udrettede, hvad der blev forlangt af ham, ja mere end det. Han blev ansat paa Anstaltens betydelige Lager og udviste der en Omsigt og

Dygtighed, der var aldeles forbavsende; man antog, at det var Lysten, der drev Værket.

Da man paa de Fattiges Anstalt ikke havde Brug for Folk, der ere i Stand til at hjælpe sig selv, skyndte man sig at ringe paa Telefonen, forlangte Bogbinderens Oplysningsbog, Løbe-Nr. 80. B, Nr. 15, skrev i denne:

„Manden anbefales til Arbeidsanvisningskontorets Omsorg. Han egner sig i fortrinlig Grad til Plads paa et Lager.“

En herværende Fabrikant havde just anmodet Kontoret om hurtigst muligt, at skaffe en saadan Mand, da han havde maattet afskedige sin Lagermand paa Grund af Uregelmæssigheder*).

*

*

*

Undersøgeren vaagnede. Aa! det var kun en Drøm, men smuk var den trods det, at den bevægede sig paa de lave Steder, befolkedes af ringe Mennesker og beskæftigede sig med Fatigdom og Nød. Men sæt, at denne Drøm blev til Virkelighed, blev til en fuldbragt Kjendsgjerning, der blot tilnærmelsesvis naaede op i Høide med Drømmens straalende Billede. Sæt, at den blev til Virkelighed; hvilken vid Mark for Kjærlighed og Offervillighed vilde den ikke blive? hvilke Frugter vilde den ikke bringe? hvilken oprettende,

*) Regner man, at Bogbinderen har gjort Nytte i Anstalten for Kost og Klæder, og at

Understøttelsesforeningen har ofret .	Kr. 30,
Bespisningsanstalten	„ 15.
Menighedspleien	„ 6,
Barselforeningen	„ 10,

tilsammen . . . Kr. 61,

saa er Familien frelst for 61 Kr., hvorimod det „direkte Tilskud“ kun kunde have holdt den oven Vande Vinteren igjennem for ca. 200 Kr., og saa havde den endda været lige vidt.

opmuntrende og opdragende Magt vilde den ikke blive? Opdragende —. En af Hovedstadens Præster udtalte paa det første Phønixmøde, under en Sammenligning mellem den kristelige og den humane Hjælp, at enhver Hjælp vilde falde virkningsløs til Jorden, naar den ikke støttedes af Opdragelsen til Guds Rige. Vi skulle ikke i mindste Maade bestride denne Sandhed, saa meget mere som en stor Del af os, der udøve den saakaldte humane Hjælp, vide med os selv, at vi arbeide ud fra et kristeligt Standpunkt — ellers kunde Præster jo ikke arbeide med os efter vore Vedtægter — at Jøder, maaske Hedninger hjælpe os i Gjæringer, har jo intet at sige, da jo ogsaa de ligesom vi arbeide ud fra et Kjærlighedens og Fordragelighedens Standpunkt. Vi skulle som sagt ikke bestride Sandheden, men kun udtale, at ligesom alle Veie føre til Rom, saaledes kan ogsaa denne Vei, skjøndt den kun kaldes human, føre til Guds Rige, fordi den Fattiges Sind, igjennem den Kjærlighed og Omhu, der vises ham, kan være bleven befriet for megen Bitterhed, Haardhed og Misundelse, kan være bleven blødgjort og mildnet, saaledes at Jordbunden er bleven bekvem, Hjertet forberedt til at modtage det opløftende og befriende Ord, som en glødende og nidkær Præst har paa Hjertet, naar han føler Trang til at tale til Beboerne af de Fattiges Anstalt. Sæt, at den blev til Virkelighed, sæt, at en meget rig Mand, ved at høre om Drømmen, sagde til sig selv: „Det maa være ganske praktiske Folk, der kunne drømme saaledes, og energiske, dygtige og varmtfølede Mennesker maa det være. Der maa ved disse Folks Hjælp kunne udrettes noget. Jeg maa tale med dem om Tingen; jeg kunde have Lyst til at give en Haand med.“ Sæt, at Staten sagde til disse Folk: „I drømme smukt! vil I gjøre Jert bedste for at realisere denne Drøm, saa skulle I ikke komme til at arbeide med tomme Hænder.“ Sæt, at Kommunen fulgte Sta-

tens Exempel, saa vilde disse Folk og alle de, som slutte sig til dem, sætte hele deres Erfaring, Kraft, Energi og Kjærlighed ind paa Sagen. Vel vidende, at de betraadte nye og uprøvede Veie, vilde de arbeide med stor Varsomhed og Forsigtighed; de vilde gaa frem med faste, men sindige Skridt.

Dersom de Fattiges Anstalt blev til en Virkelighed, der gjorde Fyldest, saa vilde dens første praktiske Resultat blive, at det ikke længere kunde betale sig at tigge her i Byen, fordi det snart vilde gaa op for den almindelige Bevidsthed, at kun de, der fandt Fornøielse i selv at være smudsige og gaa i smudsige og iturevne Klæder, behøvede at sulte.

En Haandværker, der sidder i en stor Bedrift og beskæftiger mange Folk, har fortalt os, at det undertiden hænder, at en Svend, der som Ungkarl er Kavalier til Fingerspidserne, elegant i sin Paaklædning, beleven i sit Væsen, dygtig i sit Fag, og som lægger Penge op af sin Løn, i utrolig kort Tid efter at være bleven gift forandrer sig fuldstændigt.

Han bliver gift med en ung Pige, der ogsaa har lidt tilbedste, hun er Datter af et pænt, ordentligt Hjem, men hun er opdraget til Dame, istedetfor til Husmoder. Hun kan spille og synge lidt, hun er, hvad man kalder en velopdragen og nydelig ung Pige. Hun er endogsaa en dygtig Pige; thi hun kan ernære sig selv. Hun har en godt lønnet Plads i en Forretning.

Det er en Fornøielse at se dette nydelige Hjem, dette unge, smukke Par.

Men den dygtige unge Pige, der gjorde saa god Fyldest i Forretningen, forstaar ikke at kjøbe ind til en lille Husholdning. Hun kan nok spise Kartofler, men hun forstaar ikke at koge dem. I en stor Hus-

holdning med Kokke- og Stuepige havde Sagen ikke været farlig, naar blot Indtægterne vare store nok til at bære en slet Økonomi; men i den lille Husholdning er hun ligefrem umulig. Hun faar ikke „meget ud af lidt, noget ud af alting“, hun faar „ingenting ud af alting“. Manden, der er godt vant, bliver led og kjed af det hele; han vænnes til at spise og drikke ude

Huset falder undertiden hurtigt, og det falder dybt.

Det er aldeles ikke noget ualmindeligt, at man paa et Gadehjørne helt op ad Formiddagen kan se to Kvinder i en dyb Passiar. Man kan komme samme Vei tilbage efter et Par Timers Forløb og se dem staa der endnu. Se engang paa dem. De staa ikke som Husaren med sin Kjæreste og se hver til sin Side uden at mæle et Ord. Nei! de ere tvertimod i høi Grad livlige og veltalende, Munden staaer ikke stille et Øieblik i den timelange Konference. De maa altsaa have meget paa Hjertet, de maa have Interesser; i hvad Retning disse gaa, skulle vi ikke komme nærmere ind paa. Den ene har en Mælkespand, den anden en lille Kurv i Haanden, den ene er i Underskjørt, det stumper helt op af de tynde Ben med Strømperne i Aal, Hælen skinner frem bagtil, Tæerne fortil igjennem Slæberne. Den anden er mere velklædt; hun har Kjole paa, smudsig og hullet er den, og den er ikke hægtet, dels af Mangel paa Tid, dels af Mangel paa Hægter. Ingen af dem har havt Tid til at rede sig, Haaret er dels bundet op i en Hastværksknude, dels hængende ned i Tjavser, pudret med Fjer og Fnug. Deres Ansigter og Arme synes med stor Kunstfærdighed tatoverede, men ved nærmere Eftersyn viser det sig at være Smuds, der rimeligvis stammer fra, at de to Husmødre have holdt Hovedrengjøring hjemme, og saa hænger der jo altid noget ved.

De have begge søgt Hjælp. Lad os med Undersøgeren gaa hen og se, hvor pænt de have det. Jo vist! Enhver af os, der har besøgt disse Steder, som har maattet lukke et Vindu op for at faa Luft, som har maattet beholde Hatten paa Hovedet, fordi der bogstaveligt ikke fandtes en Plet, hvor det var muligt at anbringe den, som har maattet staa op, fordi Stolene have været benyttede paa en Maade, der umuliggjorde dem som Siddepladser, enhver af os kan tale med om den Ting. Hjemmet, Børnene, Sengetoi, Husgeraad, det hele passer i et og alt til de passiarende Kvinder paa Hjørnet, der maaske for faa Aar siden vare nette og pyntelige unge Piger.

Tilstanden i Hjemmet forklarer i Forbigaaende sagt det Fænomen, at en Arbejder gider spilde sin Tid og sine Penge i en mørk og uhyggelig Værtshuskjælder.

I mange saadanne Hjem bringe vi den saakaldte Hjælp, fordi der lides Nød, men i Virkeligheden gjøre vi galt værre; thi vi nære ligefrem Sygdommen, Manden bruger ikke færre Penge paa Værtshuset, og der bliver ikke renere i Huset, der drikkes kun mere Kaffe og passiares mere med Stands- og Lidelsesfæller i Huset. Tiden skal gaa med noget. Formaninger og Henstillinger fra Undersøgeren har præcis den samme Virkning som at slaa Vand paa en Gaas.

Hovedaarsagen til Nøden, ja maaske hele dens Aarsag, bestaar i, at disse Kvinder ikke have noget som helst Begreb om Lapning, Stopning, Vask og Rengjøring, og at de derfor ikke kunne undgaa at blive sladdervorne, dovnø, ligegyldige og grisede. De eie mange Gange ikke et Vandfad eller en Vaskeballie.

Skal en saadan Familie hjælpes, maa man først forsøge at faa Manden til at interessere sig for Sagen. Man maa dernæst bibringe Konen Forstaaelse af Fattigdommens Aarsag, saa forvisse sig om, at hun er villig til

at gjøre sit til at raade Bod derpaa, og endelig sætte hende istand dertil, ved at give hende et grundigt Kursus paa de Fattiges Anstalt. Til Virksomheden der egner hun sig fortrinligt, i hendes Hjem og paa hendes Person er der flere Dages Arbeide for flere Fattige, og hun selv trænger jo ikke til andet end at blive øvet i at bestille noget. Frugter Kuren, saaledes at den bringer en ordentlig og arbeidsom Kone ud af hende, bliver der i hendes Hjem god Brug for flere af de Gjenstande, som de Fattige have rensat, rettet og efterset.

Vil man ikke forsøge at hjælpe paa denne Maade, saa kan man gjøre, hvad man vil, enten lade det direkte Tilskud virke med Hundreder af Kroner aarlig eller sende Familien til Fattigvæsenet; dens Tilstand og Status bliver i begge Tilfælde akkurat den samme.

Atter her viser det sig, at uden Samarbeide kan intet lykkes. Bringes den Fattige ikke til Samarbeide med Velgjørenheden, er al Umage spildt, og bryder en lille Forening Samarbeidet ved at give Konen lidt Brød og Mælkekort, vil hun i ni af ti Tilfælde foretrække dette daarlige Surrogat for den virkelige, men selvfølgelig mere besværlige Hjælp, igjennem Arbeidet at blive gjort til en ordentlig Kone.

Hertil kan man sige: „Det er umuligt!“ Ja! ganske vist er det umuligt paa staaende Fod at bringe den Sag i Orden ved Hjælp af de Fattiges Anstalt, det er umuligt at gjøre alle Byens Fattige til velhavende Folk, at gjøre alle dovne flittige o. s. v. Men, da man ikke har forsøgt derpaa, har man jo intet Begreb om, hvor Muligheden begynder, og hvor meget godt der ad denne Vei kan udrettes. Og da det ingen Skade kan gjøre, og det — dersom man hertil vil anvende de opsparede Plattenslageroppebørsler — ret beset ingen Penge koster, hvorfor saa ikke gjøre Forsøget?

I den drømte Anstalt var der ikke Spor af Konkurrence, men dersom man etablerede en saadan virkelig „De Fattiges Antalt“ — ikke en Fattiganstalt — og ad Aare fandt det godt og fornuftigt at udvide den ved at indrette et permanent „Vinterarbejdssted“ til Indøvelse af Husflid for hæderlige og skikkelige Arbeidsmænd, saa maatte der selvfølgelig fremkomme en Art Konkurrence, men dette var da heller ikke saa forskrækkeligt, aldenstund enhver har Ret til at forskaffe sig det daglige Brød paa en hæderlig Maade, eller hjælpe andre dertil, uden at spørge Nabo eller Gjenbo om Forlov; iøvrigt maatte det være slet bevendt med den Handel og Industri, der ikke kunde staa for slig Konkurrence.

Der findes en stor og udbredt Klasse Arbeidere, hvoraf mange ere flinke, brave og ordentlige Mennesker, der ernærer sig ved tilfældigt Arbejde. Det er løse Fugle, som der maa være god Bund i, dersom de skulle undgaa at udarte. De arbeide snart hos en Fabrikant, snart hos en Grosserer, snart hos en Handlende, saa ved Udgravning af en Grund, saa ved Skibes Losning, snart her, snart der. De fleste af dem faa først Arbejde, naar Frosten er af Jorden, og der begynder at komme Liv i Forretningerne, og mange af dem afskediges, saasnart Efteraarsarbejdet i Gartnerier og Haver hører op. Mange af dem have saa lav en Løn, 2—2½ Krone om Dagen, at der ikke kan være nogen Tale om Selvsikring, selv om en saadan bestaar. Hvordan navnlig de gifte Folk komme over Vinteren er ufatteligt, men at Samfundet, dels igjennem Velgjørenheden, dels paa anden Maade maa bidrage sin Part, for at disse Mennesker kunne holde Livet oppe, til Foraaret igjen bringer lidt Bedring, er vist nok.

Lad os tage en saadan Familie ud rent i Flæng. Manden har arbejdet for en Gartner fra Begyndelsen af Mai til Udgangen af Oktober, han har Kone og tre

Børn. Konen har maaske tjent lidt til Hjælp, maaske ikke; i alt Fald har Indtægten ikke været større, end at man med den største Sparsommelighed har kunnet slaa sig igjennem, og saa er der endda ikke Tale om noget som helst Uheld i Retning af Sygdom eller lign. Saasnart Arbeidet hører op, begynder Kampen; man sætter ud. De velgjørende Foreninger begynde Virksomheden. Understøttelsesforeningen er en af de første, den begynder i November; senere kommer Bispisningsanstalten, Friskolebørns Bispisning og Beklædning, og efterhaanden er Virksomheden optaget over hele Linien. Det er en ordentlig Familie, der trykker sig længe, inden den henvender sig. I Begyndelsen af December kan den ikke mere og gaar saa til Understøttelsesforeningen. Denne er nødt til at holde igjen; den ved ikke hvilke Midler, den i Vinterens Løb faar til sin Raadighed, og hvor stræng Vinteren kan blive. Den siger da som Regel til Manden: „Ja, kjære Ven, det er godt nok, men du har ingen Sygdom eller andet Uheld havt og kommer allerede nu, inden Vinteren er begyndt; hvad skal det saa blive til senere hen.“

Lad Familien nu faa 20—30 Kr. af Understøttelsesforeningen, blive hjulpen af Menighedspleien og andre Foreninger, saaledes at den samlede Hjælp tæller op til 60—70 Kr., saa bliver det en stor Sum for Velgjørenheden og dog et kummerligt Liv for Klienten. Manden har ikke godt af at gaa ledig hele Vinteren; en streng Vinter kan derfor paa en vis Maade være ganske heldig for ham, fordi den giver ham Anledning til at bestille noget ved Snekastning og Isning, dersom han egner sig dertil og er heldig nok til at blive antaget.

Har man et permanent Vinterarbejdssted, hvor man kan beskæftige saadanne Mennesker, f. Ex. med Forfærdigelse af Maatter af Tougværk, Halm, Straa og Siv, med Bearbejdelse af Krølhaar, Værk og Klude

eller med hvad andet, der kan komme ind under Begrebet Husflid, saa har man ganske vist etableret en Art Konkurrence, thi disse Sager maa nødvendigvis afsættes; men man har tillige gjort noget godt og smukt, thi foruden at man yder en virkelig og opdragende Hjælp, forhindrer man Lediggang, og hvad deraf følger. Baade de Fattige og Samfundet ville være lige vel tjente med en saadan Velgjørenhedsform.

Lad os sætte det Tilfælde, at den omtalte Mand faar et godt Greb paa at lave Tougværksmaatter, saa er de gamle Dages Hjemmearbejde for hans Vedkommende ført tilbage. Næste Vinter laver han Maatter i sit Hjem, lader maaske Konen og den halvvoxne Søn give sig en Haand, stifter Forbindelse med et Par Skibsekviperingshandlere, der købe hans Varer, og der er skabt et lykkeligt og smukt Hjem. Man behøver ikke at søge Tilskud hos Velgjørenheden, man behøver ikke mere at sætte ud, man er istand til at klare sig selv.

Hvor mange Familier der kunne føres i Havn paa denne Maade, afhænger af, hvor stor Tilslutning Tanken vækker, og paa hvilken Maade den iværksættes.

Om man, naar Tiden kommer, vil gaa et Skridt videre og følge andre Landes Exempel, for ved Etablering af en Arbejderkoloni paa Landet at forsøge paa at opdrage mislykkede og halvt fordærvede Individer til brugelige Markarbeidere, der senere kunde anvendes til Hede- og Moseopdyrkning, er et Fremtidsspørgsmaal, som vi af forskjellige Grunde ikke nu skulle komme ind paa.

Tanken om at hjælpe ved Arbeidsgivning er ny herhjemme og, saavidt vi vide, kun optaget i meget primitive Former af Marthahjemmet paa Nørrebro og det i St. Pedersgjæstehjem ifjor etablerede „Arbejde for enligstillede Mænd“. Da man altsaa mangler Erfaring, maa man begynde forsigtigt og smaat, men med en

energisk Stræben efter at udvikle og udvide sig, naar man vil bygge „De Fattiges Anstalt“.

Selv om Midlerne ere tilstede i rigelig Mængde, maa man saa at sige vende en Øre to Gange, inden man giver den ud. Det vil sige, man maa købe det mindst mulige, for at lade sine egne Arbeidere — de Fattige — lave det mest mulige selv. Man maa begynde med at søge sig en Plads paa den Maade, at man beder dem, der have Magt og Myndighed dertil, at laane sig en saadan. Denne maa helst være saaledes, at man uden store Bekostninger kan indrette den efter sit Behov, og saaledes, at den afgiver de bedst mulige Betingelser for en jævnt stigende Udvidelse. Som tidligere nævnt, maatte det gamle, nedlagte Søetatens Hospital kunne egne sig fortrinligt til Indrettelse af „De Fattiges Anstalt“; der kunde muligvis ogsaa blive Plads til „Vinterarbejdsstedet“.

Har man en saadan Plads eller Bygning, maa man først indrette sit Kjøkken, dersom det ikke alt er der iforveien; dernæst maa man et eller andet Sted for en billig Penge købe, eller endnu bedre forsøge paa at laane, Kjøkkentøi og et yderst tarveligt Service til ca. 100 Gjæster — paa Orlogsværftet kan man undertiden ved Auktioner købe slige udrangerede Sager for Spotpris —. Saa maa Vaskekjælderne og Badekamrene indrettes, og der maa opstilles en Desinfektionsovn. Naar vore store Kulfirmaer komme under Veir med, hvad man har for, er det ikke utænkeligt, at de sende nogle Tønder Kul til de Fattiges Anstalt, for at man ikke ligestrax skal begynde med at give Penge ud. Det kan ogsaa hænde, at der fra en anden Kant bliver sendt en Tønde Flæsk eller to, en Sæk Ærter og nogle Gryn; dersom der ogsaa sendes Kaffe, The og Sukker og hvad andet, man har Brug for af Fødemidler, maa man tænke paa at indrette sit Regnskab, thi alting skal være akkurat og ordentligt fra Grunden.

Til Grundlag for dette er en Orlogsfregats Proviant-regnskab ligefrem som skabt; dens Spisereglement med de for Tilfældet fornødne Ændringer kan prægtigt anvendes. Da man fremdeles vil spare paa Pengene, og det ikke er usandsynligt, at man ved Marineministeriets Velvillie kan faa nogle saadanne gamle, ud-rangerede Bøger som Gave, gjør man et Forsøg i saa Henseende. Der maa nu antages en „Kontorchef“, men Administrationen maa være billig, og man lader sig nøie med en fattigt klædt Kontorist, der gaar ledig; hjælper ham tilrette paa bedste Maade, giver ham noget ordentligt at spise, anviser ham et lille Kammer til Natteløgis, lover ham, at man skal lade hans Klæde-drugt sætte smukt og godt istand, saasnart man har antaget en Skræder og en Skomager. Han maa ikke gjøre Regning paa nogen særlig høi Løn og maa finde sig i at lade Skjægget staa, til en Barber er antagen, han maa ogsaa lave sin Middagsmad selv, til en Kogekone har meldt sig. En gammel Intendant sætter ham ind i Regnskabsførelsen. Endnu have vi ingen Penge brugt. Der skal imidlertid gjøres rent, skures Kjøkken-tøi og poleres Ruder overalt, inden Gjæsterne komme, og man antager foreløbig sex fattige Koner. Men pjaltede og smudsige Personer kan man ikke have, de maa gjøres til ordentlige Mennesker, inden man kan bruge dem. Man lader dem komme i Bad, giver dem dernæst noget at spise, sætter de fire i Arbejde med et og andet og sender de to hen til en Familie, hvor man ved, at der ligger nogle Klædningsstykker til Afhæntning.

„Kontorchefen“, der nu har sit Regnskab til Dato, tager til Indtægt og fører til Udgift alt, hvad der kommer og gaar, baade Mennesker og Varer, ligesom i en Orlogsmænd.

Pengeregnskabet, der uden Vederlag føres af en Mand, der har Evne til at føde og klæde sig selv, staar

endnu med en blank Udgiftsside, og man vil kjæmpe til det yderste for at bevare denne Balance.

Naar de to fattige Koner ere komne tilbage fra deres Expedition, giver man dem og de andre fire Ordre til at bringe Orden i deres Garderobe, der til den Ende suppleres med det strængt nødvendige af de hjembragte Klædningsstykker. Resterne bringes op paa Lageret; Klædningsstykker føres i Regnskabet som Stykketal, Møbler og lignende Sager efter visse Klasser og Karakterer. Næste Dag kan man allerede udvide sig; der antages tolv Kvinder til, hvoraf een foreløbig sættes til at passe Kjøkkenet. De sex husvante tage sig af de fremmede, hjælpe dem tilrette, saaledes som de selv igaar bleve hjulpne, forklare dem, at i de Fattiges Anstalt skal alt være rent, pænt og ordentligt, saa fint og smukt som muligt. „Kontorchefen“ kan ikke længere passe baade Regnskab og Lager, han maa have en Assistent og en Lagermand; disse antages blandt Fattigfolk. Man undgaar saavidt muligt at antage Folk, der ikke kunne ligge hjemme; men melder der sig en habil Person, som man absolut har Brug for, da bøier man sig og giver ham Nattelogis. Dette gjør strax Sagen vanskeligere; thi der bliver nu Brug for Opsyn, det maa saaledes strengt paases, at der ikke indføres Brændevin og Baiersk Øl i Anstalten. Man udvælger to fattige Mænd hertil og er heldig i Valget. Det skorter paa Spiseborde og Bænke, og der maa antages et Par Snedkere; men da deres Skotøi er i en maadelig Forfatning, og deres Klædedragt er lovlig luftig, antager man ogsaa en Skomager og en Skræder. Der indløber Tilbud om Vareleverancer af forskellig Art, saaledes at der maa arrangeres et helt Afhæntningskorps; dette nødvendiggjør, at man af de Fattige maa udtage Underofficersaspiranter til Uddannelse af flinke, dygtige og paalidelige Befalingsmænd og -kvinder.

Endskjøndt vi have været meget varsomme, er Husholdningen efter kort Tids Forløb voxet betydeligt, og det kan ventes, at Tilgangen vil stige efter en større Maalestok, da det efterhaanden rygtes blandt Fattigfolk, at der i deres egen Anstalt er godt Arbejde at faa; og skjøndt Lønnen er noget af det tarveligste, der kan tænkes, melder der sig flere og flere.

Man har optaget saa godt som alle Arbeidsfag og er glad over, at man itide begyndte at udvikle Formænd til Ledere af Arbeidet.

Vel har der været nogen Afgang i Personalet; man har saaledes set sig nødsaget til at „afskedige“ ikke saa faa baade Mænd og Kvinder, der paa Grund af Dygtighed og god Opførsel ere gaaede over i civile Livsstillinger, og ikke faa har man maattet anbringe ved Hjælp af Arbeidsanvisningskontoret; men Tilgangen har været langt betydeligere, hvilket ikke mindst skyldes de velgjørende Foreninger, der atter og atter gjennem Oplysningskontoret have paakaldt vor Hjælp. Der er fra dette Kontor kommen Bog efter Bog med Anmodning om Optagelse. Vi kunne ikke klage, Forretningen gaar godt paa de Fattiges Anstalt. Understøttelsesforeningen har saaledes bestilt tre Møblementer med Sengetøi og Kjøkkentøi, at levere snarest. Vi have i den Anledning engageret otte Snedkersvende, fire Malersvende og to Sadelmagere. Foreningen er imidlertid ikke flot anlagt; den holder paa, at den maa have Møblerne meget billigt, da de skulle anvendes i veldædigt Øiemed; og da den ligesaavel som vi maa se nøie paa Skillingen, vil den kun give 35 Kr. pr. Møblement. En større Bospisningsanstalt vil gjerne unde os sin Søgning; men den lader os høre, at vi have vore Varer til Røverkjøb, og vil desaarsag kun give os 20 Øre pr. Portion, skjøndt den hidtil har maattet betale 30 Øre for Mad, der langt fra har kunnet maale sig med vor, der udelukkende bliver lavet af prima Varer, og

saa forlanger den endda, at Maden skal bringes omkring til dens Klienter. Da vi ere føielige Mennesker og vi ikke mangle Arbeidskraft, gaa vi imidlertid ind paa Betingelserne. Friskolebørns Beklædning begynder saa smaat at tænke paa, om den ikke paa en billig Maade kunde faa sine Klædningsstykker fra de Fattiges Anstalt; man lover at tænke over Sagen, man har jo nok et Stykke noget beskadiget Klæde paa Lageret, men dette vil næppe strække til; dog, naar Bestyrelsen vil lade sig nøie med omsyede Buxer og Trøier, vil Sagen nok kunne gaa i Orden.

Det er efterhaanden blevet Skik, at Privatfolk betragte Anstalten dels som et Slags Pensionat dels som en Art Restauration. Og da man nødig vil vise nogen Trængende bort, men paa den anden Side heller ikke er istand til at ernære al Verdens Mennesker, har man set sig nødsaget til at udstede to Slags Kort; det ene, der koster 50 Øre, giver Ihænderhaveren Ret til Kost og Logis efter de paa Anstalten gjældende Reglementer og Bestemmelser i 24 Timer; det andet, der kun koster 20 Øre, giver Ihænderhaveren Ret til et af Anstaltens Maaltider. Disse Kort forhandles rundt om i Byen samt hos Sporvognskunduktørerne.

Endvidere har man til Bekvemmelighed for den Del af Publikum, der vil have sine kasserede Ting afhentede, indrettet Kuponer med Anstaltens Adresse paa den ene Side og en Afhentningsordre samt Giverens Navn og Bopæl paa den anden; hvilke Kuponer man ved Pressens Velvillie lader omdele med Morgenbladene.

Det er nu blevet bitterligt koldt, og Arbeidet ude i Byen er standset saa godt som overalt. Tilstrømningen af arbeidssøgende Fattige voxer Dag for Dag, Time for Time. Det bliver nødvendigt at have Oplysningskontoret og Arbeidsanvisningskontoret i Nærheden. Man indretter nogle Værelser paa Anstalten til dette Brug, installerer Kontorerne deri og forstærker Kontor- og

Budpersonalet med dertil kvalificerede Fattige. Dernæst indretter man nogle store Lokaler til Modtagelse af arbeidssøgende Mænd og Kvinder. De anbringes hver for sig under fornødent Opsyn af kjendte, paalidelige Fattige.

Kvinderne søges fortrinsvis anbragte i Vaskeriet, i Kjøkkenet og paa Arbeidssalene; de, der ikke kunne anbringes saaledes, beskjæftiges i Ventelokalet med forskjelligt Haandarbeide under Ledelse af Opsynet.

Mændene beskjæftiges med Haandarbeide, der er let at indøve og kontrollere, saasom Lægning af Plating og andet Tougværksarbeide, Halm-, Rør- og Sivarbeide og lign. En gammel Baadsmand fungerer som Lærer.

I Lokalerne ere ophængte store Plakater, indeholdende Bestemmelser om de Arbeidssøgendes Rettigheder og Forpligtelser, Reglementer for Skik og Orden m. v.

Anstalten har vundet Pressens udelte Tilslutning og har faaet Tilladelse til i vid Udstrækning at benytte alle Hovedstadens Blade til Avertissementer og lign.

Arbeidsanvisningskontoret bliver saaledes istand til ved Anstaltens Hjælp at paatage sig forskjelligt Arbeide ude i Byen. Det kan for Exempel paa staaende Fod dirigere Snekastere og Isere i større eller mindre Hold under kyndig Ledelse, hvor hen det ønskes.

De fornødne Betalingsreglementer ophænges i Lokalerne. Der afkortes intet for den af Anstalten og Kontoret ydede Hjælp; men enhver er forpligtiget til at modtage eller udføre det Arbeide, der, under fornødent Hensyn til hans Kræfter og Helbred, paalægges ham.

For at undgaa den Udbredelse af Utoi og smitsomme Sygdomme, der var en af Nat- og Varmesamaritanernes

uhyggeligste Virkninger, indføres der et til det yderste drevet Renlighedskrav. Enhver Arbeidssøgende maa derfor underkaste sig de Foranstaltninger, der i saa Henseende anses for nødvendige. Desinfektions-, Bade- og Vaskeanstalterne ville desaarsag blive brugte i videste Udstrækning.

De Arbeidssøgende bespises med sund og god, men meget tarvelig Kost.

Alt gaar sin rolige jævne Gang; Livet inden Døre tiltaler de Fattige, der iøvrigt aldeles ikke se fattige ud længere. Det regelmæssige Liv med sunde og gode Maaltider til bestemte Tider, det frugtbringende Arbeide, den strængt gennemførte personlige Renlighed og Orden, de høie, lyse, luftige Rum, hvor der ikke er Plet eller Støvgran at finde, men fremfor alt den forstandige, kjærlige, milde og hensynsfulde, men paa den anden Side alvorlige og faste Maade, hvorpaa de Fattige behandles, har i utrolig kort Tid borttaget det Kummerlighedens Stempel, der var en Følge af deres tidligere Liv. Der er kommet en Værdighed, Selvbevisthed og Kjækhed over dem, der er aldeles forbausende. De ere fra mere eller mindre uhyggelige Individer blevne nette og ordentlige Mennesker, som det er en Fornøjelse at have med at gjøre.

Søndag Morgen er der livligt paa de Fattiges Anstalt; der feies, pudses, børstes og tørres Støv af; alt skal være skinnende blankt og paa sin Plads og Beboerne i fineste Puds til Paraden Kl. 9, hvorefter der spises Frokost. Kl. 10 har Pastor N. N. lovet at tale over Dagens Evangelium; Kl. 12 spises der til Middag; Kl. 2 vil Fru N. N. holde et Foredrag over Livet i Hjemmet; Kl. 5 tager man mod Besøg af Anstaltens Velyndere, der serveres The og hjemmebagte Kager. Da det er forbudt det opvartende Personale at tage mod Drikkepenge, er der henstillet Bøsser til behagelig Af-

benyttelse. Senere vil den populære Skuespiller N. N. berede Beboerne en munter Aften.

Forretningen gaar udmærket. Dersom man kunde være vis paa bestandig Tilgang af Fattige, vilde der kunne være Tale om Overskud, og det næste Skridt vilde da være at søge hele Driften lagt i et Aktieselskabs Hænder, med de Fattige som Aktionærer. Men da det er at befrygte, at Arbeiderne vilde operere paa egen Haand, saasnart de havde erhvervet sig den tilstrækkelige Dygtighed, og de ere komne under Veir med, at der kun skal Sparsommelighed, Nøisomhed, Flid, Orden, Akkuratesse og Renlighed til, for at alle Slags Forretninger kunne betale sig, saa vilde det Tidspunkt komme, da Anstalten havde Valget imellem at sætte Lønnen betydeligt op eller lukke; og den vilde da formentlig foretrække det sidste i den gode Bevisthed, at den havde opfyldt sin Mission.

Naa! saa glat gaar det jo heller ikke. Det kan vel undertiden blive skralt nok med Kassebogens Indtægtsside, og der vil sagtens komme Poster nok paa Udgiftssiden. Der vil ogsaa nok komme Bryderier af forskellig Art, ligesom det maa antages, at der vil gaa nogen Tid hen, inden det helt og fuldt vil gaa op for alle Velgjørenhedsfaktorerne, at intet vil fremme Samfundets og deres egen Tarv bedre end det mest indgaaende, det mest energiske og det mest trofaste Samarbejde mellem dem alle, fordi dette Samarbejde nødvendigvis maa afføde en forstandig, kjærlig, hensynsfuld, opmuntrende og opdragende Behandling af de Fattige.

Vi have valgt denne lette og lyse Tone i vort Fremtidsbillede, for at anskueliggjøre, hvorledes vi tænke os Aanden og Sjælen i samt den praktiske Ledelse af denne „De Fattiges Anstalt“, og fordi den har givet os mere Frihed til at omtale ærede Samtidige. Den har saaledes ogsaa givet os Frihed til,

uden videre at lægge Beslag paa gamle Søetatens Hospital, skjøndt vi ikke have den fjerneste Anelse om Muligheden af at faa Tilladelse til at benytte denne aldeles fortrinlige Bygning. I al sin skitserede Lethed er Billedet dog istand til at klare Begreberne om, hvad Imødekommenhed og Offerberedvillighed i Forbindelse med Kraft og Energi formaar at udrette, og det afgiver atter paa en slaaende Maade Beviset for, at god Villie fra Foreningernes Side vil gjøre Oplysningskontoret til et Led af Guld i Velgjørenhedsfaktorernes Kjæde, et Led, som de alle have lige megen Part i.

For os staar det som noget aldeles vist, at Planen lader sig realisere, saasnart alle ville gjøre deres bedste. Ja, vi tro endogsaa, at den, under Forudsætning af, at Staten og Kommunen træder hjælpende til, indeholder Betingelserne for en Udvikling, der rækker langt ud over dens her afstukne Grændser, hvilket det imidlertid paa Sagens nuværende Standpunkt vilde være ørkesløst at komme nærmere ind paa.

Oplysningskontoret er som paavist planlagt saa simpelt og enkelt, at det med god Villie som Drivkraft vil løbe let og sikkert paa sine Skinner. Og det danner et godt Grundlag for Udviklingen af det længe og haardt savnede Arbeidsanvisningskontor, som imidlertid først kan blive til, hvad det skal og bør være, ved Hjælp af de Fattiges Anstalt, fordi denne kan prøve de Arbeidssøgendes Villighed, konstatere deres Anvendelighed og lære dem noget godt og nyttigt, paa samme Tid som den føder og klæder dem. At de Fattiges Anstalt kun vanskeligt kan holdes i Live uden de tvende andre Kontorers Støtte ligger i Sagens Natur. Med andre Ord, disse tre hver for sig meget gavnlige Elementer supplere og støtte hverandre, de drages — man kan gjerne sige i Kraft af Naturens Love — sammen til eet. De blive Benene til en Kran, der ved

Hjælp af og sammen med Tallien 2: Bidragyderne og de velgjørende Foreninger, er rede til at løfte, om ikke Fattigdommen, saa dog Nøden ud af sine Fuger, saa fremt den Fattige kan bringes til Samarbejde med Velgjørenheden.

Dersom man maa indrømme, at det vilde være godt og velsignet, om vort Fremtidsbillede kunde skabes om til en sand og naturtro Gjengivelse af de virkelige Forhold, og man ikke har nogen anden Indvending end Tvivl om Muligheden, saa mene vi, at Forsøget bør gjøres, og at det bør gjøres strax. Men da Resultatet ganske naturligt kommer til at staa i Forhold til den Tilslutning, Tanken faar, og den Kraft, hvormed den iværksættes, tillade vi os at foreslaa, at enhver, der har noget tilovers for sine lidende Medmennesker, enhver, der enten ved Pengeoffer eller personligt Arbejde er villig til at modarbejde Nøden i dens forskellige Skikkelser, rækker os en hjælpende Haand til Reisning af Kranen. Bidragyderne behøve i den Anledning ikke at berøve Foreningerne noget af, hvad de hidtil have ydet dem, naar de blot lade denne Sag nyde godt af, hvad de ved Oplysningskontorets Hjælp spare paa Plattenslagerkontoen. Der hjælpes da paa rette Sted og paa rette Maade, uden at der bliver Tale om nogen ny Beskatning eller om nogen ny Vexel, der skal trækkes paa det varme Hjerte og den aabne Haand; der bliver kun Tale om en Ompostering til Fordel for

„De Fattiges Anstalt“.

Vi kunne naturligvis ikke svare for, hvorledes Hjelpe- og Oplysningssselskabet vil handle i denne Sag; men vi trøste os til at udtale, at findes der Mænd og Kvinder, der ville bringe de nødvendige Ofre, saa vil Selskabet næppe betænke sig længe, inden det udpeger de Mænd, der skulle sendes i Ilden for den. Og vi

skulde kjende Selskabet daarligt, dersom vi ikke turde erklære det villigt til at føre Kassebogen for de Fattiges Anstalt.

De Fattiges Anstalt tænkes nærmest oprettet for Byens egne Fattige. Som en Følge heraf ville Udlændinge og Provinsboere, der ikke have erhvervet Forsørgelsesret i Kjøbenhavn eller paa Frederiksberg, kun betingelsesvis kunne optages. Vi tage dette Forbehold, fordi Forsørgesspørgsmaalet i sin Sammenhæng med den private Velgjørenhed har en saa umaadelig Betydning for Byen baade i kommunal og social Henseende, at det næppe i samme Udstrækning som hidtil bør overlades til private Foreninger at handle, som de lyste, i dette Spørgsmaal.

De, der komme til at realisere Planen, hvad enten det bliver Hjelpe- og Oplysningsselskabet eller andre, bør derfor absolut konferere med Kjøbenhavns Magistrat, inden der tages nogen Bestemmelse.

Det er nemlig udenfor al Tvivl, at den kjøbenhavnske Velgjørenhed, og da navnlig den ukontrollerede, drager betydelige Masser af fattige Svenskere og Landboere til Byen. Byens Tiltrækningskraft paa vore Landarbeidere skaber tomme Rum paa Landet, der igjen suge daarlige, svenske Elementer til sig. At ikke alene Kjøbenhavn, men ogsaa Landmanden og Landbruget bliver i høi Grad brøstholdent ved dette Forhold, har længe været vitterligt; det er derfor ikke saa underligt, at vore Landmænd ikke ere videre begejstrede over den kjøbenhavnske Velgjørenhed.

Indvandringen forøger og forværrer i uhyggelig Grad vort Proletariat — Avisernes daglige Beretninger om Bøllebedrifterne og deres Beskrivelser af Tilstandene paa Logishusene ere talende Vidnesbyrd i saa Henseende. Hvor slem Tilstanden end kan være i Logishusene, er den dog i sanitær Henseende ikke

værre end mange Steder paa Landet hos Røgttere, Haandlangere i Kroernes Reisestalde og hos lignende Folk, og den er absolut bedre end hos Hundreder af fattige Familier her i Byen, hvor det saa endda er de ulykkelige Børn, det gaar ud over. Indvandringen forøger dernæst betydeligt vore Politi- og Fængselsudgifter, den skaber en meget følelig Konkurrence med vore egne Arbeidere, den koster Borgerne betydelige Summer ved, at den tynger paa Velgjørenheden, og den tager en uforholdsmæssig stor Portion af den Hjælp, der burde komme vore egne Fattige tilgode, for sluttelig, naar Forsørgelsesretten er erhvervet, at falde vort Fattigvæsen til Byrde.

Hvor smukt det end kan være at hjælpe alle Fattige uden Persons Anseelse, se vi ikke rettere, end at det er uklogt at gjøre Kjøbenhavn til en „Fattiggaard“ ikke alene for Provinserne, men endogsaa for Sverrig. Indvandringen og Vagabonderingen, støttet som den bliver af Velgjørenheden, staar i saa skarp Strid med Kommunens og de skatteydende Borgeres Interesser, at det vistnok er paa høie Tid, at der skrides ind for at frembringe taalelige Tilstande.

Men hertil fordres foruden det private Initiativs milde Kjærlighed tillige Øvrighedens myndige Indvirkning. Først naar man beslutter sig til at sende de daarlige, erhvervsløse Individer hjem til dem, der ere deres naturlige Forsørgere, bliver det muligt at gjøre noget nævneværdigt for vore egne mislykkede Existenser.

En Arbeiderkoloni paa Landet i fast Forbindelse med de Fattiges Anstalt i Byen, hvor den milde og opofrende Kjærlighed kunde gaa Haand i Haand med den alvorlige og faste Korrektion, vilde vistnok bedre end noget som helst andet være istand til at løse Spørgsmaalet paa en praktisk Maade.

Inden vi slutte, føle vi Trang til at bede om Tilgivelse for at have lagt Beslag paa ærede Læserinders og Læseres Tid med vort lange Indlæg; men vi trøste os med, at der vistnok kun er faa, der tvivle paa, at vi have talt ud af vort inderste Hjerte og fuldeste Overbevisning; og mange ville vel ogsaa nok erkjende, at vor ved mangeaarigt ihærdigt Arbeide vundne Erfaring, giver os ikke alene Ret til, men paalægger os en bestemt Forpligtelse til at sige vor Mening om dette vigtige Samfundsspørgsmaal.

